

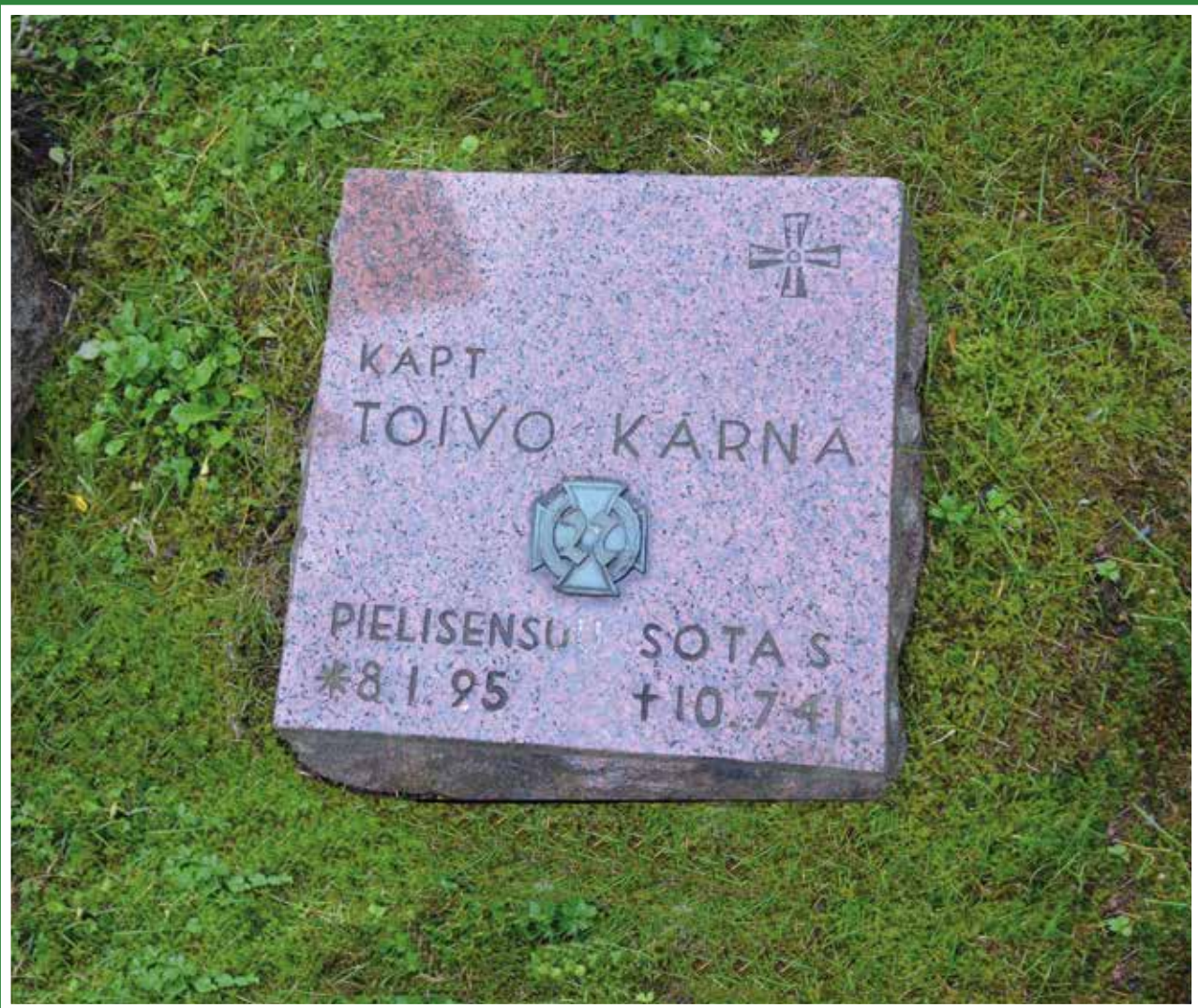

PAROLE

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen jäsenlehti

Syyskuu 2023 • nro 3 (355) • 92. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Sisällys

Pääkirjoitus: Paperinen Parole	3
JP27 perinneyhdistyksen kesäpäivät Joensuu-akselilla: Rautaisannos viime sotien historiaa kahdessa päivässä.....	4
Kolumni • Pertti Laatikainen: Ukrainan puolustustaistelu jatkuu	9
Jalkaväkipäivät 2023, Tag Der Infanterie – Suomesta mukana ammattisotilaita ja reserviläisiä	10
Jalkaväkipäivät 2023: Reserviläisten ohjelmassa ammuntaa, lipun naulaus ja kunniaristin vastaanotto.....	12
Mark Aretz kertoi Saksalais-suomalaisesta jääkäriperinneyöstä vuosina 1920–1939	14
JP27:n saksalaisen perinnejoukko-osaston lippu on Egyptin sotamuseossa Tobrukissa....	15
Väinö Vainion matkakertomus 1922 Lockstedter Lagerista: jääkärien kasarmeja kansoittivat idästä tulleet pakolaiset	16
Peter Fagernäsille kunniamerkki	18
Kolumni • Jukka Knuuti: Ruotsin vastarintaliike	19
Latviassa vaalitaan hienosti jääkäriperinteitä	20
Kenraalikunnan kokoonpano on elänyt ajassa.....	22
Kenraalit ja amiraalit.....	23
Jääkärikenraaliluutnantti Unio Sarlin eli pitkän ja värikkään elämän	24
Ote Unio Salinin päiväkirjasta heinäkuulta 1916.....	28
Jääkärieversti Bertil Heinrichsin tulevan vaimon jännittävät päiväkirjamerkinnot Oulun valtaukselta 1918	30
Pakina • Kari Nummila: Valhe ja väkivalta yhä idän työkaluja.....	33
Pakolaisongelma ja sen ratkaisu – Venäjän-pakolaiset Suomessa 1920-luvulla	34
Turun piispalle tietoa jääkärihaudoista	37
Tehdään tästä traditio! Someron jääkärilehdon historiaa avattiin yleisölle	38
160 vuotta tärkeän jääkärietappimiehen syntymästä – Yli 500 kävijää Hallan Ukon elämäntyönäyttelyssä.....	40
100-vuotias Kaia Talpio-Koskinen kertoo jääkäri-isästään	42
Kirjeitä toimitukselle	43
Helsinki-Uusimaa osasto tiedottaa	45
Alaosastoista tulee yhdistyksiä.....	46
Kutsu Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräiseen Toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen	47
Kirjallisuutta	48

Kannen kuva: Jääkärikapteeni Toivo Kärnän hauta Joensuun hautuumaalla. Hän on Väinö Linnan ”Tuntemattoman sotilaan” kapteeni Kaarna. Sodan ensimmäisen hyökkäyksen alussa omalla esimerkillään uhkarohkeasti pystyssä kävellen Kaarna saa suossa makaavat soturit liikkeelle, mutta samalla haavoittuu kuolettavasti. Kirjan vänrikki Kariluoto kirjoittaa kotiin jääneensä sielunsa velkaa tälle jääkärikapteenille. Linna kuvasi hienosti tilanteen, jota moni rauhaan ajan reserviupseeri on miettinyt mielessään: minun täytyy uskaltaa, sillä muuten ei kukaan muukaan lähde liikkeelle. Kommento kuuluu: seuratkaa. Kuva: Jorma Ignatius

Paperinen Parole

Olemme viime aikoina saaneet lukea lehdistä ja katsoa televisiosta, kuinka kaikki tiedotusvälineet ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Niin painettu media kuin MTV:n kärsivät ilmoitusten ja mainosten puutteesta. Internet jyllää ilmoitusmarkkinoilla. Sanomalehtien levikit laskevat kaikkialla ja niiden ilmoituskanta on vain varjo entisestään.

Parole ei kärsi noista ongelmista, sillä lehdessä ei ole lainkaan maksullisia ilmoituksia. Ja levikkikin on melko vakio, joskin se on hieman laskenut jäsenmäärän mukana. Mutta siltäkään ei ole suoranaista merkitystä lehden taloudelle.

Tokin meilläkin on etsitty säästöjä. Muutama vuosi sitten haettiin kevennystä painokustannuksiin. Vaihdoin kirjapainoa ja seurauksena oli, että uuden painon konkursin takia kolme peräkkäistä lehteä painettiin kolmessa eri kirjapainossa.

Yksi murhe Parolellakin on yhteinen kaupallisten lehtien kanssa: nousevat postituskulut. Eikä siinä auta edes kilpailuttaminen. Postille ei ole lehden jakelussa vaihtoehtoa. Jakelukustannusten nousu on ymmärrettävää. Palkkakustannukset kasvavat ja postin kuljettaminen joka savuun on hyvin työvoimaintensiivistä puuhaa.

Parolen valmistuskustannuksia on vaikea leikata. Lehden taiteija saa korvauksen työstään. Mutta muuten Parolen toimitusbudjetti on nolla euroa, mihin sisältyy myös päätoimittajan palkka. Lehden sisältö syntyy päätoimittajan työn lisäksi jäsenten ja avustajien talkootöistä ja yhteistyöstä toisten samoin ajattelevien järjestölehtien kanssa. Kustantajien kanssa vuosien mittaan muodostunut yhteistyö mahdollistaa lähinnä sotahistoriaa käsittelevät kirjallisuuden esittelyt. Internet on oiva lähde niinku kuvituksen kuin taustatietojen hankinnassa. En tiedä muiden vastaavien lehtien toimitusbudjeteista, mutta tuskin ne voivat olla Parolea pienempiä.

Toki Parole on suurin menoerä perinneyhdistyksen budjetissa. Kustannusten säästämiseksi on pohdittu lehden viemistä jossain muodossa nettiin. Näin moni järjestölehti on tehnyt rahan puutteessa ja tulokset ovat tuskin olleet positiivisia. Perinteinen paperilehti on kuitenkin edelleen ylivoimaisesti paras ja tehokkain käyttöliittymä.

Ja onhan Parole ollut netissä jo 12 vuotta ja kaikkien vapaasti luettavissa.

Uskallan sanoa, että painettu Parole on yksi tärkein jääkäriperinneliikettä koossa pitävä tekijä. Olen pyrkinyt tekemään siitä tavanomaisen jäsenlehden lisäksi jonkin tapaisen sotahistoriallisen julkaisun. Nettiin tehtävän lehden suunnittelu ja tekeminen ei olisi lainkaan palkitsevaa. Uuden painetun Parolen ilmestyminen on aina suuri ilo sen tekijälle. Toivottavasti lukijallekin.

JP27:n perinneyhdistyksen jäsenten keski-ikä on varsin korkea. Ja on hyvin tiedossa, että netti on enemmän nuorten asia. Netissä oleva Parole olisi käytännössä jäsenistön suuren osan ulottumattomissa.

Päätoimittaja on sivutoimisen taiteijan lisäksi ainoa vakinainen tekijä. Kun hänkin sattui kesällä täyttämään 80 vuotta, on syytä pohtia ja on pohdittukin lehden tekemisen tulevaisuutta. Tarkoitus on jatkaa tätä harrastusta niin pitkään kuin voimia riittää. Ja toistaiseksi on riittänyt.

Hyviä ideoita otetaan mieluusti vastaan.

Jukka Knuuti

JP27 perinneyhdistyksen kesäpäivät Joensuu-akselilla

Rautaisannos viime sotien historiaa kahdessa päivässä

Aamulla 12.8. oli kotona Imatralla aikainen herätys, että sai auton liikkeelle kohti Joensuuta jo klo 05.30, koska retkibussin oli määrä lähteä Joensuussa jo klo 09.00 hotellin lähettyviltä!

Hotellikin oli muuttunut alkuperäisestä Kimmelistä Sokos Joensuuksi. Aulassa oli jo vastassa Kuopion osaston puheenjohtaja Seppä Rähä ja pian ilmestyi myös oppaamme sotakamreeri Rauno Suhonen sekä muutama muukin osallistuja. Olin useasti jo ennen matkaa tiedustellut ohjelmaa ja osallistujien lukumäärää, mutta kuulemma pankki ei suostunut antamaan tietoja ja ohjelmahan oli julkaistu Parole 1/23 sivulla 44. Tähän oli tyytyminen.

Matkaoppaamme sotakamreeri Rauno Suhonen. Taulussa kerrotaan ja hävittäjä-lentäjän Suhosen asuneen tässä talossa. Messinkilaatan yläpuolella on Suojelukunnan, jääkäreiden ja Lottien merkit.

Retkeläiset ryhmittyneet Veikko Jalavan 30.8.1959 paljastetulla Oinassalmen taistelujen (Taivallammen taistelu 14–16.12.1939) Parivartio-muistomerkin eteen.

Retken järjestelyistä vastannut Kuopion osaston puheenjohtaja Seppo Rähkä luki Joni Pirisen kirjasta "Tunnettu sotilas" rajakenraalin Raappanan runon – "Mottimestarin maja".

Kello 9 olimme kävelleet Joensuun kaupungintalon eteen odottamaan Kososen liikenteen bussia kulkien komean Vapaudenpatsaan ohi – tervehdimme kuljettaja Jukka Tiaista ja aloitimme kiertomatkamme.

Sotakamreeri Suhonen kertoi koko ajan vuolaasti ja elävästi sekä erittäin seikkaperäisesti vaarojen ja talojen tarkkuudella, mitä on edessä ja mitä juuri sivuutimme, mikä liittyi talvisotaan ja mikä jatkosotaan. Häntä oli mukava ja mielenkiintoista kuunnella ja tätä samaa linjaa hän jatkoi koko kaksipäiväisen matkan ajan. Täytyy jo tässä alussa todeta, että lopputuloksena oli paras sotahistoriallinen matka, jonka olen elämässäni tehnyt ja näitähän on vuosien mittaan kertynyt kymmeniä.

Raunolla ei ollut käytössään minikäänlaisia "luntilappuja tai muita papereita" vaan kaikki tuli automaattisesti hänen omalta "kovalevyltään". Uskomatonta, mutta totta. Kiitos Rauno!

Sääkin suosi meitä koko retken ajan, kuten kuvistakin huomaa. Ainoat sadekuurot sattuivat onneksemme siirtymätaipaleille, joten itse emme kertaakaan kastuneet.

Retken parissakin kohtaa oli esillä 45 mm:n panssaritorjuntatykki. Niistä voi sanoa, että omat koirat purivat. Näitä sotasaalistykkejä käytettiin runsaasti niiden entisiä omistajia vastaan.

Heti alkuun näimme alueen Salpalinja-rakenteita, kuten vesistön panssariesteitä!

Öykkösenvaarassa paljon sotahistoriaa nähtävissä

Ensimmäinen pysähdyspaikkamme oli Öykkösenvaaran sotahistoriallinen alue. Täällä tutustuimme 45 milliseen pst-kanuunaan, jonka 21.Pr vänrikki Eskola oli tuonut tähän tuliasemaan uudelleen 1993. Vieressä oli "ketunkolo" – sirpalesuoja, johon mahtui aikanaan vain sen ajan nykyisiä pienemmät, mutta urheammat miehet!

Opastetut olivat korkeatasoisia ja yksityiskohtaisia – kuten muuallakin Ilomantsin sotatien varrella. Kiitos tekijöille, myös näitten avulla yksityinenkin matkailija pääsee kohteista selville jopa ilman opasta.

Meillä oli ilo olla tällä paikalla juuri samaan aikaan kuin toinen paikallinen opas ilmavoimien kapteeni (evp) Vilho Huuskonen oli kenraali Raappanaksi pukeutuneena pitämässä toiselle ryhmälle monologia.

Täältä siirryimme sitten yhden ryhmäkuvamme ottopaikalle Petkeljärven kansallispuiston lähellä olevalle mäelle, jossa on Oinassalmen

Joensuun bunkkerimuseossa on jylhän näköisiä valettuja panssari-kupuja.

Möhkön taiteilija Veikko Jalavan "Parivartio", 1959 pystytetty komea kivipatsas reliefeineen.

Aamupäivä oli näin ohi ja siirryimme Parpeinvaaran karjalaistyyliiseen ravintolaan nauttimaan erittäin monipuolisen ja hyvän lounaan. Näimme Rajakenraali Raappanan majan, mutta ajanpuuteen vuoksi vain ulkoa.

Parpeinvaara on kantelemusiikin, käsitöitten, ortodoksisuuden ja perinneruokien kylä, jonka keskuskentällä seisoo noin 2,5 metriä korkea 2.8.1931 pystytetty Runonlaulajan patsas.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

EU:n itäisin piste kiinnostaa erityisesti ulkomaisia turisteja

Lounaan jälkeen aloitimme noin puolitoista tuntia kestäneen matkan kohti Suomen ja Manner-EU:n itäisintä pistettä, joka on Rajavartiostomme toimesta poikkeusjärjestelyin nykyisin ilman erityislupia kaikkien saavutettavissa. Erityisen innostuneita ja kiinnostuneita ovat ulkomaalaiset, mutta Venäjän raja on eksotiikkaa myös monille suomalaisille.

Käynnillä on erityisen tärkeää, että ei edes kurottaudu tai työnnä kättä asetettujen köysien ulkopuolelle muutoin syyllistyy rajavyöhykerikokseen. Itse rajahan sijaitsee hieman kauempana saarella / suolla, mutta sekä Venäjän punaiset betoniset että Suomen sinivalkoiset lasikuitutuiset rajatolpat vaakunoineen ja niitten keskellä sijaitseva rajakivi ovat selkeästi nähtävissä.

Koko matkan Rauno kertoi oikealla ja vasemmalla ”mitä tapahtui missäkin”! Ohitamme Taistelijantalon tällä kertaa sinne poikkeamatta. Minua se ei häirinnyt, sillä olinhan Ratsumieskillan matkalle siellä edellisen

Parppeinvaaralla näimme Rajakenraali Raappanan majan, mutta ajanpuutteen takia vain ulkoa.

viikonlopun. Sekä Parppeinvaara että Taistelijantalo museoalueineen ovat niin mielenkiintoisia että katsottavaa on vaikka koko päiväksi.

Itäpisteen lähellä näimme runsaasti ”naavapuita”, jotka Raunon mukaan ovat osoitus puhtaasta ilmasta ja luonnosta. – Näistä saisi naavaa vaikka jokaisen suomalaisen jouluparraksi. Kuvat sain jälkikäteen Raunon ystävän Jani Ahon kuvaamina kun ohi ajaessamme en pystynyt vauhdissa kuvaamaan.

19,5:n ilmavoiton hävittäjä-ässä kotona

Matkalla näimme myös karjaa ulkolaitumilla, tosin olivat muuttaneet viikossa tien toiselle puolelle, sekä tutustuimme Raunon kotimuseoon. Mielenkiintoinen historiallinen paikka, jossa ovat asuneet jääkärimajuri Väinö Lankinen sekä hävittäjä-ässä Väinö Suhonen. Luutnantti Suhonen saavutti 261 sotalennolla 19,5 ilmavoittoa. Näiden kahden soturin

Tässä tullaan sotakamreeri Raunon Suhosen kotimuseoon, jota kutsutaan myös maamme itäisimmäksi jääkäritaloksi. Talossa ovat asuneet jääkärimajuri Väinö Lankinen sekä hävittäjä-ässä Väinö Suhonen.

esineistöä ja muuta materiaalia on Väinö-talon jokaisessa huoneessa ja Rauno tunsi tietenkin nekin kuin omat taskunsa.

Pari päivää sitten sain kaikkien tunteman eversti (res) Mark Aretzin kautta selville, että museon esineistä tietty arkku onkin norjalainen puhdistusvälineiden säilytysarkku, sillä kannen teksti ”Missekasse” oli mysteeri omistajillekin. Norjankielinen teksti oli Markille helppo, koska hän on toiminut Norjassa sotilasasiamiehenä ja taitaa kieltä. Arkku tuli Norjasta itärajalta siirtyneen saksalaisen 163 D:n mukana kesäkuussa 1941.

Toinen erikoinen esine on seinällä oleva taulu, joka on Unto Immosen 1927 maalaama kopio Schwarzin alkuperäistyöstä, öljyvärimaalauksena Suomen kuninkaasta Väinö I:sta, Friedrich Karlista, jonka eduskunta valitsi Suomen valtionpäämieheksi 9.10.1918. Hän ei kuitenkaan astunut virkaansa ja 14.12.1918 hän luopui asemastaan. Sijaishallitsijana olivat Svinhufvud ja Mannerheim. Myöskin katonrajassa oleva Lapuanliikkeen viiri on erittäin harvinainen.

Kävimme myös Väinö Lankisen haudalla toteamassa, että Jääkäri-merkki on paikallaan, kuten myös muilla Jääkärihaudoilla seuraavana päivänä totesimme. Tosin yllättäen yhdelle haudalle on ilmestynyt seurakunnan hoitamattomuusilmoitus. Ei näköjään perinneyhdistyksen kirjelmää Kirkkohallitukselle jääkärihautojen säilyttämisestä historiallisina muistomerkeinä ole huomioitu tässä seurakunnassa. Kulttuuriperintöä ei vaalita.

Näimme myös pari Ruotsin avustustaloa. Talvisodan jälkeen sellaisia tuli yli 2.000. Talojen rakenne on erikoinen: ne seisovat ilman sokkeliä kivi- ja puulattian varassa. Vastaavia Suomessa valmistettuja taloja lähetettiin sotakorvauksena Neuvostoliittoon, joka toimitti niitä tuhottuun Puolaan kaikkiaan noin 500 kappaletta. Varsovaan näistä meni noin 90 ja muutama on vieläkin jäljellä ja omistajiensa vaalimia.

Sitten palasimme hotelliin vaihtamaan illallisvaatteet ja saimme

ohjeet kävellä vajaa kilometri. Alkuperäisestä suunnitelmasta Kimmelin juhlasali oli muutettu Onttolan uuteen sotilaskotiin (Parole 2/23 s 41) muuta tämäkin muuttui, koska sotilaskoti ei ollut suunnitellusti valmistunut, jonka sunnuntaina saatoimme todeta. Nyt siis juhlaillallinen olikin Ortodoksisen Kulttuurikeskuksen Usva-ravintolassa, jonne iloksemme tuli myös puheenjohtajamme prikaatinkenraali Vesa Valtonen.

Maittavan aterian ja täytekakkukahvien lomassa Rauno esitteli koelmistaan ottamansa Rajakenraali Raappanaan liittyvät esineensä.

Hieno esitys ja hienot harvinaiset esineet.

Puheenjohtaja Vesa Valtonen tuli yllättäen paikalla

Puheenjohtaja Valtonen mainitsi puheessaan osastojen muuttumisesta rekisteröidyiksi yhdistyksiksi, mutta siihen tulemme lähiaikoina saamaan uusia tietoja sekä ohjeita.

Ehkä sykähdyttävintä oli kun Seppo luki Joni Pirisen ”Tunnettu sotilas” kirjasta Rajakenraalin runon n:o 3 – ”Mottimestarin maja”. Kirjassa kaikkien ritareitten runot numeröidyt järjestyksessä. Kannattaa lukea. Kirjaa ei tarvitse edes ostaa, vaan se on luettavissa/katsottavissa netissä. Suosittelen!

Iso lasillinen ukrainalaista hyvää olutta hienon mielenkiintoisen päivän päätteeksi hotellilla ja nukkumaan ja odottamaan sunnuntain ohjelmaa.

Sunnuntaiaamu valkenee aurinkoisena +21 astetta ja monipuolisen aamiaisen, jonne hotelli toivotti ”Hyvää huomenta, onnellisuus ei ole sitä, että sinulla on mitä haluat, onnellisuus on sitä, että arvostat, mitä sinulla on”, jälkeen kävelemme taas torin sivuitse, missä oli meneillään viimeistä päivää Kansainväliset Suurmarkkinat ja liput, mm USA:n, liehuvat. Jatkoimme Vapaudenpatsaan ohi bussillemme, jossa Jukka jo palvelualttiina meitä odotti.

Ajoimme hautausmaalle ja Rauno ja Seppo laskivat seppeleen jääkärikenraalimajuri Mannerheim-ristin ritari Erkki Johannes Raappanan (2.6.1893–14.9.1962) hautakivelle.

Museon erikoisuuksiin kuuluu jäljennös kuningas Karl Friedrichin muotokuvasta. Suomen eduskunta valitsi hänet Suomen kuninkaaksi. Valinta oli mahdollinen, koska vapaussodan tapahtumista johtuen eduskunnasta puuttuivat sosiaalidemokraatit. Friedrich Karl ei ehtinyt ottaa tehtävää vastaan, sillä hän luopui tehtävästä Saksan romahdettua marraskuussa 1918.

Puheenjohtaja Vesa Valtonen kertoi sääntöuudistuksesta, joka tuntui aika kaukaiselta retken teemana olleelle sotahistorialle.

Jääkärikapteeni Toivo Kärnä ”Tuntemattoman” kapteeni Kaarna

Kävimme myös ”Tuntemattomasta” tunnetun kapteeni Toivo Kärnä (8.1.1895–10.7.1941) haudalla sekä jääkärihaudoilla, kuten jo eilisessä katsauksessa kerroin.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Rauno kertoi ja näytti kohteita Joensuun historiasta. Ohitimme talon, jonka seinässä oli ennen suojeluskunnan vaakuna, nyt vain aukko rappauksessa. Kävimme osasto Kuismasen kaatuneitten, heidän, jotka eivät palanneet partioretkiltä, aseveljien kunniataululla ja kuulimme retkistä jopa Arkangelin radalle.

Läpi Salpalinjan panssariestekivien pääsimme Joensuun bunkkerimuseoon. Se käsittää Salpa-aseman Marjalan linnoitteet, jossa on juoksuhautoja, ampumasektoreita, panssari- ja muita esteitä, valettuja ampumakupuja korsujen katoille mm konekiväärinkupu m/43, 45mm PST-tykki, kanttiini ym. ym. Sieltä suuntaamme Onttolaan, joka oli jatkosodassa pommarilaivueiden päätukikohta. Siellä oli (ent. Höytiäinen) Junkers-pommikoneen suojakorsu. Junkers JU 88A-4 koneita ostettiin Saksasta 24 kpl alkuvuodesta 1943 ja ne olivat käytössä meillä vuoteen 1948. Konetta valmistettiin kaikkiaan eri versioissa 15.000.

Paluumatkalla näemme sotilaskodin rakennustyömaan loppumetrit – melkein valmis! Ehkä joskus pääsemme sisäänkin.

Onnistuneet Kesäpäivät ovat ohi – kiitos järjestäjille ja erityisesti sotakamreeri Raimo Suhoselle sekä loistavalle kuljettajallemme Juha Tiaiselle.

Vastaisen varalle

Tuleville kesäpäivien ja muitten juhlien järjestäjille painottaisin suhteellisen tarkkojen ohjelmien jakoa viimeistään pari päivää ennen tapahtumaa kaikille osallistujille – toivottua pukukoodia eri ohjelmaosioihin, mahdollisia kunniamerkkikäyttöohjeita ja kun tehdään hotellikiintiövarauksia / sopimushintoja ajateltaisiin myös, että etenkin pitkämatkalaiset joutuvat tulemaan jo edellisenä päivänä ja joskus lähtemään vasta seuraavana. Kaikkien kannalta on myös tärkeää tietää osallistujien lukumäärä ruokia ym. varatessa.

Ja muistakaamme että vaikka Talihtalan torjuntavoitto oli urhea ja

Hautausmaalla laskettiin seppele Jääkärikenraali Erkki Raappanan haudalle. Kuvassa Rauno Suhonen, Pekka Karikoski ja Seppo Räihä.

Illallisilla emme jaksaneet syödä kaikkea erinomaista jälkiruokakakkua, vaan annoimme sen puheenjohtajalle matkaevääksi. Luovuttajat vasemmalta sotakamreeri Rauno Suhonen, Kuopion osaston puheenjohtaja Seppo Räihä, Helsinki-Uusimaan osaston Annele Bystroff ja Etelä-Karjalan osaston Pekka ja Eeva Karikoski.

hieno, niin lopullisen sinetin Itsenäisyytemme säilymiselle oli Ilomantsin taistelun 26.7.-13.8.1944 voitto, josta suurin kiitos kuuluu ratsuväellemme, erityisesti HRR- ja URR:ille ja neuvostodivisioonien 176 ja 289 motittaminen, josta pieni osa pääsi pakenemaan Inhaan Itään.

Päätän kertomukseni seuraavin ajatuksin,

Kiitos sankarivainajille kuin myös heille, jotka selvisivät tuli- ym. myrskyistä hengissä ja takasivat osaltaan Suomen itsenäisyyden. Kiitos Veteraaneille ja Kotirintamalle!

*Oi kallis Suomenmaa
Sun koskiesi kuohua ja honkiesi
huminaa
Suo mun kuunnella kunnes hetki
lähtöni lyö...*

*Ei muuta kunniaa
Kuin kuulla kummultansa
Sun kuusiesi kuiskintaa
Kun sä kätkenyt olet hänet viime
lepohon*

Hakkaa päälle jalustintuntumalla

TEKSTI ja KUVAT: **Jorma Ignatius**

Kolumni • Pertti Laatikainen

Ukrainan puolustustaistelu jatkuu

Venäjän suurhyökkäyksen alkamisesta Ukrainaan on nyt kulunut puolitoma vuotta. Kovin moni tuntuu unohtavan, että sota alkoi jo vuonna 2014 Venäjän kaapattua Krimin ja aloitettua rajoitetun sodan Ukrainaa vastaan Itä-Ukrainassa. Kansainvälisen yhteisön ja median vähäisen kiinnostuksen vuoksi sotaa ei ymmärretty tuolloin laajemmin, vaikka eri lähteiden mukaan lähes 20 000 ukrainalaista kaatui ennen vuoden 2021 Venäjän täysimittaisen suurhyökkäyksen alkamista koko Ukrainaan.

Sota on aina politiikan jatkamista voimakeinoja käyttämällä. Nykyisessä tilanteessa voidaan päätellä, että sotimalla ei ratkaisua ole näköpiirissä. Molemmat valtiot ovat mobilisoineet laajasti joukkoja ja saaneet varustettua taistelevat joukkonsa riittävästi. Venäjän suorittamat laajat linnoitus- ja miinoitustyöt vaikeuttavat ja estävät merkittävästi ukrainalaisten tavoitteita saada Venäjän valtaamat alueet takaisin. Sodankäynnillä pelataan molemmin puolin aikaa riittävien neuvotteluasemien saamiseksi.

Kumpikaan osapuoli ei näytä poliittisesti heikkenemisen merkkejä. Molemmilla riittää tukijoita. Venäjän val-

takoneisto vaikuttaa pysyvän ehjänä julmiakin hallitsemiskeinoja käyttäen. Viimeisimpänä Wagner-komentaja Jevgeni Prigozinin poistaminen elävien kirjoilta. Korkea-arvoiset sotilaskomentajat myös vaihtuvat vauhdilla syistä, joita ei tuoda julkisuuteen.

Poliittinen valta voisi murtua Venäjällä, mikäli kansalaisten mielialoissa tapahtuisi muutos. Sodan tuoma epävarmuus mielialoissa, ihmisten toimeentulon vaikeutuminen ja sinkkiarkkujen jatkuva virta voi alkaa syömään uskottavuutta poliittiselta johdolta. Kaikesta tästä on kuitenkin vaikea saada todellista kuvaa Venäjän hallinnon pitäessä mediaa omana äänitorvena. Hallinnon yhtenäisyys on jatkuvasti tarkkailun alla, mutta mitään selkeää rapautumisen merkkiä ei ole havaittu.

Ukrainan sodan käynnin jatkuminen on länsimaisen poliittisen, sotilaallisen ja taloudellisen tuen varassa, eikä sille näytä olevan kyseenalaisia. Keskeisin kysymys lännelle on se, että tukemalla Ukrainaa pyritään samalla suojelemaan sodan eskaloitumista laajemmalle länttä vastaan. Ukrainan voitto on kaikkien tavoitteena. Voitto on jo se, että Venäjä ei

ole saavuttanut alun perin asettamiinsa poliittisia tavoitteitaan Ukrainan alistamisesta hallintonsa alle.

Miten sota lopunperin päättyy? Näyttää siltä, että sodan hiipuminen johtaa ajan mittaan sodan jäätymiseen. Lopputulos siirtyy hamaan tulevaisuuteen ja jännitteet Venäjän ja lännen välillä jatkuvat. Maailma jakautuu entisestään.

Suomen turvallisuusasema on NATO-liittymisen kautta hyvä. NATO:n etulinjamaana on kuitenkin jatkuvasti pidettävä valmiutta itsenäisesti puolustaa maatamme. Varautumista on syytä jatkaa myös laajan turvallisuus-käsityksen periaatteiden mukaisesti, mikä on maassamme hyvin tiedotettu. Kansalaisten kriisinsietokyvystä on pidettävä huoli kaikin keinoin.

Jääkärisäätiön puheenjohtaja,
Pertti Laatikainen
prikaatikenraali (evp)

Jalkaväkipäivät 2023, Tag Der Infanterie

Suomesta mukana ammattisotilaita ja reserviläisiä

Jalkaväkipäivät järjestettiin 13.-14.7.2023. Tapahtuma on jo perinteinen ja järjestettiin nyt 25. kerran. Koronavuosina 2020-21 jalkaväkipäiviä ei ymmärrettävistä syistä järjestetty. Tapahtumaan kutsutaan osallistujia Saksan jalkaväen keskeisistä kumppani- ja liittolaismaista. Tällä kertaa mukana olivat muun muassa Ranska, Sveitsi, Suomi ja Alankomaat.

Jalkaväkipäivät muodostui kahdesta osasta, jalkaväkisymposiumista, jossa esiteltiin aselajin nykytilaa ja tulevaisuutta laadukkaiden puhujien, esitysten ja keskustelujen kautta. Symposiumin jälkeen huomio keskittyi jalkaväen konkreettiseen toimintaan. Alueella oli kalustonäyttely, jossa painopiste on lähiaikoina käyttöön tulevan uuden kaluston esittelyssä sekä toimintanäytöksissä, joissa koulun opiskelijat esittelevät eri koulutushaarojen erityisosaamista.

Symposiumissa käydyt keskustelut olivat mielenkiintoisia ja keskittyi-

Saksan maavoimien jalkaväkikoulu sijaitsee Hammelburgissa, Baijerin osavaltion luoteisen osan maalaismaaisissa. Siellä ovat jalkaväkikoulun pääkoulutuskeskus, johto sekä hallinto. Jalkaväkikoulun alaisuuteen kuuluvat lisäksi maahanlaskukoulu Attenstadtissa, Vuoristo- ja talvisodankäynnin koulu Mittenwaldissa sekä erikoisjoukkokoulu Calwissa. Jalkaväkikoulu kouluttaa upseereita ja aliupseereita jalkaväen, erikoisjoukkojen, ilmavoimien ja merivoimien suojausyksiköiden tarpeisiin. Koulu antaa myös jalkaväen erikois- ja täydennyskoulutusta koko Bundeswehrin henkilöstölle. Koulua johtaa prikaatikenraali Michael Matz.

vät siihen muutokseen, joka Saksan asevoimilla ja jalkaväellä on edessä Naton palatessa perustehtävän ääreen. Puheet ja keskustelut olivat erittäin avoimia ja suoria, voisi sanoa jopa rohkeita. Suomalaisilla voi tässä olla saksalaisille paljon annettavaa.

Aseteollisuus esitteli tapahtumassa uusia innovaatioitaan hyvin monipuolisesti. Näimme muun muassa ajoneuvoja, vaanivia asejärjestelmiä, pimeänäkölaitteita, tähtäimiä, suoja-

varusteita ja käsiaseita. Kalustoesitte-

lyn ideana oli tehdä tutuksi käyttöön tulevia järjestelmiä, eli käytännössä esiteltiin varusteita, joista hankintapäätökset on Saksassa jo tehty. Toimintanäytökset olivat hyvin harjoiteltuja ja sotilaat olivat erittäin taitavia ja huippuvälineistöllä varustettuja. Rehellisyyden nimissä on kuitenkin sanottava, että osa niistä oli hyvin lyhyitä ja toimintaa keskeytettiin turhaan välivaiheita selostaen.

Jalkaväkipäivien aikana järjestettiin myös ampumakilpailu, johon

Liput Jalkaväkikivellä. Oikealla on saksalais-suomalaisen reserviläisten yhteistyöjärjestön lippu, jota kantaa Jukka Lindfors. Keskellä Saksan jalkaväkiliiton juuri nauhattua lippua kantaa yliväpeli Schubert. Vasemmassa Jääkäripataljoona 532:n perinteitä vaalivan Euskirchen jääkäreiden lippu. Kuva Pekka Sillanpää.

Eversti Juhana Skyttä ja JP27:n perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja, prikaatikenraali Asko Kilpinen Vuoristo- ja talvisodankäynnin koulun esittelypisteellä.

Suomi-vitriini jalkaväkimuseossa. Suomi-konepistoolissa on tankolippas.

Suomalaisten osallistuminen Saksan jalkaväkipäiville tulee jääkäripeinteestä. Saksassa oli Jääkäriliitto, joka oli yhteistyössä Suomen Jääkäriliiton kanssa. Osa tätä yhteistyötä oli kutsu Saksan jalkaväkipäiville. Traditio on jatkunut samassa muodossa senkin jälkeen, kun Saksan jääkäriliitto yhdistyi jalkaväkiliittoon.

suomaisista osallistui reserviläisten muodostama osasto. Saimme tapahtuman aikana myös todistaa Saksan jalkaväkiliiton uuden lipun juhlavaa naulausta.

Suomen jääkärit esillä jalkaväkikoulun museossa

Jalkaväkikoululla on oma pieni jalkaväkimuseo, jossa esitellään Saksan jalkaväen kehityskaari Saksan keisarikunnan ajoista aina nykypäivään asti. Erityisen hyvin on tuotu esille jalkaväen aseistuksen ja suojavarustuksen kehittyminen vuosien saatossa. Saksan asevoimien voiman kasvu 1930-luvulla oli myös mielenkiintoisesti havainnollistettu.

Suomen ja Saksan sotilas yhteistyöllä on pitkät perinteet. Museossa se

näkyvät siten, että Suomella ja Jääkäripataljoona 27:lla on siellä oma vitriini, jossa on jääkäripatsas, tankolippainen Suomi-konepistooli ja JP27:n lippu. Jääkäriuniformu on lainassa Hohenlockstedtin sotilaskotimuseossa.

Jalkaväkipäivät päättyivät seppeleiden laskuun Jalkaväkikivelle. Suomen seppeleen laski jalkaväen tarkastaja eversti Juhana Skyttä apunaan jalkaväkikoulun johtaja everstiluutnantti Mikko Kuokka.

Jalkaväkikoulujen yhteistoiminta

Suomen ja Saksan sotilas yhteistyö on alkanut jo ennen itsenäisyyttä. Suomen liittyttyä Natoon, tiiviille yhteistyölle syntyy uusia paineita, mutta tarjoutuu myös kanavia ja mahdollisuuksia. Vuoden 2023 aikana jalkaväkikoulujen yhteistyötä on käynnistetty koulujen johtajien välillä ja tarkoitus on tulevaisuudessa saada aikaan konkreettisempaa yhteistoimintaa.

Perinteisen opiskelijavaihdon haasteena on kustannukset ja sen vaatima aika. Yksi haaste on myös yhteisen kielen puuttuminen. Englanti on maailmanlaajuinen sotilaskieli, jota myös me suomalaiset olemme nykyään tottuneet käyttämään. Vaikka saksa onkin hyvin perinteinen sotilaskieli, sen osajia on palveluksessa melko vähän, jolloin potentiaaleja rekrytoitavia

opiskelijavaihtoon on myös vähän. Kadettikursseilla opiskelijavaihtoa tapahtuu jo pienimääräisesti, mutta voisiko tulevaisuudessa sitä olla myös aliupseereiden opinnoissa?

Ensiaskel jalkaväkikoulujen yhteistoimintaan voisi olla opettajavaihto, jossa esimerkiksi tarkka-ampujien opetustilaisuuteen Saksaan komennettaisiin suomalainen kouluttaja jakamaan omaa kokemustaan ja osaamistaan. Vastaavasti Saksasta voisi tulla kokeneita ase- ja ampumakouluttajia esimerkiksi aliupseereiden perustason ampuma- ja taisteluharjoituksiin. Tällaisilla ratkaisulla yhteistyötä saataisiin lisättyä pienillä kustannuksilla ja samalla voitaisiin saada käyttöön parhaita käytänteitä liittolaismailtamme sekä lisätä kansainvälisyyttä sekä kielitaidon harjoittelua opetukseen.

Jalkaväkikoulu Lappeenrannassa suhtautuu kansainvälisyyteen osana upseereiden ja aliupseereiden koulutusta positiivisesti. Odotamme innokkaina mahdollisuuksia oppia liittolaisiltamme uutta.

TEKSTI: Mikko Kuokka

Reserviläisten ohjelmassa ammuntaa, lipun naulaus ja kunniaristin vastaanotto

Neljän taukovuoden jälkeen pääsivät reserviläiset jälleen mukaan Saksan jalkaväkipäiville. Ampumajoukkueessa olivat Pekka Sillanpää, Martti Lehtosalo, Teemu Lahtinen, Jukka Lindfors ja Ossi Lindfors. Varamies Jukkakin pääsi kilpailemaan, kun häntä tarvittiin täydentämään saksalaisten vajaata joukkuetta.

Ampumakilpailu oli siis vihdoin saatu takaisin jalkaväkipäivien ohjelmaan. Joukkueita oli ilmoittautunut kaksitoista. Kansainvälistä sarjaa ei enää ole ollut muutama vuoteen. Ampumaohjelma oli jonkin verran muutettu. G36:lla ammuttiin 200 metristä seisaalta, polvelta ja maakuulta. P8:lla taas 25 metristä kaikista asennoista. Joukkueemme menestys oli verrattain hyvä. Asetimme tavoitteeksi olla keskivertoa parempi. Tuloksena oli 7. sija 486 pisteellä. Jäimme 5. sijasta vain 2 pistettä ja 4. sijasta 9 pistettä. Voittaja oli 6. komppania Wachbataljonasta 547 pisteellä. Yksilötasolla saimme hyviä suorituksia, kun Martti oli sekä kivääriammunnan että kokonaiskilpailun kolmas. Reserviläisyöstävistämme Hauptmann Drabinski voitti kivääriammunnan.

Jalkaväkiliiton lipunnaulaukseen osallistuivat suomalaisten reserviläisten edustajina Pekka ja Jukka. Meille oli suuri kunnia saada olla myötävaikuttamassa lipun toteuttamiseen ja osallistua sen arvokkaaseen seremoniaan. Kaikki muut reserviläiset seurasivat seremoniaa taaempana.

Ampumakilpailun palkitsemisten jälkeen Pekka huomioitiin kunniaristillä das Ehrenkreuz der Bundeswehr in Bronze. Lisäksi vänrikinniityllä luovutettiin kolme Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osaston korkeinta huomionsoitusta. Jää-

Saksan Jalkaväkiliiton lipun naulaus menossa. Vuorossa Mark Aretz sekä Asko Kilpinen.

Prikaatikenraali Michael Matz kiinnittää kunniaristin, das Ehrenkreuz der Bundeswehr in Bronz Pekka Sillanpään rintaan.

Pekka Sillanpää luovuttaa Jääkärisuojeluskunnan lipun der Infanterist-lehden päätoimittajalle. Kuva: Thomas Gottscalt.

kärisuojeluskunnan pienoislipun numeroidulla hopealaatalla pitkäaikaisesta työstään jääkäriperinteen hyväksi saivat Major Devers (nro

55), Hauptmann Drabinski (nro 56) ja Infanterie-lehden päätoimittaja Oberstleutnant Axel Beyer (nro 57).

Perjantaina kaatuneiden jalkaväkisotilaiden muistomerkin seppeelenskutilaisuudessa Jukka toimi asevelilipun kantajana sekä Hauptmannit Samii ja Drabinski lippu-upseereina. Tällä kertaa UHG:ssa järjestetyn lounaan jälkeen lähdimme Hammelburgista, koukaten ensin Bonnlandin suunnassa, jossa saimme kuulla lyhyesti tämän erityisen harjoitusalueen historiasta.

Reserviläisten suunnitteluilta vietimme Mark Aretzin mökillä Rudolstadtissa. Toiminnallisempia tapahtumia on tarkoitus jatkaa taas ensi vuonna Saksan vierailuiden muodossa. Ensimmäisenä Finentagin yhteydessä Lüneburgin reserviläisten kutumana toimintaharjoitus, mikä toteutetaan suomalaisten puolelta MPK-kurssina. Lisäksi alamme selvittää mahdollisuutta järjestää Suomessa nuorille reserviläisille tarkoitettua kansainvälistä ”FINDE” jääkäriperinteen tapahtumaa seuraavan kahden vuoden aikana.

Paluumatkan sivistävää akateemista puolta edusti pysähtyminen Jenassa. Friedrich-Schiller-Universität Jena on perustettu vuonna 1558, ja on yksi vanhimmista Saksan sadasta yliopistosta. Runoilija, näytelmäkirjailija ja historioitsija Johann Christoph Friedrich Schiller, jonka mukaan Jenan yliopisto on nimetty, asui pitkään Bonnlandin linnassa ja tapasi runoilija Johann Wolfgang von Goethen Rudolstadtissa. Sattumalta tämä Teemun huomaama seikka yhdisti kiinnostavalla tavalla matkakohteet osoittaen Saksan pitkää ja merkittävää historiaa sekä sen näkyvyyttä tänä päivänä.

Erityiskiitos tapahtumaan osallistumisesta kuuluu Kaartin jääkärirykmentin aluetoimistolle, joka toimi esimerkillisesti tukitoimissa reserviläisten hyväksi.

TEKSTI: Pekka Sillanpää

Ampumajoukkueet 2014 EU:n lipun kanssa. 2023 lippu vaihtunut Naton lipuksi.

Palkitut rivissä vasemmalta: Pekka Sillanpää sai Bundeswehrin pronssisen kunniamerkin. Martti Lehtosalo oli sekä kivääriammunnan että kokonaiskilpailun kolmas. Kapteeni Drabinski voitti kivääriammunnan.

Mark Aretz kertoi Saksalais-suomalaisesta jääkäriperinneyöstä vuosina 1920–1939

Mark käsitteli teemaa varsin laajasti ja perusteellisesti. Tarina alkoi Väinö Vainion matkakertomuksesta Lockstedter Lageriin 1922. Hohenlockstedtissa käyneelle kertomus oli huippukiinnostava; niin tuntuivat paikat tutuilta. Hätkähdyttävän ajankohtaiselta tuntui se, että kasarmit olivat täynnä saksalaisia pakolaisia Venäjältä ja entisen Itävalta-Unkarin alueelta.

Oma tarina olivat kaksi jääkäreille salaa Berliinissä pidettyä yleisesikuntaupseerikurssia 1920-luvulla. Näillä ”omatoimikursseilla” oli kymmenen jääkäriä.

Merkittävä yhteinen ponnistus oli JP27:n komentajan, majuri Maximilian Bayerin hautaaminen Mannheimissa 1926. Bayer oli kaatunut länsirintamalla Rankan alueella ja haudattu väliaikaisesti. Mannheimin hautausmaalle Bayerille tuotiin graniittinen hautapaasi Suomesta.

JP27 sai perinnejoukko-osastokseen Wehrmachtin Greifswaldin jalkaväkirykmentin III pataljoonaan. Joukko-osaston kohtalo oli murheelinen. Se tuhoutui Stalingradissa tammikuussa 1943. Mutta pataljoonan lippu on tallella. Paikka vain kummallinen Egyptin sotamuseo Tobrukissa.

1939 paljastettiin Lockstedter Lagerissa jääkärikapteeni Lauri Leppäsen suunnittelema jääkärimonumentti. Myöhemmin se siirrettiin nykyiselle paikalleen Hohenlockstedtin Ehrenheiniin, missä se on keskeisessä roolissa vuosittain vietettävässä Finnentagissa.

Mark piti esityksensä Porin prikaatissa Säkylässä. Tilaisuuden oli organisoinut perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osasto.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Mark Aretz kertoi saksalais-suomalaisesta jääkäriperinneyöstä ennen toista maailmansotaa Säkylässä Porin prikaatin upseerikerholla. Paikalla asiaomaiset liput Suomen ja Saksan liput sekä JP27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osaston lippu.

Mark Aretz kutsui perinteiseen tapansa jääkäriperinneyhdistyksen jäseniä kesäasunnolle Palvaan. Ohjelmaan kuuluu käynti Palvan kirkkomaalla. Mukana oli kymmenkunta vierasta. Aterialla vasemmalta Markista oikealle on Seppo Jaakkola, Jana ja Esa Haarala istuu pöydän päässä. Kuva Jorma Ignatius.

Markin aterialla on lippukuluttuuri kunniaa. Kuva Jorma Ignatius.

JP27:n saksalaisen perinnejoukko-osaston lippu on Egyptin sotamuseossa Tobrukissa

Saksan sotavoimissa Wehrmachtissa oli JP27:lla oma perinnejoukko-osasto, Keväällä 1938 perinteet luovutettiin Greifswaldissa majailevan 92. jalkaväkirykmentin III pataljoonalle. Joukko-osaston valintaan lienee vaikuttanut se, että vuosisatojen kuluessa Itämeren rannalla sijaitsevan Greifswaldin yliopistossa olivat opiskelleet lukuisat suomalaiset.

JP27:n perinnejoukko-osasto joutui epäonneeseen Stalingradiin ja lakkasi olemasta tammikuussa 1943 neuvostojoukkojen valloittaessa kaupungin.

Mutta jotain on jäljellä. Greifswaldin rykmentin III pataljoonan

Vanhassa Jääkärikanssiassa oli kaapin päällä kotkaa kuvaava patsas. Patsaan jalustassa on hopealaatta, jossa saksankielinen teksti: Suomen jääkäriilitolle uskollisessa toveruudessa perinnejoukko-osasto III pataljoona 92. jalkaväkirykmentti Greifswald.

komentaja Majuri Boje vieraili Suomessa ja lahjoitti jääkäriilitolle kotkaa kuvaavan pienoispatsaan.

Lisäksi on tallella pataljoonan lippu. Lippu löytyy kutakuinkin kummallisesta paikasta: Tobrukin sotamuseosta Egyptissä. Lippu oli sodan aikana joutunut brittien käsiin. Miksi se on Egyptissä, sillä 92. rykmentti ei koskaan ollut Pohjois-Afrikassa? Perimätiedon mukaan Egyptin kuningas Faruk (hallitsi 1936–1952) keräsi lippuja ja britit lahjoittivat JP27:n perinnejoukko-osaston lipun hänelle. Ja niin lippu on päätynyt Tobrukiin.

Lippuheraldiikkaan paneutunut Mark Aretz toteaa lipun olevan jokseenkin identtinen Wehrmachtin jääkäriyksiköiden lippujen kanssa, mutta

siinä on seuraavat erot: Lipun kulmiin tavallisesti sijoitettujen hakaristien sijasta lipussa on neljä suomalaista tunnusta. Vasemmassa alakulmassa ja oikeassa yläkulmassa on Suomen vaakuna, jota ympäröivät männynoksat. Vasemmassa yläkulmassa ja oikeassa alakulmassa on jääkärimerkki.

Englantilaiset löysivät lipun 1945 Länsi-Mecklenburgista Etu-Pommerissa. Saksalaisissa lähteissä ei ole tietoja lipun virallisesta myöntämisestä. Vaikuttaa siltä, että lippu on tehty yksityisesti eikä sillä ole viallista luonnetta.

Se on todennäköistä myös sillä perusteella, että lipun mitat poikkeavat Wehrmachtin lippujen mitoista, sanoi Aretz.

Epäonnisen JP27:n saksalaisen perinnejoukko-osaston, Greifswaldin 92. jalkaväkirykmentin III pataljoonan lippu.

Väinö Vainion matkakertomus 1922 Lockstedter Lagerista: jääkärien kasarmeja kansoittivat idästä tulleet pakolaiset

Ensimmäinen vapaussodan jälkeen Lockstedtin leirillä vieraili majuri Jaatinen, mutta ensimmäisen raportin sodan jälkeiseltä ajalta teki Väinö Väinö 1922. Hänestä tuli jääkärikenraali, pioneeriupseeri sekä kirjailija.

Seuraavassa hänen matkakertomustaan. Kuluneen syksyn aikana oli käymässä Berliinissä. Sain muutaman päivän lomaa lääkäriltäni, jonka hoidossa olin. Päätin käyttää tilaisuutta hyväksi ja tehdä toivioletken Lockstedtin leirille. Ja koska tiedän, että moni entinen Lockstedtin veteraani olisi mielellään ollut matkalla mukana, kerron vähän, mitä siellä on nyt ”los”.

Kun juna oli ohittanut Kellinghusin punaiset, kodikkaat tiilitalot, niin metsän takaa kohoaa tuttu Lockstedtin kuulu Wasserturm (vesitorni), jolle tervehdykseksi kunnioittaen kohotin hattua. Omituinen ailahdus kävi mielessäni hetkellä, kun astuin Lockstedter Lagerin asemalla. Oli kulunut tasan seitsemän vuotta siitä, kun ensi kertaa näin tämän sittemmin niin rakkaaksi käyneen paikan.

Asemalta tulevan tien ja L.I. pääkadun risteyksessä oli vaatimaton sankaripatsas, jossa kiveen hakattuna oli noin sadan isänmaan puolesta kaatuneen lockstedtilaisen sankarin nimet. Siinä oli vielä muistorikas Papstin majatalo ja kyläkapakka ”Zum Landhaus” niin kuin ennenkin, oikealla puolella ”Soldatenheim” (sotilaskoti), Schottin ja Schüttin kahvilat, Hotell ”Zum HohenZollern” ja mm. muut tutut.

Vaikka kylän ulkomuodossa ei huomannutkaan mitään entisestä poikkeavaa, oli elämä sen sijaan sitä enemmänkin muuttunut. Päätillä, jolla ennen marssi reippaita komppanioita ja missä tapasi mitä erilaisimpiin univormuihin puettuja sotilaita, oli nyt autio ja tyhjä. Ilman ihmeekseen

Saksalainen hätäraha, joka oli käytössä Väinö Väinön käydessä Lockstedtissä 1922. Hätärahoja on valmistettu erilaisissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa tavallisten rahojen valmistaminen ei ole ollut mahdollista esimerkiksi raaka-ainepulan vuoksi.

tapasi jonkun huolestuneen näköisen perheenäidin ruokavasu kinalossa.

Ensiksi meni ”Schüttin mamman” luo kahville. Sain siellä kuulla, että sen jälkeen kun suomalaiset jääkärit läksivät L. leiriltä, oli siellä käynyt ainoastaan yksi meikäläinen (majuri Jaatinen) ennen minua. Ei ihme, jos odottamatonta vierasta ei heti tunnettu. Tuo herttainen vanha rouva, jääkärien äidillinen ystävä, oli yhtä prteä ja rakastettava kuin ennenkin. Harmaantunut vain entisestään. ”Mammalle” piti minun kertoa koko jääkärihistoria siitä lähtien, kun poistuimme L. leiriltä. ”Kuinka hän voi ja missä hän on, mikä arvo hänellä on jne”. loppumattomiin kysymyksiä. Mamma Schütt ei ollut unohtanut poikiaan. vaan voi luetellajääkäreitä nimeltään vaikka kuinka monta.

Sitten esiteltiin minulle tohtori Hein, joka oli eläinlääkärinä Kellinghusissa, naimisissa Käthe-neidin. rva

Schüttin vanhimman tyttären kanssa. Tohtori oli vanha militääri ja meistä tuli tuossa tuokiossa hyvät ystävät. Sain kutsun tulla yöksi tohtori H. luo Kellinghuseniin, jonka heti vastaan panematta hyväksyin.

Marschübung Kellinghuseniin

Päivä oli kulunut jo iltaan, joten itse leirialueen tarkastaminen päätettiin jättää seuraavaan päivään. Juna Kellinghusiin olisi lähtenyt vasta klo. 10 illalla. Siksi päätimme tehdä ”Marschübungin” (marssiharjoituksen) Kellinghuseniin. Huolimatta rankkasaateesta, joka kasteli meidät täydellisesti, sujui matka tttujen, monesti ennen kuljettujen paikkojen, pioniiriharjoituspaikan ja Mühlenbarbeckin kautta rattoisissa keskusteluissa melkein huomaamatta. Pistettiinpä Kellinghusenin kaduilla vielä preussilaista paraatimarssiakin vanhaan tapaan.

Käthe-rouva piti mitä parasta huolta harvinaisesta vieraastaan. Täällä toistuivat samat kyselyt, joihin vähän aikaisemmin olin saanut tehdä selvää. Lämpimät terveisensä pyysi vieraanvarainen emäntä minua viemään kaikille tutuille jääkäreille.

Seuraavana aamuna vei tri. H. minut Kellinhusenin sankarihautuumaalle, jossa monen saksalaisen toverin vieressä nukkui ikuista untaan myöskin kolme suomalaista jääkäriä: Kustaa Kempainen! kompp. 28/8 1917, Kustaa Kataja pion.kompp. 28/8. 1917 ja Simon Uola 2. kompp. 1/2.1917. Haudoilla oli muistokivat, joissa vainajien nimet, syntymä- ja kuolinpäivät sekä hautojen päällä että vieressä kasvavat huolellisene käen hoitamat ruusut ja liljat todisteena siitä ystävydestä, jota saksalaiset tuntevat yhä vieläkin suomalaisia jääkäreitä kohtaan. (Hautoja hoitaa herra R. Johannsen).

Palasin tri. H. kanssa L. leirille ja aloitimme kiertokulun itse leirialueella. Leiriteillä, joilla ennen näki ainoastaan sotilaita, vilisi nyt rääsysten pakolaisten kirjava joukko. Peltiparakin olivat poissa ja kasarmirakennuksiin oli majoitettu saksalaissyntyisiä pakolaisia Venäjältä ja Itävallan vallatuilta elueilta.

Kävin M.5. (miehistörakennus 5) tupa 23:ssa, jossa olin asunut. siellä majaili nyt neljä pakolaisperhettä. Samat olivat siellä vielä sängyt ja kaapit, tuttu kaniin oven pielessä. Järjestys ei vain ollut entinen. Käytävät ja nurkat täynnä likaa, ei ollut nimilappuja kaapeissa eikä sängyissä eikä kalusto- ja nimiluetteloa ovesa. kuten ennen.

Kanttiini N:o 5:ssä oli elämää kuten ennenkin. Vieraat vaan muuttuneet. Siellä politikoivat olut- ja snapsilasiensa ääressä tyytymättömät pakolaismiehet, jotka mieluummin kuluttivat aikaansa joutenololla kuin että olisivat tehneet ahkerasti työtä, kuten muut saksalaiset tähän aikaan. Hätäkös heillä! Valtio pitää kyllä heistä hyvää huolta.

Keittiössä kiehui juuri paraillaan lihava papsoppa. parempi kuin koskaan jääkäreiden siellä olon aikana. Yksinpä muutaman vuoden ikäiset

Terveisiä Lockstedter Lagerista. Postikortti ajalta, kun kaupungissa oli vielä va-ruskunta.

poikanulikat saivat markan päivässä tupakkarahaa. Kanttiin seinillä oli vielä entiset Wilhelm I, Bismarkin ja Moltken kuvat. Mitähän nämä herrat ajattelivat siitä, mitä nyt tapahtuu heidän ympärillään!

Kasarmialueelta menimme talleille, joita tri. H. hoitaa ja joissa huomaa vielä vanhan hyvän järjestyksen. Sitten läksimme leirin harjoitus-kentille. Joka on oppinut tuntemaan L.I. sotaväen harjoituspaikkana ei varmasti vähemmin hämmästy kuin minäkään silloin, kun kentälle joh-tavan tien aukeamasta näin entisen harjoituspaikan. Nuo melkein sil-mänkantamattomat kanervapeitteiset kunniankentät kasvoivat nyt kauraa ja perunaa. Kenttärautatie kulkee halki harjoitusalueen. Siellä täällä näkee maanviljelyskoneita ja muita reformin merkkejä. Koetin hakea sitä paikkaa, missä minulle ensikerran opetettiin ”Stillgestandenien” (asentoa), mutta sitä ei voinut löytää. Niin on seutu muuttanut muotoaan. Kävin Holsteinin metsässä. Tuo ennen niin kaunis metsä on kärsinyt paljon siitä raiska-uksesta, jota kapinalliset siellä 1918 harjoittivat.

Lehmühlessä saa vielä pannukakuja niin kuin ennenkin. Lampi, jossa pioniriit ennen rakensivat siltoja, kaislottuu vanhojen poppeliin varjossa. ”Ehemaliges Gut Bücken (entinen Bückenin kartano), ”Hungriger Wolf” (nälkäinen susi) ja muut tällä kulmal-

la olevat paikat ovat muodostuneet siirtolaisten tyyssijoiksi, joissa on nyt parisenkymmentä komeata kaksiker-roksista tiilirakennusta.

Kapinalliset nostivat punalipun upseerikasinon katolle

Ikivanhan Keisarin tammen (Kaiser Eiche) kaatoivat vallankumoukselliset mm. syksyllä 1918. Se oli näet ”kiusallinen muisto vanhan militarismien ajoilta”. (Keisarin tammi ja vesitorni olivat tavallisimmat suunta-pisteet ketjuliikkeitä harjoitettaessa). Vanha kunnianarvoisa ”Wasserturm” seisoj toimettomana ja alastomana (metsä sen lähietäällä on kaadettu) katsellen surumielisesti uutta elämää, mitä se ei voi sulattaa.

Illalla kokoontui pieni seura ”vanhan hengen miehiä” ”Hohenzollernissa”, jossa oli mm. Lockstedtin leirin entinen harmaapäinen komendantti, kyrassieerimajuri Etzel, nykyinen ”Hohenzollernin” omistaja jamonta muuta. Siellä sain kuulla tapahtumat L. leirillä vallankumouksen aikana, jotka lyhyesti sanottuna ovat seuraavat: 6. marraskuuta 1918 nostivat muutamat leirillä majailleet matruusit punaisen lipun upseerikasinon katolle. Rakennus vallattiin saman aikuisesti ja varustettiin konekivääreillä. Boshevistinen kiihoitus aloitettiin kasarmeissa. Perustettiin sotamiesneu-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

vosto. Kasinolla ja leirillä löytyneet arvoesineet ryöstettiin tai särettiin ja harjoitettiin kaikenlaista tuhoa ja ilkeyttä. Minkäänlaisia harjoituksia ei pidetty. Esimiehiä ei toteltu. Leirillä vallitsi täydellinen vapaus. Vasta kun joulukuussa leirille saapui uusia rintamajoukkoja palautui järjestys. Tosin näissäkin joukoissa pian kuri höltyi. Raiskausta ja hävitystä harjoitettiin edelleen. Koko vuoden 1919 oli leirillä kyllä jonkinlainen punainen suojelujoukko, joka ei kuitenkaan kyennyt ylläpitämään järjestystä.

Kapp'in kaappausyrityksen jälkeen maaliskuulla 1920 tuli leirille osa Baltian maissa taistelleista Ehrhardtin

prikaatista. Tämä vielä vallankumouksenkin aikana mieskurinsa säilyttänyt joukko kärsi leirille tultuaan suuresti spartakistilaisista vaikutteista, mutta kykeni kuitenkin jotenkuten säilyttämään järjestyksen L: leirillä.

Ehrhardtin prikaatin mukana tulleista pakolaisista ja sen omista miehistä syntyi Lockstedtin nykyinen yhdyskunta. Tähän aikaan syntyivät mainitut Gut Bückenin ym. siirtolat ja hallitus antoi luvan harjoituskenttien viljelemiseen. Leiriä käytettiin muuten koko ajan demobilisointitarkoituksiin. Kesäkuussa 1920 saapui leirille suuri joukko pakolaisia, jotka antavat leirille sen nykyisen leiman

Joka on oppinut tuntemaan vanhan Saksan ja sen voimakkaan isänmaal-

lisen hengen, joka vielä 1918 talvella jokaista saksalaista rintamasotilasta innosti, sen on vaikea voida tottua Saksan nykyisiin oloihin. Tuntuu uskomattomalta, että mm. on kielletty laulamasta eräitä isänmaallisia lauluja Tämä epäisänmaallisuus tutuu sairaalloisuudelta, joka on tunkeutunut Saksan valtioruumiin, sillä se ei ole ominaista isänmaataan rakastavalle saksalaiselle. Terve isänmaallinen henki ei kuitenkaan ole kuollut. Se elää eri piireissä siellä täällä toivonriikkaana luottaen valoisampaan tulevaisuuteen.

Väinö Väinö oli palannut Suomeen Lockstedtin leiriltä ristiriitaisin tuntein, totesi Mark Aretz.

Peter Fagnäsille kunniamerkki

4. kesäkuuta, Puolustusvoimien lipupujuhlapäivä vietettiin Katajanokan kasinon Jääkärihuoneessa juhlallinen hetki. Tasavallan presidentti oli myöntänyt Peter Fagnäsille Suomen leijonan komentajamerkin. Fagnäs on ollut Jääkärisäätiön hallituksen jäsen alkaen vuodesta 2009 sekä hallituksen varapuheenjohtaja alkaen vuodesta 2014. Kunniamerkin luovutti Jääkärisäätiön puheenjohtaja Pertti Laatikainen edeltäjänsä Jukka Pennasen avustamana.

Peter on palkittu.

Peter Fagnäs saa kaularistinsä. Operaatiossa Pertti Laatikaisen apuna Jukka Pennanen. Kahden kenraalin työskentelyä valvoo seinältä kenraali Aarne Sihvo. Kuva Jukka Knuuti

Kolumni • Jukka Knuuti

Ruotsin vastarintaliike

Ruotsi rakentaa epätoivon vimmallaan maanpuolustustaan, jonka se purki vuosituuhannen vaihteen tienoissa ikuisen rauhan uskossaan. Alas ajettun järjestelmän rakentaminen ottaa aikaa, varsinkin kun rakentajia on niukasti kovasti pienentyneessä sotaväessä. Yhtenä keinona on tullut esille myös Hemvärnetin, eli Ruotsin suojeluskunnan kapasiteetin hyväksikäyttö. Hemvärnet on Ruotsin puolustusvoimien osa, joka vastaa paikallispuolustuksesta ja siinä on runsaat 20 000 jäsentä. Hemvärnetin 20 pataljoonaa ovatt nopean toiminnan joukkoja ja joiden jäsenet säilyttävät aseitaan kotona.

Hemvärnetin apua Ruotsin uuden puolustuskapasiteetin rakentamisessa pohtii everstiluutnantti Tommy Jeppsen tuoreessa kirjassa ”Om kriget kommer; hot, beredskap och försvar. (Anders Frankson toim. Lind & co. 2023) Jeppson tunnetaan Suomesakin, sillä hän vieraili vuoden ajan opettajana Maanpuolustuskorkeakoulussa.

Mutta Jeppson ei pohdinnoissaan tyydy vain Hemvärnetiin. Hän on kaivanut naftaliinista ruotsalaisen vastarintaliikkeen. Sellainenkin nimittäin on ollut olemassa Kylmän sodan aikana. Jeppsen uskoo, että tieto valmiiksi organisoidusta vastarintaliikkeestä toimisi osana Ruotsin pelotetta.

Suomessa valmisteltiin vastarintaliikettä jatkosodan päättyessä sen varalta, että Neuvostoliitto miehittäisi maan. Siksi piilotettiin aseita noin 8 000 miehelle sissisodankäyntiä varten.

Ruotsissa oli samat murheet: pelko Neuvostoliiton hyökkäyksestä ja jopa kuningaskunnan miehityksestä. Menetelmät vastarintaliikkeen rakentamisessa olivat vain kovin erilaiset kuin Suomessa. Tukholmassa katsottiin mallia Nato-maista. Siellä organisointiin kylmän sodan aikana joihinkin jäsenmaihin mahdollisen neuvostomiehityksen varalle vastarintaliike nimellä Stay Behind. Ja Nato-mallin mukaan puolueeton Ruotsi rakensi itselleen vastaavan järjestelmän. Ruotsi oli mukana tarkkailijana myös Naton Stay Behind-yhdenpito-organisaatiossa. Ruotsalaisia upseereja osallistui sissisodankäyntikoulutukseen USA:ssa ja Englannissa.

Kun meillä aseiden hajarastointi, mikä oli aseatkennän virallinen nimi, organisointiin alhaalta päin suojeluskuntapiireittäin, rakennettiin Ruotsin vastarintaliike huipulta alkaen. Hankkeen primus motorina oli sosiaalidemokraattinen pääministeri Tage Erlander (pääministerinä 1946-69). Ruotsin organisaatiota kutsuttiin nimellä Lindencronan komitea, koska konklaavilla oli tapana kokoontua vakuutusjohtaja Lindencronan yksityisasunnossa. Komiteaan kuului pääministerin lisäksi ulko- ja puolustusministerit, työntekijöiden, virkamiesten, maanviljelijöiden, poliisin puolustusvoimien ja tele-laitoksen edustajat. Organisaatiolla oli myös oma toimistonsa.

Stay Behind-toiminta oli organisoitu valtakunnallisesti kolmeen eri alueeseen, joiden kunkin johtajan alaisuudessa oli työskenteli 60-70

henkeä. Kaikkiaan systeemin oli sidottu noin 300–400 henkeä.

Vastarintaliikkeen tarpeisiin ei oltu varastoitu aseita suomalaisen aseatkennän tapaan eikä joukkoja oltu organisoitu tai harjoitettu. Se ei ollut tarpeen, koska järjestelmän johdossa toimi myös puolustusvoimien johdon edustus. Sotaväki olisi ollut keskeisesti mukana vastarintarintatoimintaa paikallisesti organisoitaessa.

Järjestelmällä oli varsin vahva joukkopooli: 750 000 miehen koulutettu reservi, Hemvärnetin 120 000 jäsentä, joilla oli jopa aseet kotona. Ampumaseurat saattoivat aktivoida 210 000 miestä ja olipa pistooliampumaliitollakin 70 000 jäsentä, joskin jäsenyyksissä oli varmasti runsaasti päällekkäisyyksiä.

Stay Behind-toiminta jatkui täydellä teholla 1970-luvulla ja vielä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen

Ruotsin vastarintaliike oli siis varsin erikoinen. Se toimi ainoastaan organisaation valtakunnallisella ja alueellisella tasolla. Stay Behind-toiminta tottiin julkisuuteen 1990 Dagens Nyheterin artikkelissa. Toimintaa jatkettiin kuitenkin vielä Göran Persson pääministerikaudella 1996-2006. Stay Behind-järjestelmä purettiin osana maanpuolustuksen alasajoa 2000-luvun alussa, joskin joidenkin huhujen mukaan se toimisi edelleen jossain muodossa.

Julkaistu Suomen sotilas-lehdessä

Latviassa vaalitaan hienosti jääkäriperinteitä

Suomen Latvian suurlähettiläs Anne Saloranta järjesti Riiassa 7.6.2023 Puolustusvoimain lippujuhlan päivän juhlavastaanoton. Tilaisuus toteutettiin Riian vanhassa kaupungissa sijaitsevassa Pyhän Pietarin kirkossa. Tilaisuuteen osallistui lähes 200 kutsuvierasta edustaen eri maiden suurlähettiläitä, paikallista poliittista, virkamies- ja sotilasjohtoa sekä eri maiden sotilaita useista eri Latviassa toimivista kansainvälisistä sotilasorganisaatioista.

Suurlähettiläs Anne Lähteenmäen aloitteesta tilaisuudessa avattiin jääkäri näyttely ”Jääkärit Latviassa”. Näyttely on Latvian Kansallisarkiston tuottama ja se oli alun perin avattu Liepajassa sotilasvalan ja Jääkäri lipun vihkimisen 100-vuotismuistotilaisuudessa 13.2.2018. Näyttely koostuu noin 30 infotaulusta, joissa laajasti esitetään jääkäreiden Latviaan liittyvä historia. Näyttely on kiertänyt useilla paikkakunnilla Suomessa ja Latviassa sekä myös Virossa.

Ohjelmassa oli Suomen ja Latvian kansallishymnit, suurlähettiläs Anne Salorannan tervehdys, puolustusasiamies komentaja Ulla Murtomäen puhe sekä Latvian kansallisarkiston johtaja Mara Sprutzan esittelypuheen vuoro jääkäri näyttelystä. Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali (evp) Pertti Laatikainen oli pyydetty pitämään katsaus jääkäri liikkeen historiaan ja tämän päivän toimintaan. Tilaisuuden päätteeksi kutsuvierailla oli mahdollisuus tutustua avattuun jääkäri näyttelyyn, joka jäi kirkkoon muutamaksi viikoksi kirkossa kävijöiden tutustuttavaksi.

Näyttelyn ”isäntäväki” vasemmalta Pertti Laatikainen, suurlähettiläs Anne Saloranta, hänen puolisonsa Kari Saloranta sekä sotilasasiamies komentaja Ulla Murtomäki.

Pyhän Pietarin kirkon holvit tarjoavat Jääkäri näyttelylle sen ansaitseman arvokkaan ympäristön.

Kenraalikunnan kokoonpano on elänyt ajassa

Suomen puolustusvoimien johtotehtävissä toimineen kenraalikunnan kokoonpano on elänyt ajassa läpi itsenäisyytemme vuosikymmenten.

105 vuotta sitten kesällä 1918 kenraalikunnan kokoonpano oli nykysilmälasein katsoen hyvin erikoinen. Esimerkiksi operatiivisista asioista ja tiedustelutoiminnasta vastasi kenraalimajoitusmestari. Henkilöstö- ja koulutusasiat kuuluivat päivystäjäkenraalin tehtäviin.

Itsenäisen Suomen puolustusvoimien traditiot vakiintuivat 1920—1930-luvuilla. Kenraalikunnan kokoonpanoon sisältyi vuoden 1939 alussa – vajaa vuosi ennen talvisodan syttymistä – sotamarsalkka Mannerheimin lisäksi yksi kenraali, kahdeksan kenraaliluutnanttia, ja 13 kenraalimajuria. Amiraaleja ei kokoonpanossa ollut.

Talvisodasta kenraalikunta selviytyi fyysisesti ehjin nahoin. Jatkosodassa koettiin viiden kenraalin tappiot. Huhtikuussa 1942 eversti Kaarlo Viljanen menehtyi miinanräjähdyksessä, minkä jälkeen hänet ylennettiin kenraalimajuriksi. Eversti Aarne Snellman haavoittui ilmapommituksessa, ylennettiin kenraalimajuriksi ja menehtyi kaksi päivää myöhemmin. Asematavaiheen aikana menehtyivät sydänkohtauksiin kenraalimajuri Hannu Hannuksela ja Bertel Winell. Tali-Ihantalan tulimyrskyssä kesällä 1944 henkensä menetti kenraalimajuri Einar Vihma.

Sotien aikana kenraalikunnan kokoonpano kasvoi sängen maltillisesti, vaikka Puolustusvoimien vahvuus oli moninkertainen rauhanajan armei-

Puolustusvoimien komentaja, kenraali Timo Kivinen.

jaan verrattuna ja kenraaliylennys oli tapa palkita ylimpiä upseereja sotatöistään. Jatkosodassa 1941-44 kenraliksi ylennettiin kolum upseeria, kenraaliluutnantiksi yhdeksän upseeria, kenraalimajuriksi 29 upseeria ja kontra-amiraaliksi kaksi upseeria.

Lapin sodan päätyttyä huhtikuun lopulla 1945 Suomen puolustusvoimat siirtyi rauhan ajan organisaatioon. Vuoden 1947 alussa aktiivipalveluksessa oli 34 kenraalia ja amiraalia.

Kylmän sodan vuosikymmeninä kenraalikunnan koko säilyi alle 30 upseerissa. Kenraalikunnan vahvuus oli 26 upseeria niin syyskuussa 1968 kuin tammikuussa 1989.

Vuoden 1990 alussa puolustusvoimain komentajan tehtävät otti vastaan amiraali Jan Klenberg. Hänen lisäksi itsenäisyyden aikana täyden kenraalin arvon on edennyt

ainoastaan Juhani Kaskeala, joka toimi puolustusvoimien komentajana vuosina 2001-2009.

Isoon reserviläisarmeijaan turvaavaan armeijaan turvaavaan armeijaan sopivalla tavalla on armeijan ylimmän johdon koko läpi itsenäisyytemme ollut hyvin suppea. Kesäkuussa 2023 kenraaleja ja amiraaleja on palveluksessa 29 upseeria. Olettaa kuitenkin sopii, että Nato-yhteistoinnin kehittyessä kenraalikunnan kokoonpano elää jälleen tulevina vuosin ajassa.

TEKSTI: Mikko Karjalainen
Sotahistorian apulaisprofessori
MPKK, sotataidon laitos

Kenraalit ja amiraalit

Kenraali

Timo Kivinen
Puolustusvoimien komentaja

Kenraaliluutnantit

Mikko Heiskanen
Sotatalouspäällikkö

Janne Jaakkola
Strategiapäällikkö

Kim Jäämeri
Suomen sotilasedustaja EUssa ja
Natossa

Pasi Kostamovaara
Rajavartiolaitoksen päällikkö

Vesa Virtanen
Pääesikunnan päällikkö

Pasi Välimäki
Maavoimien komentaja

Kenraalimajurit

Jukka Jokinen
Maavoimien esikuntapäällikkö

Mika Kalliomaa
Maanpuolustuskorkeakoulun rehti

Juha-Pekka Keränen
Ilmavoimien komentaja

Jari Mikkonen
Logistiikkalaitoksen johtaja

Kari Nisula
Operaatiopäällikkö

Rami Saari
Henkilöstöpäällikkö

Matti Sarasmaa
Osastopäällikkö Rajavartiola-
laitoksessa

Kontra-amiraalit

Jori Harju
Merivoimien komentaja

Markku Hassinen
Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö

Juha Vauhkonen
Tiedustelupäällikkö

Prikaatikenraalit

Timo Herranen
Ilmavoimien esikuntapäällikkö

Ari Laaksonen
Kainuun prikaatin komentaja

Sami Nurmi
Yksikön päällikkö Puolustusminis-
teriössä

Jyri Raitasalo
Karjalan prikaatin komentaja

Timo Saarinen
Logistiikkapäällikkö

Sami-Antti Takamaa
Maavoimien operaatiopäällikkö

Jari Tolppanen
Osastopäällikkö Rajavartiola-
laitoksessa

Manu Tuominen
Koulutusosaston päällikkö
Pääesikunnassa

Vesa Valtonen
Porin prikaatin komentaja

Jarmo Vähätiitto
Johtamisjärjestelmäpäällikkö

Tero Ylitalo
Suunnittelupäällikkö

Insinööriprikaatikenraali

Juha-Matti Ylitalo
Logistiikkalaitoksen apulaisjohtaja

Lippueamiraalit

Jukka Anteroinen
Merivoimien esikuntapäällikkö

Tom Hanén
Osastopäällikkö Rajavartiola-
laitoksessa

Janne Huusko
Valmiuspäällikkö

Tuomas Tiilikainen
Komentopäällikkö

Lääkintälippueamiraali

Juha-Petri Ruohola
Ylilääkäri

Kenttäpiispa

Pekka Asikainen

Jääkärikenraaliluutnantti Unio Sarlin eli pitkän ja värikkään elämän

Unio Sarlin oli vanhin helsinkiläisen opettajan kuudesta lapsesta. Perhe oli ruotsinkielinen. He muuttivat Tampereelle, jossa Unio Sarlin kävi suomenkielistä koulua kirjoittaen ylioppilaaksi vuonna 1912. Hän aloitti opinnot Teknillisessä korkeakoulussa (nyk. Aalto-yliopisto) Helsingissä.

Ensimmäisen maailmansodan syttyä 1914 joukko sen opiskelijoita suunnitteli Venäjän sotaponnistelujen haittaamista vahingoittamalla viestijä ja liikenneyhteyksiä. Tässä joukossa oli kaksi tulevaa pioneeri-kenraalia, Unio Sarlin ja Edvard Hanell. Joukkoa johti jo diplomi-insinööriksi valmistunut L. Malmberg, joka myös aloitti sotilasuransa jääkäripioneerina yleisten suojeluskuntajärjestön johdossa kenraaliluutnantiksi. Sarlin ennätti suorittaa diplomi-insinöörin tutkinnon ensimmäisen osan ns. ”pikku diplomin” ennen lähtöään jääkäriksi Saksaan.

Ensimmäiset tulevista jääkäripioneereista olivat olleet Pfadfinderkursilla puolitoista viikkoa Sarlinin saapuessa 7.3.1915 Lockstedtiin. Hänet siirrettiin pioneerikomppaniaan heti sitä perustettaessa elosyyskuun vaihteessa 1915. Hän osallistui kaikkiin pioneerikomppanian taisteluihin Saksan itärintamalla Schmardenin taistelu mukaan lukien.

Hän kirjoitti jääkäriajan tapahtumat tarkasti ruotsiksi ja sotilastermit saksaksi päiväkirjoihinsa, jotka ovat tallella Museo Militariassa. Jääkäriaika oli myös kielikoulua, sillä kaikkien oli opetettava saksaa. Kun suomenkielisistä tuli pataljoonan suuri enemmistö, oli ruotsinkielisen karkijoukon opetettava suomenkieltä. Näin Sarlin sai hyvän saksankielen taidon ja suomenkieli vahvistui.

Hänen korkein tehtävänimikkeensä Saksan armeijassa oli zugführer (joukkueenjohtaja).

Unio Sarlinin 1916 rakentama korsu ”Wilhelmstal” Riianlahden rannalla. Kuva Museo Militaria.

Taisteli vapaussodassa rykmentinkomentajana

Sarlin palasi Suomeen kapteeniksi ylennettynä jääkärien pääjoukon mukana 25.2.1918. Hän sai tehtäväkseen toimia vapaussodassa Suomen hallituksen joukoissa komppanianpäällikkönä. Rykmentin komentajan kaaduttua taistelussa Joutsenossa, Sarlin nimitettiin rykmentinkomentajaksi. Rykmentti taisteli Etelä-Karjalassa ja vielä Etelä-Kymenlaaksossa. Puutteellisten viestiyhteyksien takia johtaminen oli vaatinut itsenäistä toimintaa.

Sodan jälkeen Sarlin toimi divisioonan esikuntapäällikkönä kesän 1918 ja syksyllä hetken rykmentinkomentajana, kunnes sai siirron suojeluskuntajärjestöön. Tuohon aikaan monet jääkäriupseerit sekaantuivat politiikkaan ja niin teki myös majuri Sarlin pitäessään kiihkeän poliittisen puheen suojeluskuntaparaatissa Helsingissä 16.8.1919.

Takaisin puolustusvoimien palvelukseen Sarlin siirrettiin maaliskuussa 1921 teknisten joukkojen (pioneeri-, viesti- ja autojoukot sekä hyökkäysvaunurykmentti) esikuntapäälliköksi.

Kun niiden komentajasta Onni Hämmäläisestä tuli puolustusministeri, Sarlin toimi hänen sijaisenaan. Näin alkoi hänen kautensa pioneeriaselajin johdossa.

Sijaisuudesta seurasi Sarlinin uralle onnenpotku, sillä ministeri Hämmäläinen otti poliittisen vastuun ns. suojeluskuntaselkkauksesta eroten ministerin tehtävästä ja puolustusvoimista. Tällöin Sarlin sai jatkaa edelleen edellä mainitun yksikön

Sarlin lomalla Hanpurissa 4.12.1916. Kuva Museo Militaria.

komentajana. Tehtävänä oli johtaa ja kehittää useita muotoutumassa olevia aselajeja pienen esikunnan tuella, joten työ oli erittäin vaativaa. Väillä myös ilmavoimat olivat hänen alaisuudessa. Oli luotava puolustusvoimat lähes tyhjistä, sillä Suomen kansallinen sotaväki oli lakkautettu jo parikymmentä vuotta aiemmin, eikä siihen ollut kuulunut aselajijoukkoja. Oli suunniteltava varusmiesten koulutus, saatava koulutusmateriaali, järjestettävä majoitus ja muu huolto sekä koulutus- ja harjoituspaikat. Samalla oli varauduttava sotaan, millaisia joukkoja tarvitaan, miten ne toimivat ja millaisilla välineillä. Kaikkea vaikeutti vielä määrärahojen äärimmäinen niukkuus. Vaikka organisaatiot muuttuivat moneen kertaan ja aselajit itsenäistyivät,

Sarlin pysyi pioneeriaselajin johdossa eri nimikkeillä 25 vuoden ajan aina reserviin siirtymiseensä vuoteen 1946 asti.

Suoritti loppuun dipl.ins. tutkinnon

Aselajin kehittymistä piti seurata myös kentällä ja näin nimimerkki

Kapteeni Sarlin paraatin yhteydessä Helsingissä toukokuussa 1918. Kuva Museo Militaria.

Heikki kirjoitti eversti Sarlin tarkastuskäynnistä pioneerien talvileirillä Hakun numerossa 2/1927: ”Tarkkaan hän huomioitsikin, kokeili ja kyseli niin kuin olisi suoraan kuusta pudonnut. Ketun hännän arvelivat pojat pääjehulla olleen pelissä, kun noin yksinkertaisena ja tietämättömänä oli vaeltavanaan. Veitikka silmäkulmassa kavalsi. Tyytyväiseltä molemmat everstit kuitenkin näyttivät ainakin näin puusta katsoen ja tyytyväisiä olimme mekin.”

Huolimatta vaativasta tehtävästä Sarlin jatkoi keskeytyneitä opintojaan valmistuen diplomi-insinööriksi vuonna 1924. Hän täydensi myös sotilasopintojaan suorittaen vuosina 1927–29 sotakorkeakoulun Ranskassa hankkien yleisesikuntaupseerin pätevyyden ja hyvän ranskan kielen taidon. Hän kirjoitti myös itse toimialtaan puuttuvia käsikirjoja, oppaita ja artikkeleita sotilasalan aikakauslehtiin.

Sarlin teki toimialansa kehittämiseksi useita opinto- ja hankintamatkoja ulkomaille. Ne vaikuttivat ponttonikaluston m/35 hankintaan Ranskasta ja perämoottorien m/34 (Kovacs) ostoon Unkarista.

Jääkäriupseerit hyökkäsivät itsenäisyyden alkuvuosina voimakkaasti puolustusvoimissa palvelevia, aiemmin keisarillisen Venäjän palveluksessa olleita, korkeita upseereita vastaan. Sarlin oli tässä mukana toimiessaan

Eversti Sarlin työhuoneessaan vuonna 1932. Kuva Museo Militaria.

Jääkäriliiton puheenjohtajana vuosina 1922–24. Riitoihin vedettiin mukaan myös valtionjohto. Vain muutama Venäjällä palvelleista korkeista upseereista, kuten V. Nenonen, sai pitää työnsä. Kun henkilöstöstä oli kova pula, molempien ryhmien ammattilaisille olisi ollut käyttöä, jos yhteistyö olisi sujunut.

Monet jääkäriupseerit, myös pioneerit, harrastivat kilpa-ammuntaa sekä kiväärillä että pistoolilla. Sarlinilla tämä lienee ollut perua jääkäriajoilta, jolloin suomalaisella päällystöllä oli palvelusaseena Parabellumpistooli. Sellaista käytettiin yleisesti isopistoolikilpailuissa vielä 1960-luvulla. Sarlinin parhaita saavutuksiaan

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Majuri Sarlin virkamatkalla Hämeenlinnassa 1922.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

ammunnassa olivat 7. sija vuoden 1924 olympialaisissa, kaksi suomenmestaruutta ja puolustusvoimien mestaruus. Unio Sarlin oli tuolloin pistooliammunnassa pioneereista paras. Hän toimi myös ampumaurheilun järjestöissä sotilas- ja siviilipuolella. Hän harrasti kalastusta ja metsästystä ollen mukana myös järjestötoiminnassa.

Pioneerikomentajana Mikkelin päämajassa

Sotien aikana Sarlin toimi hyvin tuntemansa ja ihailemansa marsalkka Mannerheimin Päämajan pioneerikomentajana ja samassa tehtävässä puolustusvoimissa välirauhan aikana ja sotien jälkeen. Näistä varmaan raskain kokemus oli talvisota, kun ylivoimaisen vihollisen hyökkäystä torjuttiin aivan liian vähäisin pioneerivoimin puutteellisella ja vähällä materiaalilla ja kalustolla. Sarlin koki tuolloin merkittäväksi kansan yksimielisen tuen.

Välirauhan aikana pioneerijoukkojen määrää lisättiin merkittävästi, toimintaa kehitettiin sotakokemusten pohjalta ja materiaali- ja kalustotilanne paranivat. Tämä kaikki työllisti pioneerikomentajaa, vaikka innoitta-

minen oli siirtynyt kenraaliluutnantti E. Hanellin vastuulle.

Saksan sodanjohdon edustajana Päämajassa toiminut kenraali W. Erfurth kirjasi päiväkirjaansa vuonna 1941 Sarlinin olleen nuorekas, aktiivinen ja yhteistyökykyinen kunnon mies.

Vaikka jatkosotaan lähdettiin aiempaa vahvemmin pioneerivoimin, töitä riitti taistelutehtävien lisäksi enemmän kuin resursseja oli. Hyökkäyksen edetessä 1941 Itä-Karjalassa, eivät sikkäläiset tiet kestäneet liikennettä.

Suurella osalla aluetta ei teitä edes ollut. Tällöin paljon pioneerivoimaa sitoutui teiden kunnostukseen ja teiden sekä siltojen rakentamiseen. Tätä kesti koko asemasodan ajan.

Hyökkäysvaiheessa Kannaksella riitti mm. radiomiinojen raivaamista ja ylimeno- ja hyökkäyskyläjä. Asemasodan aikana rakennettiin sulutteita mm. laajoja jäämiinoitteita, linnoitettiin ja toteutettiin muita rakennushankkeita. Kesän 1944 torjuntataistelut olivat kaikki voimat sitova tehtävä.

Santahaminassa 26.6.1935. Oikealla kenraaliluutnantti Oesch,, kolmas oikealta kenraalimajuri Sarlin ja toinen vasemmalta sotamarsalkka Mannerheim. Kuva Museo Militaria.

Upseerien joukkue matkalla ampumakilpailuihin Viroon 4.8.1938. Kenrm Sarlin siviilipuvussa. Kuva Museo Militaria.

Lapin sodassa työmäärät olivat suuria raivaamisessa ja liikkeen edistämässä runsaiden miinoitteiden ja totaalisesti tuhotun infrastruktuurin takia.

Kun sodista oli selvitty ja rauhanajan pioneeroiminta saatu alulle, Sarlin siirtyi vuonna 1946 reserviin ja siviilitöihin. Hän jatkoi työelämässä vuoteen 1956 saakka ja vielä kolme vuotta siviilityönsä järjestössä.

Sarlin on nimetty joissakin internetin artikkeleissa polttopullon ja laatikkomiinan keksijäksi. Ne olivat jo aiemmin muualla keksittyjä, mutta niistä kehitettiin meille sopivat versiot. (Polttopulloa käytettiin Espanjan sisällissodassa 1936-1939. toimitus). Kehitys tapahtui osaksi myös Sarlinin johtamassa organisaatiossa ja hänen tuellaan. Kapteeni E. Kuittinen kehitti Koriolla polttopullosta tänne sopivan version ”Molotovin cocktailin” ja taisteluvälinealalla toiminut majuri A. E. Saloranta laatikkomiinat m/S-39 ja m/S-40. Niitä käytettiin panssarivaujuja vastaan. Laatikkomiinaksi kutsutaan myös yhtä jalkaväkimiinamallia. Sellaisia oli jo aiemmin muualla käytössä. Talvisodassa saatiin venäläistä versiota tuhansia kappaleita. Suomalaisessa laatikkomiinassa m/43 (penaali, latumiina) oli vanerilaatikossa iskusytytin ja 100 g räjähdysainetta (tnt). Ne olivat koulutusikässä vielä pitkään sotien jälkeen.

Siviilissä Sarlinin ajoneuvo oli Packard-henkilöauto

Unio Sarlin oli keskipituinen, hiukset harvenivat melko varhain. Hänellä oli tapana polttaa piippua. Sotilaspuvun päähineenä hän käytti yleensä koppalakkia myös sota-aikana rintamakäyneillä. Siviilipuivun kanssa hänelle oli usein rusetti. Hän keskusteli mieluiten ruotsiksi, jos keskustelukumppani sitä osasi. Luonteensa mukaan hän ei tehnyt numeroa itsestään.

Unio Sarlin solmi avioliiton Mary Montellin kanssa vuonna 1940. Vaimo oli ruotsinkielinen ja oli puolustusvoimien kartta-asioista tuolloin vastaavan Topografikunnan palveluksessa.

Sarlin harrasti postimerkkeilyä ja hänen kokoelmaansa kuuluivat kaikki 1800-luvun suomalaiset, isohampaiset merkit.

Hänellä oli aikanaan yleensä uusinta mallia oleva Packard henkilöauto. Merkki oli ollut suosittu korkeiden upseerien keskuudessa ja Mannerheim omisti niitä kaksi. Viimeisimmän Packardinsa Sarlin osti USA:n matkallaan vuonna 1952 ja ajoi sillä vielä 1970-luvulla.

Sarlinin palvelupaikat olivat Helsingissä lukuun ottamatta sota-aikaa. Pariskunta asui Helsingissä myös eläkkeellä ollessaan. Tällöin he matkustelivat paljon ulkomailla. Kuntoaan Sarlin piti yllä voimistelemalla joka aamu ja 30-vuotiaasta lähtien

kuuden kilometrin päivittäisellä kävelyllä.

Vaikka Sarlin ei eläkeläisenä ollut mukana järjestötoiminnassa, hän osallistui pioneerien juhlatilaisuuksiin Koriolla, joka oli pitkään pioneerien ”koti”. Kun ikä hankaloitti omalla autolla ajoa, hän tuli junalla Helsingistä. Hän oli tällöin, 1970-luvulla herättänyt junassa huomiota ja jotkut matkustajat luulivat vanhan miehen pilailevan paraatipuivussa kenraalin arvomerkein ja lukuisine kunniamerkein. Siitä kuultuaan silloinen KymPionP:n komentaja laittoi seuraavalla kerralla komendantin hakemaan kenraalin puolustusvoimien autolla.

Unio ja Mary Sarlin perustivat ulkomaisten pioneeritoiminnan tutkimuksen ja kehittämisen seuraamiseksi kenraaliluutnantti ja rouva Unio Sarlinin pioneeripuuseerisäätiön ja hankkivat sille pääomaa yritysmaailmasta ja lahjoittivat omaisuuttaan.

Lopuksi

Jääkärikenraaliluutnantti Unio Sarlin johti pioneeriaselajia määrätietoisesti sitä kehittäen. Talvisodan syttyessä kaikki ei ollut vielä valmista. Suurimmat puutteet johtuivat erittäin niukasta rahoituksesta, joka näkyi varustuksessa ja materiaalissa. Kaikkea kehitettyä ei ennätetty kouluttaa tai saada käyttöön. Pioneerien määrä oli sotavahvuudessa aivan liian pieni. Jatkosodassa resurssit olivat jo paremmat, mutta tehtävien määrä ja vaatavuus olivat myös kasvaneet. Silti niistä selvitettiin.

Kun Sarlin hoiti tehtävänsä vähäeleisesti eikä häneen liity skandaaleja, hänestä ei liiku tarinoita tai kaskuja.

Unio Sarlin selvisi tehtävistään ansiokkaasti, kuten jääkäripioneerin kuuluu, yleni kenraaliluutnantiksi saaden lukuisia korkeita kunniamerkkejä ja muita huomionsoituksia. Vanhoilla päivillään hän toivoi Suomen kansan pysyvän yhtenäisenä.

Jääkärit elivät keskimäärin alle 60 vuotiaiksi, mutta Unio Sarlin sai elää pitkän elämän menehtyen 88-vuotiaana vuonna 1981.

TEKSTI: **Jarmo Loikkanen**

Sotamarsalkka Mannerheim vastaanottaa Ranskan Kunnialegioonan suurristin 28.4.1939. Kenraali Sarlin kuvassa vasemmalla. Kuva Museo Militaria.

Ote Unio Sarlinin päiväkirjasta heinäkuulta 1916

Unio Sarlin piti jääkäriaikanaan päiväkirjaa, jota säilytetään nykyisin Museo Militariassa Hämeenlinnassa.

22/7

...Suolla oli lakkoja. Pitää tulla seuraavana päivänä poimimaan. Maisuivat tosi hyviltä. Tein erilaisia askareita ja sain kuulla, että huomenna marssittaisiin rautatielle, josta saisimme lisäohjeita. Tukkumiin tulisi lähtö joka tapauksessa. Pakattiin tavaroita, tulisi mielenkiintoinen matka.

23/7

Herätys klo 4.30 ja klo 7.45 komppania seisoj valmiina lähtöön. (Kapteeni, pioneerikomppanian päällikkö) Just valitti, ettei hän voisi tulla mukaan, kehotti meitä hoitamaan hommamme hyvin. Sitten lähdettiin. Aurinko paistoi lämpimästi. Tunnin päästä olisi tehnyt mieli heittää kuumat vaatteet pois.

Majuri (pataljoonan komentaja M. Bayer) halusi puhutella meitä. "Osoittakaa olevanne urheita suomalaisia". Ja hän huudatti kolmet eläkööt Suomelle.

Klo 11.30 saavuttiin Zaukeen, jossa maantie ja rautatielinja leikkaavat. Kastuttiin sadekuurossa. Saatiin hyvää keittoa ja kohta juna tulikin paikalle. Nousimme vaunuihin. Bäckman löysi tyhjän vaunuosaston, jonne asetuimme Pauligin kanssa.

Klo 5.30 (17.30) pysähdyttiin (Schlampessa). Jatkettiin marssien maantietä pitkin pohjoiseen ilman tornistereja (reppua alkeellisempi kantoväline). Seutu oli miellyttävää. Välillä pidettiin kahvitaukoa. Tornisterit saapuivat hevoskyydillä ja taas saimme kantaa niitä.

Klo 9 (21) tultiin Saleen. Yövyimme tallinvintillä koko komppania. Parasta oli saada peseytyä kaivolla ja saada kuivat vaatteet ylle.

Unio Sarlin muutama vuosi Schmar-denin taistelun jälkeen.

24–25/7

Herätys klo 7. Odotellaan ja levätään varjoisassa puutarhassa. Puolenpäivän jälkeen sain tiedon, että tulee lähtö etulinjaan. Tarkempia yksityiskohtia ei vielä tiedetty. Muutamille muillekin ryhmille oli annettu samaa tietoa. Jonkin ajan päästä tuli tarkennusta: venäläisten päälinja oli 5 km:n päässä saksalaisista. Etummainen venäläisasema on n. 900 metrin päässä saksalaisista. Tehtävänä olisi hyökätä tuohon etuvartioasemaan ja edetä kilometrin verran metsikössä sillä aikaa kun muut tuhoavat venäläisten asemia. Sitten kaikki vetäytyisivät takaisin. Ei tiedetä, kuinka vahva venäläisten etummainen asema olisi.

Klo 4.15 (16.15) komppania lähti laulaen liikkeelle. Marssimme Eckendorfin kautta länteen joitakin kilometrejä 1. Komppanian luokse. Pienen tauon jälkeen marssittiin yhdessä etelään, kierrettiin harju, kuljettiin läpi peltojen ja niittyjen, tallattiin viljapeltoja, tehtiin pitkä mutka etelään ja tultiin 9 (21) aikaan Skudreen, missä saimme levätä. Pioneereille jaettiin pihtejä ja jääkäreille käsikranaatteja. Tasan klo 11 (23) marssimme taas. Minun

ryhmäni liitettiin II Joukkueeseen ja itse sain käskyn seurata joukkueen luutnanttia.

Puolentunnin päästä tultiin saksalaisten linjaan Ziulin luona. Siitä marssittiin noin kilometri pohjoiseen Schmardeniin. Tie kulki aivan taisteluhaudan taitse. Venäläisten etuvartioasema sijaitsi hevosenkengän muotoisena metsäniemekkeen ympärillä ja siitä kulki maantie Ecken-dorf-Schmarden-Schlok.

Jokainen komppania on levittänyt n. 200 metrin alueelle maantien oikealle puolelle. Yksi komppania on reservissä oikean sivustan takana.

Noin 100 metriä edettyämme putosi kymmenkunta ammusta vasemmalle sivustalle maantien viereen. Eteenpäin vaan! Mutta kohta puhkesi kova kiväärin koko linjan leveydeltä ja kuulat viuhkivat ympärillämme. Venäläiset tulittivat rajusti. Olen ollut ennenkin rumputulessa, mutta nyt siihen piti lisätä pirunmoinen konekiväärien ja jalkaväen tulitus. On mahdotonta kuvata sitä. Eteenpäin! Srappnellit räjähtelivät ympärillä, siinä missä äsken oli juossut 3-4 miestä, oli nyt suuri kranaattikuoppa. Välillä syöksyttiin ja jäätiin maahan makaamaan. Vorwärts!

Kun lähestyimme venäläisten asemia, avasimme tulen ja hurraata huutaen ryntäsimme heidän kaivantoihinsa käsikranaattisateessa. Venäläiset olivat kuitenkin juuri aiemmin jättäneet asemansa ja ampuivat meitä nyt metsän reunasta n. 200 metrin päästä. Vorwärts!

Lähes kuolemanväsyneinä seurasimme vihollista ja tunkeuduimme metsikköön. Ryömin vähän kauemmas eteenpäin ottaakseni selkoa venäläisten uudesta asemasta, josta

saksalaisilla ei ollut tietoa. Se sijaitsi n. 500 metriä metsänreunasta. Oli kurjaa olla yksin metsikössä. Kuulat vinkuivat ympärillä, suuria runkoja kaatui ja pellolla salamoivat srappellit.

Kun palasin, olin lähellä joutua saksalaisten ampumaksi. He olivat sillä välin vetäytyneet metsästä. Jonkun ajan kuluttua tuli perään-tymiskäskey. Suuri osa saksalaisia oli arkalaisia eikä kestänyt kauaa kun he olivat häipyneet paikalta muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Haavoittuneet huusivat heiltä turhaan apua. Sen sijaan kaikki suomalaiset auttoivat haavoittuneita pois kentältä ja usein näki paarinkantajina vain suomalaisia.

Kahden aikaan olimme taas omilla linjoillamme. Tykistö tuli jatkui yhä entiseen malliin ja venäläiset ampui- vatkin oivallisesti. Monta kranaattia putosi kaivantoihin ja levitti tuhoa. Mutta siihen oli jo totuttu. Vähitellen tulitus laantui ja aloin Jernströmin kanssa ottamaan selvää pojistamme. Kinnunen kuollut, Fält kadonnut, Takkulalla kuula vasemmassa reides- sä, Kokkilalta sormi pois, Lindegren,

eräs parhaimpia miehiäni, saanut vetäytyessään luodin selkäänsä, Saariolla pistimenhaava poskessa, Tenhunen puolihullu, Anderssonilla sormi halki ammuttuna. Hän oli ot- tanut ensimmäisen vangin. Kaiken aikaa kannettiin kaatuneita ja haa- voittuneita ja sanitäärejä oli vielä taistelukentällä. Kaikkiaan oli 20 kaa- tunutta ja lähes sata haavoittunutta. Vankeja oli otettu 16.

Viiden aikoihin marssimme pois. Meidän täytyi palata sama pitkä taival ja kahdeksan aikaan tulimme Saleen niin väsyneinä, että koko ruumista särki. Kävimme Haraldin kanssa joella ja kylmä vesi piristi. Sitä paitsi Vickström oli hankkinut viiniä ja se maistui. Nälkää ei tunnettu. Sit- ten nukuimme koko päivän. Illalla olimme taas pystyssä. Nuotio paloi pihan keskellä, laulettiin, soitettiin, tanssittiin ja kerrottiin kokemuksis- tamme.

(Luutnantti PioknK/JP 27) Basse kutsui komppanian koolle ja kiitti meitä. Olimme hoitaneet tehtäväm- me hyvin. Hän välitti myös muiden upseerien kiitokset. He olivat kun- noittaneet meitä. Hyökätessämme

kuljetimme mukana puhelinta ja Basse odotti kärsimättömästi tietoa meiltä. Ensimmäinen tieto kertoi, et- tä pioneirit kulkivat kärjessä, toinen tiedote vahvisti saman. Eräs upseeri oli kertonut, että hänen oli täytynyt pidätellä pioneereja, etteivät nämä olisi edenneet liian kauas, mutta oli myös käyttänyt keppiä saadakseen liikkeelle muutamia saksalaisarka- jalkoja. Mutta pitää muistaa, etteivät nämä saksalaiset olleet kokeneita aktiivisotilaita. Meitä kiitettiin eri- tyisesti siitä, että olimme auttaneet saksalaisten haavoittuneita.

26/7

Klo 7 herätys ja nimenhuuto taiste- luvarusteissa. Lopun päivää levä- tiin. Jaatinen ja pari muuta lähtivät Tukkumiin hautaamaan Kinnusta. Illalla oli musiikkia ja hauskanpitoa. Oli hieno päivä. Voisimmepa jäädä tänne vielä. Upeaa seutua, kuivaa ja kaunista, aivan kuin kotona maalla. Kirjoitan tähän vielä prikaatikäsken, jonka Basse luki. Siinä kiitettiin suo- malaisia pioneereja. Pioneerikom- panian suoritus mainittiin myös 8. armeijan päiväkäskyssä.

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Sillanpää Pekka	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	kainuu@jp27.fi
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Porvali Martti	040 937 9008	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	kuopio@jp27.fi
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Esko Risto	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Oulu	Jyrki Ristiluoma	0500 391241	oulu@jp27.fi
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Päijät-Häme	Jouko Pekka	040 516 1018	paijat-hame@jp27.fi
Satakunta	Kyrövaara Hannu	040 732 5360	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Raimo Latvala	050 358 0274	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi

Jääkärieversti Bertil Heinrichsin tulevan vaimon jännittävät päiväkirjamerkinnät Oulun valtauksesta 1918

Jääkärieversti Bertil Heinrichsin tyttärentytär Mariana Mattila on koonnut seuraavan tarinan isoäitinsä Martha Lönnbergin (sittemmin Heinrichs) muistelmista.

Espoolainen sairaanhoitaja Martha Lönnberg lähti 1917 työskentelemään Tornioon ns. invalidivaihtoon. Kyseessä oli sotavankien luovutuspaikka, jossa vankeja luovutettiin puolin ja toisin Venäjän ja keskusvaltojen välillä. Martha Lönnberg työskenteli Venäjän Punaisen Ristin pystyttämällä ns. ambulanssilla (sairaanhoitopiste) ja hoiti mm. Siperian leireillä olleita vankeja. He olivat saksalaisia, itävaltalaisia, puolalaisia, jugoslaaveja, turkkilaisia jne. Monet olivat hyvin huonossa kunnossa. Hoitohenkilöstö oli suomalaista ja ambulanssin lääkärinä toimi tri Lindgren. Vankien vaihtuvuus oli suurta. Kerralla tuli kolmattasataa potilasta pitkän ja vaikean junamatkan uuvuttamina ja kylmissään, ja he viipyivät Torniossa yleensä kolme päivää, jonka jälkeen heidät luovutettiin Ruotsin Punaiselle Ristille ja sitä kautta kotimaihinsa. Tornio rajanylityspaikkana vilisi tuohon aikaan venäläisiä sotilaita ja santarmeja ja maailman tapahtumien kulusta oli vaikea saada oikeaa ja ajantasaista tietoa.

Ohessa otteita Martha Lönnbergin (sittemmin Heinrichs) muistelmista, joita olen vapaasti suomentanut:

Tammikuun 29. pnä 1918 Ruotsin ja Suomen raja yhtäkkiä suljettiin, ei oikein tiedetty miksi. Illalla klo 11 tuli käsky kenraali Mannerheimiltä Seinäjoelta. Ambulanssi henkilökuntineen määrättiin heti seuraavana

Sairaanhoitaja Martha Lönnbergillä oli puolipitkät ruotsalainen lampaan-nahkaturkki.

päivänä lähtemään junalla Vaasaan. Tiesimme, että taistelut olivat alkaneet Vaasassa ja nyt oli siis tullut meidän vuoromme astua palvelemaan itsenäiseksi julistautunutta isänmaata. Tulevaisuudesta ei ollut tietoa, mutta tuntui kuitenkin tärkeältä saada täyttää oma velvollisuus. Pakkasimme tavaramme ja tarvikkeet ja valmistauduimme lähtöön. Tarvikkeet koostuivat lääkkeistä, instrumenteista ja sidontatarvikkeista. Mukana oli Tornion kaupunginlääkäri tri Becker, ambulanssilääkäri tri Lindgren sekä sairaanhoitajat Verna Borg, Sivi Mickelsson, Laila Jernstedt, Märta Olkkonen ja minä. Vain muutama muu matkustaja oli lähdössä mukaan. Tunnelma Tornion asemalla oli odottava.

Junaliikenne oli kuitenkin peruttu, mutta lääkärimme onnistuivat jolla-

Martha Lönnbergin eräältä sotavangilta saama muisto, jonka tämä oli sotaan lähtiessään saanut äidiltään. Teksti "Gott schütze Dich." on suomeksi: Jumala suojelkoon Sinua.

kin konstilla saamaan meille veturin ja III luokan vaunun, kuljettajakin saatiin jostain ja niin matka saattoi alkaa. Pakkasta vastaan oli varustauduttu hyvin. Meillä sairaanhoitajilla oli puolipitkät ruotsalaiset lampaan-nahkaturkit sekä ns. Helsingör-hatut, mutta muuten omistimme vain pari sairaanhoitopukua, muutamia esiliinoja sekä sarkahameen, jota pidettiin turkin kanssa. Jalassa oli nahkaphajaiset saappaat.

Juna lähti hiljalleen liikkeelle ja pysähtyi vähän väliä kun raidetta oli rikottu ja se piti korjata. Klo 12 seuraavana päivänä oltiin perillä Oulussa. Aseman laiturilla päivysti komppania puna-armeijalaisia sekä heidän päällikkönään venäläinen aliupseeri. Siellä täällä sojotti kiväärinpiippu, joillakin oli kirveet tai puukko. Aseissa oli punaiset rusetit. Tässä sota siis oli jo todellisuutta. Punaiset astuivat vaunuun ja tavaramme tutkittiin auki repien ja hyvin tarkkaan. Lääkärit riisuttiin aseista. Meidät komennettiin

Oulun valtaus oli vapaussodan alkuvaiheissa käyty taistelu valkoisten ja punaisten välillä. Ratkaisutaistelu käytiin 3. helmikuuta 1918.

Oululainen Kaleva kertoi taisteluista.

ulos vaunusta huutojen säestämänä: ”Lahtarien apulaiset!” Pääsimme siirtymään aseman odotustilaan odotamaan jatkokäskyä.

Matkaa ei kuitenkaan päästy jatkamaan Vaasaan. Lääkärit yrittivät saada meille resiinan, siinä onnistumatta, ja niin päätettiin lopulta jäädä Seurahuoneelle aikomuksena nukkua muutama tunti ja sitten jatkaa matkaa etelää kohti. Illalla tuli tiedote Oulun suojeluskunnasta. Se oli nyt joutunut majoittumaan Lääninhallituksen taloon lähelle kirkkoa. Suojeluskunnalla oli tarve saada käyttöönsä kaksi sairaanhoitajaa. Märtha Olkkonen ja minut komennettiin sinne. Siellä meidät otti vastaan maaherra von Nandelstadt. Talon ikkunat oli teljetty, talossa oli hermostunut tunnelma ja välillä kuului voimakkaita komentohuutoja. Jokaisen ikkunan kohdalla oli kaksi vartijaa tähyilemässä vihollisen liikkeitä. Maaherra von Nandelstadt osoitti koko siellä oloimme aikana meille suurta isällistä huolenpitoa.

Vaasaan ei päästy – piti jäädä Ouluun

Lääninhallitukseen perustettiin pieni sidontahuone, jos sitä sellaiseksi voi edes sanoa. Siellä oli jodipullo, vähän vanua, sidetarpeita ja olkia. Väsyneet ja haavoittuneet miehet saivat siellä hoitoa ja vähän lepoa. Olikä käytettiin tyynynä toimivien puuklapien ”tyynyliinoina”. Nukuimme lattialla, kuten kaikki muutkin, sänkyjä ei ollut. Välillä käytiin keittiössä, jossa kaupungin rouvat pitivät jonkin sortin ruoanjakelupistettä. Aika ajoin saa-

pui taloon punaisten johtohenkilöitä silmät sidottuina. Suojeluskunnan miehet keskustelivat heidän kanssaan ja sitten heidät taas saatettiin ulos. Lääninhallituksen tiloissa vietimme 2 vuorokautta.

2. p:nä helmikuuta tuli maaherra ja kehotti meitä vähän ulos jaloittelemaan, sillä neuvottelut olivat katkenneet ja punaiset ilmoittivat aloitavansa hyökkäyksen klo 18. Hän kehotti meitä olemaan takaisin klo 17.30 mennessä, taputti olalle ja sanoi, että illasta saattaa tulla raskas. Ulkona oli hiljaista ja menimme Seurahuoneelle, peseydyimme ja heittäydymme huoneemme sängyille ja nukahdimme. Heräsimme yhtäkkiä armottomaan ammuskeluun ja luulimme kellomme pysähtyneen, sillä se näytti vain 16:ttä. Tri Lindgren ryntäsi sisälle ja sanoi vain: ”Nyt se alkaa”. Tohtori Becker käski meidän mennä asemapaikoillemme Lääninhallitukseen heti kun kuulasade vähänkin hellittää. Becker vaikutti erittäin hermostuneelta ja alkoi pystyttää sairastupaa Seurahuoneen isoon saliin. Äkkiä vaatteet päälle ja ulos! Talon rappukäytävä oli täynnä suojaa hakevia, pelokkaita ihmisiä. Vaelsimme heidän ohitseen mennäksemme ulko-ovelle ja he huutelivat peräämme ettemme menisi. Pakko oli kuitenkin mennä, sodassa on toteltava käskyä. Pääsimme kadulle, kuulat lentelivät joka suuntiin ja punaisten ilkeät katseet seurasivat meitä. Olo oli todella yksinäinen ja aloin ajatella kaikkia rakkaimpiani, äitiäni, joka ei voinut tietää millaisessa vaarassa hänen tyttärensä oli. Ehkä hänen rukoukset nyt auttaisivat mi-

nuu. Talojen ulko-ovilla oli punaisia, heitä oli joka puolella.

Lääninhallituksen edessä on pieni puistikko. Kun punaiset huomasivat meidät siellä alkoi ammunta. Lääninhallituksesta vastattiin saman tien tulen ja meille huudettiin että tulisimme kellarin oven kautta. Tiesimme, että juokseminen ei auta, on vain luotettava Jumalan apuun. Käsi kädessä Märtha Olkkosen kanssa etenimme ja päästyämme ovesta sisään tuntui että jalat eivät enää kestäneet, kun jännitys vihdoinkin laukesi. Mutta nyt oli päätävä pikaisesti sidontahuoneeseen, sillä nyt oli totuuden hetki. Ryömien pääsimme sinne. Ammunta jatkui kadulla taukoamatta ja välillä kuula tunkeutui ikkunasta sisään. Silloin oli mentävä polvilleen, potilas lattialle ja jatkettava työtä. Onneksi meille tuli vain yksi varsinaisesti loukkaantunut, häneltä meni kuula silmään. Sitäkin enemmän oli pyörtöneitä ja paljosta valvomisesta heikkoja, jotka saattoivat hetken levätä sidontahuoneessamme. Taistelut jatkuivat läpi yön.

Vaasasta tulevaa apua odotettiin kiihkeästi

Myös Lääninhallituksen läheisyydessä Maanmittaushallituksen talossa oli suojeluskuntalaisia ja lyseossa oli 16 suojeluskuntalaista. Vaasasta odotettiin apua ja odotus tuntui ääsiydyeltä. Venäläiset heittivät pommeja taloihin, mm puhelinkeskuksen taloon, jossa kaksi naista työskenteli. Naiset loukkaantuivat lievästi, mutta talo paloi tuhkaksi ja sytytti myös naapuritalo

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

palamaan. Palon aiheuttamasta loimusta saattoi olla meille kuitenkin myös apua amunnassa. Mutta oli hirveätä katsoa talojen palamista. Palo levisi lopulta myös lyseoon ja sytytti voimistelusalin. Suojeluskuntalaiset siellä selvisivät hienosti, vastasivat tuleen ja saivat palon sammumaan. Lääninhallitukselta yritettiin lähettää 10 miestä lyseoon avuksi, mutta yksi haavoittui ja kuoli myöhemmin, kaksi palasi takaisin, loput pääsivät perille.

Nyt saapui lähetti kertoen, että Vaasan suojeluskuntalaiset olivat noin kolmen km päässä ja alkaisivat vastahyökkäyksen heti aamunkoitteessa. Maaherra kulki huoneesta toiseen, rauhoitteli miehiä, lohdutti ja loi uutta toivoa. Apu oli tulossa!

Kun Vaasan suojeluskunta sitten vihdoinkin rynnäsi kaupunkiin 3. helmikuuta, lähtivät Lääninhallituksesta väki myös kaduille taistelemaan ja mekin kaduille sitomaan haavoittuneet. Punaisia on piilossa kellareissa ja ullakoilla. Minut lähetettiin neljän sanitäärin kanssa parin kera hakemaan haavoittuneita. Kuulasateeseen oli jo tottunut, nyt ei ajatellut enää omaa elämäänsä. Kaikki päättyi kuitenkin hyvin ja kohta valkoinen lippu liehui työväentalolla. Punaiset olivat antautuneet. Kaupunki riemuitsi. Kun kaupunki vihdoinkin vapautui ja Vaasan marssi raikui, oli vapauden hetki koitanut Oululle!

Itse sain sitten auttaa Seurahuoneen sidontapaikalla. Siellä sekä valkoiset että punaiset saivat hoitoa, samaa hyvää hoitoa oli annettava jokaiselle.

Seuraavana päivänä tulikin käsky lähteä junalla, ei Vaasaan, vaan Kemiin, jossa punaisilla edelleen oli ylivalta. Junassa oli tunnelma korkealla, lauloimme Vaasan marssia ja kertasimme tapahtumien kulkua. Junamatka oli kuitenkin sekin täynnä pysähdyksiä ja vaikeuksia. Vapauteudesta Kemistä matka jatkui Tornioon. Tornioinkin vapautui, ja siellä ambulanssimme sai muutaman päivän levätä ja kerätä voimia. Helmikuun puolessavälissä matka kulki tohtori Lindgrenin johdolla kohti Vaasaa. Vaasassa pystytettiin jälleen ambu-

Talonpoikaisarmeijan valtausparaatissa ei juuri univormuja näkynyt.

lanssia, tällä kertaa erääseen kansakouluun. Helsingistä saapuvat viestit kuitenkin pelottivat ja epätietoisuus omaisista Espoossa kaiversi mieltä.

Martha tapasi Bertilinsä mutta oli erottava saman tien

Sitten tuli tieto jääkäreiden saapumisesta. Nyt tuli kiire valmistella heille majoituspaikat. Patjat täytettiin oljilla, sängyt sijattiin lämmöllä ja rakkauksella, teepöytä katettiin, kylpyhuoneet lämmitettiin, hankittiin lämpimiä sukkiä ja alusvaatteita. Vielä kukat jokaisen vuoteen viereen. Helmikuun 25. oli ilon päivä! Jääkärimarssi raikui kaduilla ja väki hakeutui Vaskiluodon satamaan nähdäkseen edes vilauksen jääkäreistä.

Ja sitten he tulivat! Ilo paistoi heidän silmistään mutta muuten he vaikuttivat hyvin uupuneilta. Suurella osalla oli repaleiset vaatteet, joillakin jääkäri vihreä univormu. Odotin innolla, että sydäntästyväni Bertil Heinrichs, jonka kanssa olin ollut kirjeenvaihdossa jo yli kahden vuoden ajan, majoittuisi juuri meidän kouluun. Eräs jääkärimajuri katsasti huoneet ja ilmoitti tyyliä, että tänne ei jääkäreitä majoiteta, täällä on liian hienoa. Folkets hus'ssa oli oljet lattialla, sinne heidät viedään. Myöhemmin tuli kuitenkin tieto että 100 miestä majoittuisi meille. Bertil ei kuitenkaan ollut heidän joukossaan. Aamulla lähdin ulos etsiäkseni hänet käsiini, en löytänyt. Palatessani koululle hän seisoi huoneessani edessäni ja jälleennäkemisen riemu oli suuri.”

Jääkärivärnikki Bertil Heinrichsin ja sairaanhoitaja Martha Lönnbergin kihlajaiskuva.

Mutta nuorten oli erottava saman tien. Värnikki Heinrichs komennettiin Laihialle pystyttämään konekiväärikomppania, joka myöhemmin siirrettiin Vaasaan ja liitettiin 13. jääkäripataljoonaan. Martha Lönnberg ja Märtha Olkkonen määrättiin tohtori Lavoniuksen johtamaan ambulanssiin, joka eteni maaliskuuhun aikana valkoisten joukkojen mukana etelään päin Seinäjoelta Vilppulan ja Ylöjärven kautta aina Tampereelle asti. Mutta se onkin jo aivan oma tarinansa. Martha ja Bertil saivat pitkän odotuksen jälkeen toisensa kun häitä vietettiin Espoossa seuraavana vuonna.

TEKSTI: **Mariana Mattila**

Pakina • Kari Nummila

Valhe ja väkivalta yhä idän työkaluja

– Valehdelkaa, valehdelkaa, valehdelkaa, niin kyllä valhe lopulta totuudeksi muuttuu!

Yllä on kirjoitettuna V.I. Leninin (1870–1924) kuulu slogan eli iskulause, jota Venäjällä aina vain ja yhä uudelleen ja yhä uudelleen käytetään. Valehtelun aisaparina on jo yli sadan vuoden ajan vallinnut myös ankara väkivallan viljely monissa muodoissa.

Tilanne tosin on alkanut selkiytyä, kun Venäjä aloitti 24.02. 2022 hyökkäyssodan Ukrainaa vastaa. Toteen alkaa käydä yhä useammin toisen venäläisen slogan eli maailman suurimpiin kirjailijoihin kuuluvan F.M. Dostojevskin (1821–1881) iskulause ”Totuudella on tapana ylösnousta – ennemmin tai myöhemmin!”

Suomikin on saanut kärsiä erityisen raskaasti tuosta Leninin sloganista. Esimerkiksi käy Talvisota, jonka syyksi Neuvostoliitto väitti Suomen muka ampuneen niin sanotut ”Mainilan laukaukset”. Tosiasiassahan kyse oli nimenomaan Neuvostoliiton itse vastustamasta tykistökeskikeskityksestä.

Suomi ja Neuvostoliitto olivat allekirjoittaneet vuonna 1932 hyökkäämättömyyssopimuksen, jonka N-liitto yritti rikkoa vilpillisesti: N-liitto irtisanoi tuon sopimuksen muutamia päiviä laukauksesta väittäen edelleen syyksi suomalaisten muka rikkoneen sopimuksen.

Lenin oli itse aloittanut valehtelun Suomen suhteen jo vuonna 1917 ja 1918, kun hän muka antoi Suomelle itsenäisyyden. Silti hän sortui myyräntöyhyöhön eli Neuvosto-Venäjä lupasi Suomelle itsenäisyyden, mutta sitten Lenin agitoi Sdp:n vasemmistosiiven (tulevat kommunistit) mukaan val-

lankumousyritykseen ja Lenin järjesti heille aseistuksen.

Suomen tärkeimpiin valtiomiehiin kuuluva Väinö Tanner vastusti ankarasti vallankumousyritystä, jota hän piti moraalisesti suurena virheenä ja sanoi sen tulevan työväestölle kalliiksi. Tanner oli oikeassa. Sdp ei puolueena hyväksynyt kapinaa. Se oli mukana heti ensimmäisissä vaaleissaakin kapinan jälkeen.

Professori Tuomo Polvinen on tutkinut em. asiaa ja hän päätyi siihen, että itsenäisyyslupauksessa oli tarkoitus ikään kuin ”irtautua yhdistymisen kautta”. Eli loppujen lopulta Suomi olisi ollut kuitenkin osa Neuvostoliittoa.

N-euvostoliitossa katsottiin, että sillä oli legitiimi turvallisuusintressi eli se saisi tehdä pienille valtioille mitä tahansa, jos se katsoisi sen tarpeelliseksi oman etunsa turvaamiseen.

Punakapina oli hirveä virhe Suomelle. Siinä menetti henkensä noin 37 000 suomalaista Suomessa sekä yli 20 000 Neuvosto-Venäjällä/N-liitossa Stalinin vainoissa.

Suomi oli 1917 demokraattisempi maa kuin esim. Ruotsi. Työväestön vaatimukset toteutettiin jo marraskuussa 1917, siis kahdeksan tunnin työaikalaki ja uusi kunnallislaki, joka päästi köyhätkin mukaan kunnallisvaaleihin. Torppariasetus merkitsi sitä, että torppari sai lunastaa torppansa yleensä yhdellä kymmenesosalla käyvästä hinnasta ja enimmilläänkin yhdellä kahdeksasosalla.

Talvisodassa määrättiin Moskovan rauhansopimuksessa sodan hyökkääjälle, Neuvostoliitolle luovutettavaksi mm. Karjalan kannas ja Laatokan

Karjala sekä muita Suomen osia! Jatkosodassa Suomi oli aluksi myös hyökkääjä, hakemassa pois väärin perustein menettämiään alueita. Pariisiin rauhansopimus 1947: Suomi menetti mm. Karjalan ja Petsamon ja maksoi 300 miljoonan kultadollarin sotakorvaukset..

Suomettumisen aika vaati valehtelemaan. Niinpä varsinkin äärivasemmalla väitettiin, että sotakorvaukset kehittivät Suomen teollisuutta. Tietysti vähän niinkin, mutta väite on muutoin mieletön.

Helsingin Sanomat teki historiaa: se julkaisi 17.08. 2023 erittäin laajan artikkelin siitä, kuinka epäoikeudenmukainen Pariisin vuoden 1947 rauhansopimus oli Suomelle.

Kun Venäjä kritisoi Suomen NATO-päätöstä, presidentti Sauli Niinistö antoi lyhyen mutta täydellisen vastauksen: tähän sen aiheutitte!

Ruotsi piti Suomea siirtomaanaan noin 500 vuotta käyden jatkuvia sotia. Suomesta sotaväenotto

oli emämaata ankarampaa. Joistain miesikäluokistamme saattoi menettää sotatantereella jopa 30 prosenttia. 1809 Suomi jopa hyötyi siitä, että Venäjä otti meidät.

Onneksi vallankumousyritys/punakapina epäonnistui. Se olisi merkinnyt meille tuhoa. Neuvostoliiton vaikutusvalta Suomeen oli kärsimystä sekä tuhon ja valheen aikaa. Onneksi nyt uskalletaan päästä lopultakin irti siitä, että Suomen itsenäisyydelle hyvin elintärkeitä jääkäri liikettä ja suojeluskuntatoimintaa lakataan mollaamasta äärivasemmistolaisiin argumentein.

Pakolaisongelma ja sen ratkaisu

Venäjän-pakolaiset Suomessa 1920-luvulla

Itsenäisellä Suomella oli vapaussodan jälkeen hoidettavanaan ulkoisista syistä johtunut vaikea pakolaisongelma. Se onnistuttiin ratkaisemaan määrätietoisella politiikalla toisin kuin pakolaiskysymys sata vuotta myöhemmin. Vaikeuksista tuolloisestakaan pakolaisten tulosta ei selvitty.

Kaiken takana oli bolševikkien vallankaappaus 1917 sekä sitä Venäjällä seurannut hirmuvaiva. Vähintään viisi miljoona ihmistä pakeni kommunistista terroria eri maihin, huomattava osa näistä läntiseen Eurooppaan, ja lähellä Pietarin suurkaupunkia ollut Suomikin sai luonnollisesti osansa tulijoista. Suomen rajan ylitti kymmeniä tuhansia bolševikkihallintoa pakenevia, ja paljon enemmänkin olisi tullut, elleivät Suomen viranomaiset olisi käännyttäneet rajalta useimpia rajan yli pyrkiviä.

Ensimmäiset pakolaiset tulivat heti vallan vaihduttua Pietarissa, mutta suurimmillaan Suomeen pyrkijöiden määrä oli vasta nelisen vuotta vallankumouksen jälkeen, johon mennessä Venäjän uusi hallinto oli jo osoittanut todellisen luonteensa. Niinpä 1922 Suomessa laskettiin olleen lähes 35 000 Venäjältä tullutta pakolaista. Heistä oli ”mustiksi rysiiksi” kutsuttuja venäläisiä yli 18 000, suomensukuisia itäkarjalaisia noin 10 000, inkeriläisiä 6200 sekä lisäksi pieni määrä muiden maiden kansalaisia. Näistä itäkarjalaiset asettuivat pääosin itärajan tuntumaan Kuusamon ja Sor-tavalan välille, inkeriläiset puolestaan Karjalankannakselle. Lisäksi suuri joukko Venäjällä asuneita, omaisuutensa menettäneitä Suomen kansalaisia palasi vallankumouksen jälkeen alkuperäiseen kotimaahansa. Yhteistä kaikille oli, ettei heillä toimeentulonsa ja omaisuutensa menettäneinä ollut suuriakaan eväitä ryhtyä rakentamaan elämäänsä uusissa oloissa.

Erityisesti itäkarjalaisten ja inkeriläisten määrän kasvuun oli vai-

Kronstadtin varuskunnan kapina 1921 toi Suomeen 6500 pakolaista.

kuttanut heimosotien päättyminen bolševikkien voittoon. Monet suomalaisen rinnalla taistelleet halusivat Suomeen päästäkseen pakoon vallanpitäjien todennäköistä kosta. Etnisten venäläisten pakolaisten määrää olivat lisänneet Kronstadtin pakolaiset jo maaliskuussa 1921. Tuolloin Kronstadtin varuskunta oli noussut kapinaan kurjia oloja vastaan, mutta Pietarista tulleet joukot olivat kukistaneet kapinan, ja noin 6500 kapinallista oli paennut jäätä myöten Suomeen. Näistä noin 1600 jäi maahan pysyvästi, myös kapinan johtajiin kuulunut matruusi Stepan Petritšenko, jonka kohtaloksi koitui lopulta tulla luovutetuksi ns. Leinin vankina Neuvostoliittoon 1945 ja menehtymisen venäläisellä vankileirillä.

Yksittäisiä pakolaisia itärajan yli saapui vuosittain. Esimerkiksi 1929 itärajan yli tuli Lapissa 18 pahamaineiselta Solovetskin vankileiriltä karkaamaan onnistunutta miestä. Heidän koruttomien kertomustensa perusteella Suomessa saatiin kuva niistä epäinhimillisistä oloista, jotka bolševikkien vankileireillä vallitsivat. Itärajan yli tulleiden pakolaisten tarkkaa lukumäärää ei ole tiedossa,

sillä tuolloinen tilastointi oli melko puutteellista.

Töihin oli hakeuduttava

Pakolaisten tuloon varustautumaton Suomi joutui yhtäkkisesti luomaan organisaation pakolaisongelman hoitamiseksi. Aluksi pakolaiset ohjattiin leireille odottamaan asiointensa käsittelyä. Vuoden 1922 alussa Viipurin perustettiin Valtion pakolais-apukeskus ja monille paikkakunnille pakolaisten avustustoimikuntia. Aina talvisotaan saakka toiminutta pakolaisapukeskusta johti pitkään inkeriläissyntyinen heimosoturi, kapteeni Juho Tirranen, joka oli maailmansodan aikana palvellut keisarillisen Venäjän armeijassa.

Suomen valtio joutui osoittamaan varoja pakolaisten avustamiseen. Periaatteeksi otettiin kuitenkin alusta lähtien se, että kaikki työkykyiset pakolaiset on saatava elättämään itse itsensä. Pidettiin selvänä, ettei suomalaisten tehtävänä ollut pakolaisten pitkäaikainen elättäminen. Niinpä avustusta oli mahdollisuus saada korkeintaan kaksi vuotta. Sen jälkeen pakolaisen oli hakeuduttava töihin, mikäli hän oli työkykyinen. Ainoas-

taan työkyvyttömät ja alle 15-vuotiaat orpolapset saattoivat saada avustusta kahta vuotta pidempään.

Perustettuihin pakolaiskeskuksiin sijoitettiin pidemmäksi aikaa lähinnä leskiä lapsineen sekä orpolapsia. Oulun Maikkulaan ja Kotkan Kymminlinna perustettiin erityiset pakolaiskoulut. Pakolaiskeskuksista lapsia luovutettiin joko ansiotyöhön siirtyneille omaisilleen tai heistä huolehtiville järjestöille. Tällaisia järjestöjä olivat mm. Mannerheimin Lastensuojeluliitto sekä Duodecim-seura, jonka tehtävänä oli pitää huolta sairaista pakolaisista valtiolta saamallaan varoilla.

Suomen kielen taitoisille työn löytäminen ei ollut kohtuuttoman vaikeaa. Sen sijaan suomea osaamattomat venäläiset eivät välttämättä saaneet Suomesta kokemustaan vastaavaa työtä, vaan joutuivat tyytymään siihen, mitä oli tarjolla. Niinpä esimerkiksi vuonna 1926 venäläispakolaisten todettiin olleen lähinnä ruumiillisissa töissä tukkityömailla, tehtaissa ja kauppa-liikkeissä. Osa oli pestautunut soittajiksi elokuvateattereihin ja kahviloihin. Monet venäläisistä olivat elättäneet aluksi itsensä myymällä mukanaan tuomiaan koruja ja muita arvoesineitä, mutta näin saadut tulot eivät pitkään oleskeluun riittäneet.

Kaikille työ ei maistunut. Niinpä valtioneuvoston tarkastajat kiinnittivät useina vuosina huomiota siihen, että pakolaisissa oli täysin työkykyisiä, jotka laiminlöivät velvollisuutensa lähimaisiaan kohtaan viettäen kevytmielisiä ja pahennusta herättävää elämää. Eikö tällaisia toisarvoisia aineksia voitaisi pakottaa säännölliseen työhön ja velvollisuuksiensa täyttämiseen, kyselivät tilintarkastajat.

Melkoinen osa venäläisistä pyrki Suomesta kauemmas länteen. Vuonna 1926 laskettiin, että Suomeen siihen mennessä tulleista 21 000 etnisestä venäläisestä pakolaisesta noin 10 000 oli poistunut maasta. Erityisesti heitä meni Ranskaan, jossa Pariisista muodostui tärkein venäläisemigranttien keskus. Kaupungissa sanottiin vuonna 1939 olleen noin 250 000 venäläistä. Suomessa kirjoitettiin pakolaisten olevan Pariisissa ”odottamassa bolshe-

Kronstadtin pakolaisia Terijoella vuonna 1921. Venäjältä Suomeen pakenevat tulivat maahan suurelta osin Terijoen rautatieaseman kautta.

Huom! Sattumalta myytävänä Venäjän pakolaisten tavaroita;

Hohtokivi-, kulta- ja hopeakoristeita, hopea-, kahvi- ja teekalustoja, esineitä, kynttilänjalkoja, haara-kynttilänjalkoja, pöytähopeaa, ruokakalustoja, turkkilaisia shaaleja, antiikkipitseejä, posliineja, pronssieja, tauluja, jäljiteltäviä antiikkisia kristallikruunuja, turkiskappoja y.m. halvimpään hintoihin Komissioniliikkeessä, Bulevardink. 22. Huom.! Pyhän johdosta on liike suljettuna t.k. 9, 10 ja 11 p:nä. 29154

Venäläispakolaisten arvoesineitä oli 1920-luvulla kaupan mm. Helsingissä.

vikkivaltakunnan loppua ja jatkamassa köyhää ja kohtalonkäänneistä rikkaasta elämänsä”. Odotuksesta tuli pitkä.

Kansainliitto pyrki järjestämään pakolaisten asioita nimittämällä norjalaisen Fridtjof Nansenin johtaman pakolaiskomitean. Komiteasta muistetaan lähinnä sen ylikomissaarin mukaan nimetty Nansen-passi, jollainen annettiin kansalaisuutta vailla oleville pakolaisille, lähinnä juuri venäläisille. Komitea tutki mm. mahdollisuutta ostaa tai vuokrata Etelä-Amerikasta alue siirtolaksi, johon venäläiset pakolaiset voitaisiin passittaa. Hanke ei toteutunut.

”Aasialaisuuden” ongelmat

Venäjältä tulleet pakolaiset olivat luonnollisesti melkoinen rasite pienelle Suomelle. Kukaan ei puhunut pakolaisten tuomista monikulttuurisuuden eduista, sillä sellaisia ei nähty olevan.

Viipurissa ilmestynyt ”Karjala”-lehti totesi vuonna 1925 Euroopan maissa olevan koko joukko venäläisiä pakolaisia, jotka eivät voi palata Ve-

näjälle menettämättä päätään. Nämä pakolaiset alkoivat lehden mukaan käydä vähitellen hermoille. ”Kyllähän aasialaisuutta voi katsella ja ihastella tunnin filmissä, puolentoista tunnin tanssiesityksessä kalliinpuoleisessa kahvilassa, mutta kun joutuu vuosikausiksi olemaan todistajana aasialaisessa pyykinpesussa ja toistensa nalkuttamisessa, niin ihminen väsyi.”

Mitään varsinaista terrorismia pakolaisuus ei Suomessa synnyttänyt, joskin muutama pakolaisten tekemä veriteko kyllä kirjattiin, samoin jokunen murhapolito sekä lukuisia talousrikoksia. Muiltakaan rettelöiltä ei välttytty.

Suurta julkista huomiota aiheuttivat uskonnollisista syistä syntyneet erimielisyydet, joiden syy vaikuttaa myöhemmin vähäpätöiseltä. Venäjän vanhaa kirkkoa edustaneet papit nimittäin vastustivat jyrkästi uuteen ajanlaskuun eli gregoriaaniseen kalenteriin siirtymistä, mikä oli Suomessa tapahtunut jo vuonna 1753.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Tämä aiheutti repiviä kiistoja lähinnä Suomen ortodoksisen kirkon ja venäläisortodoksien välille. Yritettiin tästä syystä Suomen ortodoksien arkkipiispaa estää vierailemasta Valamon luostarissa.

Suurena ongelmana oli myös se, etteivät venäläispakolaiset osanneet ja halunneet suhtautua asiallisesti Suomen itsenäisyyteen, vaikka he saivat nauttia maassa lain turvaa ja vieraanvaraisuutta. Pakolaisten joukkoon mahtui myös poliittisesti arveluttavaa väkeä. Etsivä keskuspoliisi joutuikin vuosikausia aktiivisesti seuraamaan pakolaisten toimintaa. Kun joittenkin pakolaisten havaittiin ryhtyneen poliittisiin vehkeilyihin, heidät karkotettiin maasta. Joukossa oli niin monarkisteja kuin kommunistejakin. Yrittäpä Suomen valtio neuvotella neuvostohallituksen kanssa pakolaisten yleisestä palauttamisestakin, mutta tulosta ei saatu aikaan.

Suomeen tulleet venäläispakolaiset herättivät niin paljon huomiota, että tunnettu belgialainen näytelmäkirjailija Maurice Maeterlinck kirjoitti 1920-luvulla pakolaisaiheisen näytelmän ”Onnettomuuden mitta”. Siinä suomalainen isänmaanystävä ampuu suomalaisen pikkukaupunkiin perheineen asettuneen venäläisen pakolaiskeraalin. Ampuja selviää teostaan rangaistuksesta, kun hänen todetaan toimineen itsepuolustukseksi.

Myös elokuva kertoi pakolaiselämästä. Suomessa sai 1920-luvun lopulla suuren suosion venäläispakolaisia kuvaava elokuva ”Kun balalaikka soi”. Tunnetut näyttelijät Eine Laine ja Jalmari Rinne puolestaan keräsivät vuonna 1930 suosiota päärooleissa venäläispakolaisista kertovassa itävaltalaisväeltä Leo Fallin operetissa ”Floridan ruusut”.

Tukea ja valistusta

Suomensukuiset ja suomalaiset pakolaiset sulautuivat suomalaiseen yhteiskuntaan luonnollisesti tuntuvasti helpommin kuin venäläiset. Sopeutumista helpotti kielitaidon lisäksi venäläisiä myönteisempi asenne maata

Itäkarjalaispakolaisia Hyrynsalmella.

Suomeen tullut inkeriläinen pakolaisperhe.

kohtaan. Suomensukuiset saivat myös tukea erinäisiltä järjestöiltä. Tunnettu vankien hyväksi toimija Matilda Wrede omistautui viimeisinä vuosinaan pakolaisten avustamiseen.

Heti alkuun Karjalan Sivistysseura oli sisäministeriön ja kouluhallituksen ohella avustamassa pakolaisia. Suurimman työn järjestöistä teki Akateeminen Karjala-Seura (AKS), joka pian perustamisensa jälkeen aloitti valistustyön kasvattaakseen pakolaisten kansallistuntoa ja tehdäkseen mahdolliseksi näiden siirtymisen työelämään. Erityisesti seura kiinnitti huomiota pakolaislapsiin, joille pyrittiin järjestämään koulu-

tusta eri oppilaitoksissa, erityisesti kansanopistoissa. AKS lähetti myös kiertäviä nuorisoseuratyöneuvoja pakolaiskeskuksiin ja niihin oppilaitoksiin, joissa pakolaisia opiskeli. Kaikille omaehtoinen sopeutuminen ei yrityksistä huolimatta onnistunut, ja niinpä lopulta pakolaisista ne, jotka eivät osoittautuneet työkykyisiksi, ohjattiin köyhäinhoidon huollettaviksi.

Omanlaisensa koulutus oli Lapualla vuonna 1922 perustettu sotakoulu, jossa itäkarjalaisille pakolaisille annettiin sotilaskoulutusta kolmen kuukauden pituisilla kursseilla. Tämän Lapuan harjoituskoulun johdossa oli maanviljelijä Vihtori Kosola.

Suomeen sopeuduttiin

Parinkymmenen vuoden aikana pakolaiskysymys saatiin pääpiirteissään ratkaistuksi talvisotaan mennessä. Kun pääosa pakolaisista oli asettunut Itä-Suomeen, siellä ongelmat säilyivät pisimpään; Terijoella oli vielä vuonna 1939 noin 1500 venäläistä pakolaista. Sinne oli asettunut myös taidemaalari Ilja Repin, joka oli tunnetuimpia Suomeen jääneitä venäläisiä. Suomeen sopeutumattomat ja maan kieltä taitamattomat olivat pääosin muuttaneet

muualle. Suuri osa maahan jääneistä venäläispakolaisista oli talvisotaan mennessä saanut Suomen kansalaisuuden, ja varsin moni pakolainen oli myös suomentanut alun perin venäläisen nimensä, mikä osaltaan edisti sopeutumista.

Aktiivisen sopeuttamispolitiikan ansiosta suomalaisen yhteiskunnan pakolaiskysymyksen hoitamiseen käyttämä rahamäärä supistui jo 1920-luvun loppuun mennessä kymmenesosaan siitä, mitä se oli

ollut vuosikymmenen alkupuolella. Pakolaiskysymyksen ratkaisemisessa ja yhteiskuntaan sopeutumisessa keskeistä oli se, että pakolaisilta vaadittiin maan tavoille oppimista, suomalaisten arvojen hyväksymistä ja omillaan toimeen tulemistä. Ero sata vuotta myöhemmin harjoitettavaan pakolaispolitiikkaan on melkoinen.

TEKSTI: Mikko Uola

Turun piispalle tietoa jääkärihaudoista

Varsinais-Suomen osaston puheenjohtaja Kyösti Vuontela kävi tapaamassa Turun piispaa Mari Leppästä jääkärihautojen merkeissä. Piispa Leppänen kertoi, että hänen kansliassaan on henkilö, joka on vastuussa eri seurakuntien hautausmaista sekä henkilöistä, jotka ovat vastuussa hautausmaatoiminnasta. Tämä henkilö tulee ottamaan yhteyttä seurakuntiin jääkärihautojen osalta. Vuontela antoi piispalle JP27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osaston toimittaman jääkärihautamatrikelin. Piispa ihaili matrikelin selkeyttä, kuvia ja erityisesti sitä, että jokaisen jääkäriin hautapaikasta on kartta, jossa on myös kirkko merkitty näkyviin. Se helpottaa jääkärihaudan löytämistä.

Myös piispan suvussa on ollut myös jääkäri, minkä ansiosta olimme heti hyvässä yhteistyössä jääkäriperinteen vaalimisessa. Onhan meissä molemmissa pisara ”jääkäriverta”

Mari Leppäsen edeltäjä emeritus Turun piispa Kaarlo Kallialan isoisa Kaarlo J. Kalliala on jääkäriiliikkeen perustajia, jotka 1914 Ostrobotnialla perustivat jääkäriiliikkeen.

Jääkärisäätiö

Jääkärisäätiö myöntää avustuksia ja apurahoja jääkäriaiheiseen tai jääkäriperinteen vaalimiseen liittyvään tutkimukseen, toimintaan, tapahtumaan tai esim. kirjan kirjoittamiseen tai taiteellisen teoksen tuottamiseen. Avustuksia voivat hakea yhteisöt, ja apurahoja henkilöt tai tekijäryhmät.

Kirjalliset hakemukset syksyn jakoon 1.11. mennessä. Hakemukset ja tiedustelut osoitetaan säätiön asiamiehelle: Jukka Eklin, jukka.eklin@gmail.com ja 0405651412.

Tehdään tästä traditio! Someron jääkärilehdon historiaa avattiin yleisölle

”Isänmaan aamunkoitossa 1915 lähtivät ensimmäiset 200 jääkäriä sotaoppiin Saksaan. Itsenäisen isänmaan vapaus siinteli heidän mielissään. Näiden uljaiden miesten muistoksi on jääkäriveli Eric Schauman perustanut tämän lehdon 2.5. 1956.” Edellä oleva teksti löytyy Somerniemen (nyt osa Someron kaupunkia) Hirsjärven jääkärilehdon portilla olevasta kilvestä suomeksi ja ruotsiksi – tarkasti ottaen Paimionjoen vesireitin varrella Hirsjärven itäpäässä lähellä Viikin siltaa. Puisto on ensimmäinen lajissaan koko Suomessa.

Paikalla järjestettiin kesäkuussa muistotilaisuus, johon osallistui noin 80 henkeä. Aloitteen puiston perustamisesta teki siis jääkärieversti Schauman, kun häneen luonaan Somerniemellä kokoontui hänen jääkäriveljiään vuonna 1954.

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osaston jäsen, somerolainen Juha Wiskari välitti yleisölle Schaumanin lesken ja pojan terveiset. Molemmat olivat otettuja tämän tilaisuuden järjestämisestä.

Helsingissä syntynyt Schauman oli neljän sodan veteraani, sillä hän osallistui I maailmansotaan Saksan joukoissa, Vapaussotaan sekä Talvi- ja jatkosotiin. Sotien jälkeen hän toimi Tammer Tehtaiden toimitusjohtajana Tampereella muuttaen 1950-luvulla omistamalleen Palikaisten Österkullan maatilalle, jonka mailla siis jääkäripuistokin nyt sijaitsee. Tila on edelleen suvun hallussa. Schaumanin viimeinen leposija on Somerniemen hautausmaalla.

Juha Wiskari johtaa soittajaryhmää, Seppo Jaatinen kantaa Varsinais-Suomen osaston lippua ja yleisö kuuntelee. Kuva Ilkka Uotila.

Kyösti Vuontela ja Kaarlo Kalliala laskemassa seppelettä jääkärieversti Eric Schaumanin haudalle. Kallialan isoisä Kaarlo I Kalliala oli jääkäriliikkeen perustaja ja oli mukana liikkeen perustavassa kokouksessa Ostrobotnialla lokakuussa 1914 Kuva Ilkka Uotila.

160 vuotta tärkeän jääkärietappimiehen syntymästä

Yli 500 kävijää Hallan Ukon elämäntyönäyttelyssä

Hallan Ukon – Juho Alfred Heikkisen – syntymästä tuli kuluneeksi 160 vuotta 20.7.2023. Hallan Ukon merkittävää elämäntyötä kunnioittaakseen Kainuun Heikkiset ry toteutti Hyrynsalmen Vanhalla Asemalla kahden viikon mittaisen valokuvaiheisen näyttelyn 17.–30.7.2023. Näyttely oli auki päivittäin klo 10.00 – 16.00, jona aikana paikalla oli kaksi opasta antamassa lisätietoja yllättävänkin uteliaille vieraille. Todettakoon, että näyttelyyn ei peritty muuta pääsymaksua kuin nimi vieraskirjaan.

Näyttelyn suunnittelu alkoi jo alkuvuonna, jolloin tehtiin tilavaraukset ja hahmoteltiin muut tarvittavat ennakkovalmistelut, kuten aineiston hankkiminen, tiedottaminen jne. Maakunnan lehdissä olikin näkyvät artikkelit tapahtumasta, mikä varmasti vaikutti myönteisesti kävijämäärään. Pääosa valokuvista ja muusta materiaalista oli taltioitu jo aikaisemmista näyttelyistä, mutta aina on hyvä tarjota jotain uutta. Tällä kertaa saimme hankittua

valokuvia Hallan pirtin sisätiloista Museoviraston arkistosta. Valokuvat Maalaisliiton eduskuntaryhmistä löytyivät yksityisestä kokoelmasta. Ensimmäistä kertaa oli esillä kirjeitä Juhon ja hänen vaimonsa Lici Heikkisen kirjeenvaihdosta vuosien varrelta. Juhon ollessa kauppatyössä tai eduskuntaryhmässä sai hän vaimoltaan tietoa Hallan tilan asioista kirjeitse, sillä näinä aikoina Lici -emäntä johti talon työväkeä, joita saattoi olla kymmeniä samanaikaisesti.

Näyttely rakennettiin 15.–16.7. aikana talkoovoimin. Valokuvat ryhmiteltiin teemoittain aseman hirsiseinillä oleviin väleihin. Jokaisesta kuvasta oli lyhyt kertomus kuvaluettelossa, joka annettiin vieraille. Kierroksen aluksi vieraat voivat tutustua Hallan talon pienoismalliin ja Seurasaarella otettuihin valokuviiin rakennuksen sisätiloista. Tämän jälkeen oli valokuvat Maalaisliiton eduskuntaryhmistä. Sitten esiteltiin Hallan elinkeinoja, kuten maatalous, poronhoito ja ter-

vanpoltto. Kuvien alla olevissa vitriineissä oli esillä Juhon ja Licin mitalit sekä arvokkaat vieraskirjat Hallasta ja Jääkäripirtistä. Lisäksi esillä oli Juhon koulutodistus Oulun Suomalaisesta lyseosta vuodelta 1881. Suku-seinällä oli mm. Juhon 70-vuotispäivillä otettu kuva, jossa oli mukana lähisukulaisia ja merkittäviä ystäviä. Itsenäisyyteen liittyen esiteltiin Hyrynsalmen tärkeimpiä aktivisteja, jääkäreitä ja suojeluskuntia. Hallan Ukko teki vuoden 1917 keväällä ja kesällä kovasti töitä suojeluskuntien perustamiseksi käyden tilaisuuksissa aina Savo myöten. Viimeisessä vitriinissä oli Saksan Sotaministeriön lahjoittama hopeapokaali kiitoksena sotavankien eteen tehdystä työstä.

Kainuun kansa ei vaurastu ennen kuin se saa sivistystä

Juho Heikkisen syntymäpäivää juhlettiin 20.7, jolloin sukuseura tarjosi kakkukahvit kaikille vieraille ja kävijöitä olikin lähes 150. Syntymäpäivän

Voimakastahtoinen, aina eteenpäin katsova Johan (Juho) Alfred Heikkinen – Hallan Ukko – muodostui elinaikanaan ja erityisesti ensimmäisen maailmansodan vuosina eläväksi legendaksi. Liikemies, tervan-polttaja, porojen kasvattaja sekä maanviljelijä, kansan sivistäjä, kansanedustaja, jääkärien värväri ja etappimies – monta titteliä ja toimenkuvaa voidaan liittää Hallan Ukon persoonaan ja elämäntekseen.

Otso Heikkinen pitämässä esitelmää yli 50 -päiselle vierasjoukolle.

aluksi nautittiin kahvit, minkä jälkeen Hallan Ukon pojan pojan poika Otso Heikkinen piti esitelmän Juhon ja Licin elämästä. Tämän jälkeen käytiin laskemassa kukkalaite Juhon ja Licin haudalle sekä seppele Hallan muistomerkillä.

Esitelmän aluksi Otso Heikkinen painotti tiedon merkitystä Hallan Ukolle. Juho oli onnekas, kun oli noina aikoina saanut opiskella ala-alkeis-koulun kaksi luokkaa ja lisäksi neljä luokkaa vasta perustetussa Oulun Suomalaisessa Lukiossa. Myöhemmin hän totesikin, että tämä Kainuun kansa ei vaurastu ennen kuin se saa sivistystä ja koulun saaminen Hyrynsalmelle oli kiireellinen tehtävä. Itäisen etapin valmistelujen ja toiminnan aikana tärkeä tietolähde oli Hyrynsalmen puhelinkeskuksen hoitaja neiti Sofia Berg, joka kuului paikallisiin aktivisteihin. Esitelmän painopiste oli tällä kertaa Juhon ja Licin työssä Hyrynsalmen kunnallispolitiikassa ja elinkeinoelämän kehittämisessä, mikä jatkui myös Hallaan muuton jälkeen. Molemmat olivat kunnanvaltuustossa ja toimivat opettajina, kun koulu saatiin vihdoon 1895. Juho toimi mm. kunnan ryöstömiehenä (ulosottomies), terva-astioiden kruunaajana ja peräti 18 vuotta kunnankirjurina. Esitelmässä nostettiin myös esille Hallan tilan vaurastuminen, mikä perustui

karjan ja viljan jalostukseen. Peltojen raivaamiseen ja tilan töihin Ukko otti jokaisen työttömän, joka tuli taloon. Ukko toi Kainuuseen sikatalouden ja poroelinkeinoon – hänellä olikin tapana sanoa, että ”siitä talosta on nälkä kaukana, jossa pidetään poroja”.

Esitelmän lopuksi Otso Heikkinen kertoi ”vaaran vuosista”, jolloin Hallassa tehtiin tärkeää työtä muun muassa Jääkäri liikkeen hyväksi Itäisen Etapin johtopaikkana. Erityisesti vuosi 1917 oli Hallassa kiireinen, kun sen kautta avustettiin aktivisteja, kal-

terijääkäreitä ja Venäjältä tulleita saksalaisia sotavankeja turvaan Ruotsin puolelle. Siinä ohessa tuettiin suojeluskuntien perustamista ja vuosi päättyi toiseen kauteen kansanedustajana.

Näyttely oli erittäin onnistunut ja sai runsaasti kiittävää palautetta kävijöiltä. Vieraskirjaan ilmestyi lähes 500 nimeä eri puolilta Suomenmaata. Näyttelyn päättyessä voi talkooväki huokaista tyytyväisenä ja todeta, että työ tekijänsä kiittää.

TEKSTI: **Otso Heikkinen**

Juhon ja Licin hautakivi koristeltuna kukkalaitteella.

100-vuotias Kaia Talpio-Koskinen kertoo jääkäri-isästään

– Seikkailunhalua se oli, arvelee Kaia (Kaarina) Talpio-Koskinen isänsä jääkäri-väpeli Vilho Tallbergin motiivina lähteä Saksaan sotilaskoulutukseen.

Kaialla on vahvat muistikuvat vuonna 1933 vain 38-vuotiaana kuolleesta isästään. Isä oli heiveröinen, mutta urheilullinen ja kesti ankanan jääkärikoulutuksen, kovan kurin ja rintamaolot ilmeisen vaivattomasti. Vilho Tallberg oli harrastanut mm. jalkapalloa.

– Isä kertoi meille, että jalkapallo pelattiin jääkäriajanakin. Oli järjestetty ottelu, Suomen jääkärit vastaan saksalaiset. Jääkärit voittivat 3–0!, Kaia kertoo.

Edelleen hyväkuntoinen Kaia täytti 15.5.2023 kunnioitettavat 100 vuotta. Kunnan salaisuus lienee ammatissa – Kaia oli voimistelunopettaja liki koko työuransa ajan. Pikkusiskonsa Sisko menehtyi vain muutama viikko ennen Kaiän syntymäpäivää 96-vuotiaana. Sisaruksat asuvat rinnakkaisissa huoneissa palvelutalossa Helsingin Tammisalossa. Kolmas sisar, v. 1925 syntynyt Elina kuoli v. 2014.

Runsaan kahden vuoden Saksanreissun ja itärintaman jälkeen lääkintämiehen erikoiskoulutuksen saanut Vilho Tallberg palasi jääkärien pääjoukon mukana Suomeen, Vaasaan. Hänet oli ylennetty aliupseeriksi ja lääkintäaliupseerina hän osallistui kevättalven 1918 sisällissotaan jääkärikaverien johtamissa varusmiesjoukoissa. Joukko-osasto oli 6. jääkäriyrykmentti. Vilho osallistui mm. Tampereen ja kotikaupunkinsa Viipurin taisteluihin.

Sodan jälkeen Vilho Tallberg jäi pariaksi vuodeksi armeijan ja suojuskuntajärjestön palvelukseen. Sadat jääkärikaverit kotiutuivat pysyvästi armeijan harmaisiin, mutta Vilhoa

varten sotilasura ei sittenkään ollut. 1921 lopussa, viiden vuoden sotilaja sotakokemusten jälkeen hän lähti varaväpelinä siviiliin ja ryhtyi kauppedustajaksi.

1923 Vilho avioitui tyrvääläisen Elna Ruohosen kanssa. Perheeseen syntyi nopeassa tahdissa kolme tytärtä Kaia, Elina, ja Sisko. Ehkäpä sotien rasitukset olivat synnä siihen, että Vilho sairastui keuhkotautiin, joka lopulta koitui kuolemaksi. Vilho menehtyi v. 1933, tosiaan vasta 38-vuotiaana. Pian sen jälkeen, ajan hengen mukaisesti, perheen sukunimi Tallberg ”suomennettiin” Talpioksi.

Isän kuolema oli perheelle tietysti kova paikka, myös taloudellisesti.

– Olimme hyvin köyhiä. Asuimme Viipurissa ensin Papulassa, sitten Pantsarlahdessa yhden huoneen vuokra-asunnossa. Äidillä ei ollut varsinaista ammattia, hän kuitenkin sai työpaikan Viipurin sähkölaitoksesta, Kaia muistelee.

Kaikki tytöt pantiin oppikouluun

Isän puolen sukulaiset auttoivat ja siltä suunnalta tullut perinne johti

myös siihen, että kaikki tytöt pantiin oppikouluun, ”muu ei olisi tullut kyseeseenkään”. Tytöt kävivät vapaaoppilaina Viipurin tyttölyseota.

Siitä asetelmasta lähdettiin talvisotaan loppusyksyllä 1939. Sodan alkessa Kaia oli 16, Elina 14 ja Sisko 13. Tytöt olivat partiolaisia, mutta eivät koskaan liittyneet Lotta Svärdiin tai pikkulottiin. Äiti piti lottatoimintaa liian sotilaallisena.

Tytöt joka tapauksessa osallistuivat ilman muuta ja itsestäänselvyytenä sotaponnistuksiin. He tekivät kaikki vapaa-aikansa lääkintähuollon tarvikkeita. Kerittiin rullalle sidetarpeita ja leikattiin kantositeitä. Tätä jatkui niin siihen asti kunnes tuli käsky lähteä evakkoon.

Evakkoreissun aluksi tytöt ja äiti sijoitettiin Viipurin lähellä olevaan kesäalomapaikkaan. Mutta siellä oli ahtaissa tiloissa paljon väkeä ja jo parin viikon kuluttua matka jatkui Tammissaareen. Talvisodan evakkoreissu päättyi Helsinkiin, jossa sisaruksat jatkoivat oppikoulua.

Kun suomalaiset valtasivat Viipurin takaisin 1941, tytöt palasivat kotikaupunkiinsa. Osittain tuhoutuneessa Viipurissa asuttiin ahtaasti viiden naisen porukassa kahden huoneen asunnossa. Kolmen sisaruksen lisäksi asukkeja olivat äiti ja täti, joka oli töissä Viipurin kuuluisassa kaupunginkirjastossa.

Tytöt jatkoivat koulua. Tyttölyseo tosin oli ehtinyt evakuoitua Raumalle, josta se ei enää palannut kotikaupunkiinsa, joten tytöt kävivät kaksoisyhteislyseota, josta Kaia ehti kirjoittaa ylioppilaaksi. Sen jälkeen hän aloitti työt kansanhuollon palveluksessa.

Millaista sitten oli nuorten tyttöjen elämä jatkosodan aikaisessa Viipurissa?

– Päälimmäiseksi mieleen on jäänyt tavaroiden puute. Kaupoissa oli tyhjää ja varsinkin elintarvikkeista pulaa. Kaupungin alueella piti pysyä. Kauemmaksi Karjalankannakselle ei saanut mennä, paitsi jos siellä oli sukulaisia. Viipurissa oli paljon teatteritoimintaa ja kuuluisia näyttelijöitä, mekin kävimme usein teattereissa.

– Pesäpalloa pelattiin maineikkaassa Viipurin Punamustissa. Oltiin koppareita, me kun ainoana jaksettiin heittää pallo takakentältä kotipesään lukkarille.

Toisella evakkoreissulla, joka alkoi kesällä -44, sisaruskolmikko äiteineen

päätyi Helsingin Munkkiniemeen. Kaia jäi sinne liki loppuiäkseen, hän koulututtui voimistelunopettajaksi ja toimi koko työuransa Munkkiniemen yhteiskoulun ”voikkamaikkana”.

Hän avioitui v. 1964 yleisen etnologian professori Aarne Koskisen kanssa. Aviomiehen tutkimusten pääkohteena olivat Tyynen valtameren saarten asukkaiden kulttuuri ja kielet. Professori Koskinen työskenteli mm. Havaijin yliopistossa teki Tyynen meren saarille tutkimusmatkoja. Kaia oli matkoilla mukana ja, voimistelunopettaja kun oli, opetti polynesianlaisille lapsille mm. pesäpalloa.

Jääkärien perinneasioissa Kaia oli mukana mm. osallistumalla tutustumismatkoille Lockstedtin leirille ja itärintaman paikkakunnille. Viisi vuotta sitten hän osallistui jääkärien Suomeen paluun satavuotisjuhliin Vaasassa. Kaia Talpio kuoli 24. kesäkuuta 2023.

TEKSTI: **Tuomo Lilja**

KUVA: **Henrik Kettunen**

Kirjeitä toimitukselle

Jääkäriliikkeen historiaan liittyvistä nimistä

Jääkäriliike sai alkunsa, kun haluttiin vapautta ja sen myötä säilyttää kansakunta omine kielineen. Niinpä tuntuukin oudolta, että ensimmäisessä maailmansodassa Saksan itärintamalla palvelleiden jääkärien taistelu-ym. paikoista käytetään sotilashallinnon saksankielisiä nimiä latviankielisten sijaan.

Pitäisi siis olla:

- Asemasota Missejoella >
Asemasota Misalla (Misajoki) kesällä 1916
- **Eckau-Keckaun taistelu** (joskus myös ”suomeksi” Ekkau-Kekkaun taistelu) >
Iecava-Ķekavan taistelu [ietsava] [tsekava] kesällä 1916
- Schmardenin taistelu > Smården taistelu [smaarde] kesällä 1916
- Aa-joen taistelut >
Lielupen taistelut (Lielupejoki) talvella 1917, joihin liittyvänä
Tirulsuot > **Tirejin suot** [tiireli] (I = tumma I),
Tuckum > **Tukums** ja
Mitau > **Jelgava** [jälgava]

Lisäksi ovat kaupungit Windau > Ventspils [väntspils] ja Libau > Liepāja [liepaja].

Paikannimien palauttaminen latviankielisiksi ei tietenkään koske suomen kielessä omat nimensä omaavia Riikaa ja Riianlahtea.

Mitä tulee pataljoonan koko nimen Königlich-Preußisches Jäger-Bataillon Nr. 27 suomennokseen, se ei ole ”Kuninkaallinen preussilainen/Preussin jääkäripataljoona nro 27”, vaan suomen kielen rakenteen mukaisesti **Preussin kuninkaallinen jääkäripataljoona nro 27**.

Nimien vakiinnuttamisessa päävastuu on luonnollisesti Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksellä ja Parole-lehdellä.

Pekka Koskela

Martin Friedel Jakobson kaatui ensimmäisenä jääkärinä vapaussodassa

Parolen pitkäaikainen avustaja Raimo Berkan lähetti oheisen Arne Sihvon ”herkällä kädellä kirjoittaman”, jääkärimajuri Martin Friedel Jakobsonin muistokirjoituksen, joka julkaistiin ”Karjalan kirjassa” (WSOY 1952). Friedel taisi olla ensimmäinen sankarikuoleman kevään 1918 vapaussodassa saanut jääkäri.

Lyhyt oli karjalaisen nuorukaisen, jääkärimajuri Martin Friedel Jakobsonin elämän taru, mutta silti siihen ehti sisältyä paljon kaunista ja ihanteellista. Hän oli syntynyt 21.7.1893 Anjalassa pappismies Victor Immanuel Jakobsonin ja hänen vaimonsa Alma Thauvónin poikana, tuli ylioppilaaksi Joensuun klassillisesta lyseosta 8.6.1912 ja kirjoittautui yliopiston metsätieteelliseen tiedekuntaan.

Maailmansota tempaisi tuon unelmoivan, ihanteellisuuden herkästi taipuvan ylioppilaan metsätieteellisistä opinnoistaan: 3.3. 1915 hän lähti Helsin-

gistä ensimmäisten Saksaan lähtijöiden mukana saapuen Lockstedin leirille 25.2.1915. Siellä hän koko intomielisen sielunsa antaumuksella ryhtyi harjoittelemaan saaden 2.9. 1915 Gruppenführerin arvon, lokakuussa Zugführerin ja sittemmin Oberzugführerin sekä viimein tammikuussa 1918 jääkärikapteenin arvon.

Kun Jääkäripataljoonasta käsin päätettiin ryhtyä toimeenpanemaan tuota suurta unelmaa toisen jääkäripataljoonan aikaansaamiseksi, niin Jakobson lähti intomielisenä etappimieheksi Suomeen. Yrityksestä ei tullut, kuten tunnettua, mitään näkyvästä tulosta, joskin toimenpiteen moraalinen, sytyttävä vaikutus oli ilmeinen.

Vapaustaistelumme Jakobson ehti osallistua vain Tervolassa helmikuun 2. päivänä ja Tornion taistelun alkuvaiheeseen saman kuun 6. päivänä, missä taistelussa hän sai kuolemansa. Vasta kuolemansa jälkeen, 11.2.1918, hän sai korotuksen majurin arvoon. Hänen toimensa lepää Oulun kirkon vieressä sankarihaudassa, jonka patsaassa on myös hänen nimensä. Karjalainen osakunta on maalauttanut hänen muotokuvansa osakunnan kokoushuoneen seinälle.

Arne Sihvo

Kouluajan muisto Esseneistä

Olipa mukava lukea Parolesta juttu Esseneistä! Tämä osui tänä keväänä tavallista paremminkin, kun pidimme (koronan myöhästyttämän) ylioppilaaksitulon 50-vuotistapaamisen Vaasassa. Aamuhartauksissa seisoin nimittäin siinä reunassa juhlasalia, jossa oli kahdesta vapaussodan muistotaulusta se, jossa oli Harry ja Jürgen von Essenin nimet. Ne jäivät mieleen. Yläluokilla huomasi, että salin takaosassa olevassa suuressa talvi- ja jatkosodan muistotaulussa oli myös Reinhold von Essen, ja ajattelin kai jotakin sen suuntaista, että osuipa samaan perheeseen paljon. Tikkalan artikkeli selvitti, mistä kaikesta olikaan kysymys.

(PS. Kainalossa ”Aatelissuku von Essen” on lapsus, kun suvun kerrotaan tulleen Liettuaan – mikä Baltian historiankin kannalta on lähes mahdotonta. Kysymyksessä onkin Livland, siis Liivinmaa. Nykykatsannossa oikea paikka on Viro ja siellä Saarenmaa ja siellä Selgase: suvun täysi nimi on Suomessa ja Ruotsissa ”von Essen af Zellie”, jolla se erotetaanuseista muista von Essen -suvuista.)

Kaarlo Kalliala

Mikä viiri?

Face Bookiin tuli viesti: tietääkö joku, mikä tällainen viiri on? Kuvan lähettänyt Tuomo Äl kertoo viirin pituuden olevan 28 cm ja leveyden 14 cm. JP27 on painettu piirin kummallekin puolelle. Siis painettu, ei kirjailtu. Jos tiedät jotain viiristä, niin kerro osoitteeseen jukkakuuti@gmail.com.

Jukka Knuuti

Helsinki-Uusimaa osaston syysretki Kirkniemen kartanoon

Suosituksen kevätretken saatteeksi järjestämme nyt uutuutena pienimuotoisen syysretken teemalla ”Jääkärit sodan ja rauhan toimissa”. Pääkohteena on Kirkniemen kartano, ja menomatalla poikkeamme myös yksityisessä Kaarteen Sotamuseossa Lohjalla.

Mukaan mahtuu 20 ensimmäisenä ilmoitettua henkilöä. Retken hinta on 40 euroa jäseniltä ja heidän läheisiltään. Hinta on sama riippumatta siitä, istuuko osallistuja koko matkaa bussissa. Kirkniemen kartanolle ei voi saapua omalla autolla, vaan osallistujan tulee kulkea sinne bussin kyydissä.

Retken ajankohta: maanantai 18.9.2023

Retken ohjelma:

14.00 Lähtö bussilla perinteisesti Mannerheimin ratsastajapatsaalta Kiasman edestä

15.00 Ohjattu tutustuminen Kaarteen sotamuseoon: museo, galleria, tsasouna

17.00 Ohjattu tutustuminen Kirkniemen Kartanoon – Kahvitarjoilu Kirkniemen kartanossa

20.00 Takaisin Helsingissä

Kirkniemen kartano tunnetaan marsalkka Mannerheimin kotipaikkana, mutta siellä olivat myös jääkärit kuten Lagus ja Heinrichs usein nähtyjä vieraita. Nykyisin kartanon omistaa Metsä Group.

Tiedustelut hki-uusimaa@jp27.fi.
Johtokunta

Helsinki-Uusimaa osasto palkitsi perinnejoukko-osastoissaan

Helsinki-Uusimaa osasto palkitsee vuosittain varusmiehiä ansioituneesta varusmiespalveluksesta perinne-joukko-osastoissaan. Jääkäripuukolla palkittiin kotiuttamispäivänä 14.6. Dragsvikissa Vaasan rannikkojääkäripataljoonasta Undersergeant Isaac Hagström ja Santahaminassa Uudenmaan jääkäripataljoonasta alikersantti Antti Laakso.

Puolustusvoimien henkilökuntaa perinnejoukko-osastoissa palkitaan joukko-osastojen vuosipäivien yhteydessä. Teikaripäivänä 5.7. Dragsvikissa Verestäne versoi vapaus -kunniakilvellä palkittiin vuoden rannikkojääkäriksi kapteeniluutnantti Samuli Hyttinen.

Dragsvikin varuskunnassa olevalle Teikarin 1944 taistelun muistokivelle asetetaan tärkeinä päivinä kunniavartio. Tällainen päivä on myös kotiuttamispäivä. Teikarin taistelua pidetään nykyisten rannikkojääkärien mallina.

Alaosastoista tulee yhdistyksiä

JP27:n perinneyhdistyksen alaosastoista tulee rekisteröityjä yhdistyksiä. Perinneyhdistyksen ylimääräinen kokous hyväksyi 26. elokuuta tätä merkitsevän sääntömuutoksen. Tilin- ja toiminnantarkastajat ovat jo vuosien ajan huomauttaneet, ettei toimintamme ole ihan lainmukaista.

Rekisteröityminen ei käytännössä juurikaan muuta useimpien alaosastojen toimintaa, sillä ne ovat käytännössä toimineet jo pitkään rekisteröityjen yhdistysten tapaan.

Nyt osastot laativat itselleen säännöt Patentti- ja rekisterihallituksen hyväksymien mallisääntöjen mukaisesti. Jääkärikanslia lähettää osastoille toimintaohjeet syyskuun aikana.

Maanpuolustustalon kokoushuoneessa pidetyssä kokouksessa käytti päätösvaltaa 16 jäsentä ja teamsin välityksellä viisi jäsentä. Lisäksi jätettiin viisi valtakirjaa.

Perinneyhdistys palkitsi kauniin loppukesän päivän kokoukselle uhranneille aterian ravintola Mamma Rosassa.

Tämän päivän tavan mukaan kokous oli hybridi. Paikalla on 16 jäsentä ja viisi käytti päätösvaltaansa Teamsin välityksellä.

Puheenjohtaja Vesa Valtonen käytti johtamisvälineenä kanslian aarteiden joukosta löytynyttä mahtavaa puheenjohtajan nuijaa. Siinä oli koristeena Jääkärimerkki ja kaiverrus 25.2.1943 sekä lainaus Yrjö Kilpisen säveltämän ja V.A. Koskenniemen sanoittaman Lippulaulun sanoista.... teit isäin astumaan...

Helsinki-Uusimaa osaston kokous ja kokousesitelmä

Helsinki-Uusimaa osaston kokous pidetään keskiviikkona 11.10.2023 Döbelninkatu 2:n 4. kerroksen neuvotte-luhooneessa klo 18.00. Kokouksessa esitetään Helsinki-Uusimaa osaston rekisteröimistä yhdistykseksi Perinneyhdistyksen 26.8.2023 hyväksytyjen uusien sääntöjen mukaisesti. Tähän asti Perinneyhdistyksen maakunnalliset osastot eivät ole olleet merkittäviä yhdistysrekisteriin. Luonnos osaston uusista säännöistä toimitetaan kokoukseen ilmoittautuneille sähköisesti etukäteen.

Kokousesitelmän pitää toimittaja Kerstin Kronvall kirjeenvaihtajatyöstä Venäjällä.

Kahvitarjoilu ja esitelmä alkaen 17.30.

Ilmoittautumiset pyydetään 4.10. mennessä hki-uusimaa@jp27.fi.

Johtokunta

Kutsu

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous pidetään lauantaina 25.11.2023 klo 13.00 Maanpuolustusjärjestöjen talon auditoriossa, Töölöntorinkatu 2 B 1.krs, 00260 Helsinki.

Kokouspäivän ohjelma:

Klo 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus

Klo 11.45 Lounas

Klo 13.00 Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous kokouksessa käsitellään sääntöjen 6§ mukaiset kokousasiat

Klo 15.00 Kokouspäivän päättäminen

Ilmoittautumiset puheenjohtajien neuvottelutilaisuuteen, toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen 27.10.2023 mennessä Jääkärikansliaan sähköpostilla kanslia@jp27.fi.

Sitovat ilmoittautumiset lounaalle sähköpostilla kanslia@jp27.fi (ilmoita pääruoka) sekä maksamalla 25 euroa 27.10.2023 mennessä yhdistyksen tilille FI80 1019 3000 2050 06 merkinnällä "Mamma Rosa".

Helsingissä 1.9.2023

**Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus**

Kallelse

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf har sitt stadgeenliga Verksamhetsplanerings- och valmöte lördagen den 26.11.2023 kl. 13.00 i Försvarsförbundens hus Tölötorggatan 2 B 1.vån, 00260 Helsingfors.

Mötesdagens program:

Kl 10.00 Styrelsens och avdelningarnas ordförande möte i Jägarkansliet

Kl 11.45 Lunch

Kl 13.00 Verksamhetsplanerings- och valmöte Kl 15.00 Mötesdagen avslutas

Anmälningar om deltagande i ordförandenas sammanträde och dels i verksamhetsplanerings- och valmötet ombedes senast den 27.10.2023 till Jägarkansliet e-post kanslia@jp27.fi

Bindande anmälan till lunch via e-post kanslia@jp27.fi (med huvudrätt) och genom betalning 25 euro senast den 27.10.2023 till föreningens konto FI80 1019 3000 2050 06 ref. "Mamma Rosa".

Helsingfors 1.9.2023

**Föreningen Jägarbataljonen 27:s Traditioner r.f.
Styrelsen**

Immosen kettujen tarina-alue laajenee

Operaatio napakettu

Helena Immonen

480 sivua, Docendo 2023

Helena Immonen jatkaa menestynyttä kettusarjaansa: Operaatio Punainen kettu (2020), Operaatio Aavikkokettu (2022). Tarinaa on laajennettu aikai-

semmista ketuista niin teemallisesti kuin maantieteellisesti. Venäjän erikoisjoukot murhaavat Lapissa kaksi venäläistä tutkijaa. Kuinka ollakaan paikalla sattuu olemaan drooni, jonka kuvan mukaan tappajat olivat suomalaisissa sotilasvarusteissa ja käyttivät suomalaisia patruunoita. Venäjä luonnollisesti syyttää tapahtuneesta Suomea. Lisäksi tunnustuksettomat sotilaat valtavat kaksi Paatsjoessa olevaa Norjan vesivoimalaa.

Tarina laajenee vielä Huippuvuorille, jonka Venäjä miehittää. Lisäksi käy ilmi, että Venäjä on tutkinut siellä pernaruttoa, josta yksi suomalainen-kin saa tartunnan. Eikä tässäkään vielä kylliksi: suomalaiset hankkivat Turkin vankilasta kurdihakkerin, joka auttaa selvittämään Kiinan Suomeen kohdistuvaa vakoilua.

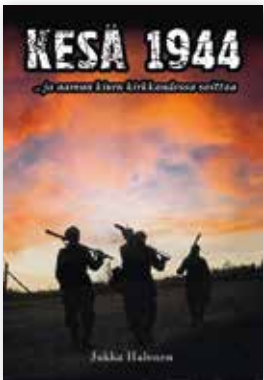
Kaiken huippu on operaatio napakettu, missä suomalaiset asentavat kuuntelulaitteen venäläiseen tietoliikennekaapeliin Beringin merellä. Jenkit tekivät kerran tämmöisen tempun asentaessaan kuuntelulaitteen neuvostoliittolaiseen tietoliikennekaapeliin Ohotan meren pohjalla.

Seurattavia tapahtumakulkuja on melkein liiankin kanssa. Napakettu on sikäli jatkoa aikaisemmille ketuille, että kirjoissa seikkailevat samat päähenkilöt.

Kirjan lopussa Immonen kiittää useita eri alojen asiantuntijoita, joilta hän on saanut tukea tarina rakentamiseen.

Jukka Knuuti

Jatkosodan viimeisen, paahtavan ja paniikin kesän 1944 tiivistelmä

Kesä 1944

ja aamun kiuru kirkkaudessa soittaa

Jukka Halonen

312 sivua, Readme.fi. 2023

Puna-armeijan suurhyökkäyksen ja rauhaan päätyksen voi näinkin tehdä. Iltalehden toimittaja Jukka Halonen pääsi vuosikymmen sitten toteuttamaan juttusarjaa, jossa kerrattiin jatkosodan viimeisen kesän tapahtumat päivä päivältä. Oli kulunut 70 vuotta sotavuoden 1944 viimeisestä kuukaudesta. Tuoreen kirjan pitkä pohjatyö takaa oivallisen lukukokemuksen.

”Kesä 1944” kuvaa vihollisen yllätyshyökkäyksen seurauksia monesta eri näkökulmasta. Maaselkä, Aunus ja Karjalan kannas tapahtumien näyttämöinä saavat omat vivahteensa siinä, missä ylin sodanjohtomme ja valtiotavallan päättäjät yrittävät selviytyä liki mahdottomasta.

Voimakkaan yksilötason kokemuspohjan kirja saa seuratessaan Jr45:n

pikakivääriampuja Onni Hämäläisen vetäytymistä Syväriltä Laatokan pohjoiseen U-asemaan. Hän edustaa tapahtumasarjan ruohonjuuritasoa, kirjaimellisesti. Etäällä olevat suurista kuvioista päättävät tekevät hekin parhaansa, jotta maata ei miehittäisi ja vihollisen hyökkäys pysäytettäisiin: Suomi selviäisi.

Vaikka tiedämme, kuinka jatkosodassamme kävi, kirja on kirjoitettu tiiviiksi uusia piirteitä sisältäväksi. Se ei ole sotakirja asiantuntijoille, vaan tämän päivän suomalaisille. Ja kerrankin sen ainutlaatuinen kuvitus ja varsinkin kartat ovat havainnollistavuudessaan kiitoksen arvoiset.

Markku Jokipii

Välimeren moottoritorpedoveneet sotivat Laatokalla

Tehtävä Laatokalla

Italian, Saksan ja Suomen laivasto-osasto 1942

Ville Vänskä

236 sivua, Atena 2023

Kuulostaa melko uskomattomalta, että Välimereltä tuodaan aluksia Laatokalle käymään sota. Näin kuitenkin

tapahtui 1942, kun pyrkimyksenä oli katkaista tai ainakin haitata Neuvostoliiton huoltokuljetuksia saksalaisten piirittämään Leningradiin.

Italiasta operaatioihin osallistui neljä moottoritorpedoveneettä ja Saksasta paikalle tuotiin 21 tykkilauttaa ja yhdeksän miehistökuljetukseen tarkoitettua alusta.

Alusten saaminen Laatokalle oli tuskan takana. Ensi ne piti hinata kanavaa pitkin Saimaalle, missä ne nostettiin junavaunuihin ja rahdattiin Laatokan rantaan. Tykkilautat oli rakennettu kahden 32 metriä pitkän ponttonin varaa. Tykkilautojen henkilöstöä oli kaikkiaan runsaat 2300 miestä. Lauttojen kuljetuksiin tarvittiin 300-350 junavaunua.

Moottoritorpedoveneet vaurioittivat hyökkäyksissään yhtä alusta ja upot-

tivat yhden proomun. Tykkilautoilla mm. hyökättiin Leningradin huoltoreitillä ollutta saarta vastaan. Se ei ollut menestys. Tappiot olivat 18 kaatunutta ja 40 haavoittunutta. Tappiopuolelle tuli myös kolme menetettyä tykkilauttaa ja yksi muu alusta.

Syksyllä 1942 alukset kuljetettiin pois Laatokalta. Plussapuolelle jäivät italiaiset torpedoveneet, jotka liitettiin Suomen merivoimiin

Suurellisen operaation sotilaalliset tulokset eivät siis olleet kummoisia. Kirjoittaja, meriupseeri itsekkin, toteaa, että merkittävintä laivastovoimien siirrossa Laatokalle taisi olla aseveljeyden vahventaminen.

Jukka Knuuti

Kun lottakin kutsuttiin valvontakomission kuultavaksi

Suojeluskuntaperheen perinnetyö 1981–2021

Välähdyksiä menneisyydestä ja kurkistus tulevaan

Markus Anaja (toim):

174 sivua, Sotilasperinteen seura 2021

Erilaiset historiikit ovat yleensä unettavaa lukemista, mutta tämä kirja on poikkeus säännöstä. Toki 1945 Neuvostoliiton määräydestä lakkautettujen Suojeluskuntajärjestön ja Lotta-Svärdin omaisuuksien siirto on jännitystarina sinänsä. Mutta aika yllättävältä tuntuu, että Lotta-Svärdin edustaja kutsuttiin valvontakomission kuultavaksi.

Kenraali Ermei Kannisen esitelmä Suojeluskuntalainen-patsaan aikaansaamisesta kertoo, kuinka aivan muutama vuosi ennen Neuvostoliiton sortumista meillä oltiin syvän suomettumisen vallassa. Presidentti Mauno Koiviston ensireaktio oli, että patsashanke on pysäytettävä. Näin ei käynyt, mutta hän ei myöskään sallinut kenraali Jaakko Valtasen vievän presi-

dentin tervehdystä patsaan paljastustilaisuuteen. Olin pääministeri Harri Holkerin tiedottaja patsaan paljastuksen aikaan. Muistan, kuinka valtioneuvostossa pallolettiin, kuka menee hallituksen edustajana paikalle. Seinäjoelle ”uhrautui” maatalousministeri Toivo Pohjala. Puolustusministeri Ole Norrback oli paikalla virkansa puolesta ja olihan Seinäjoki hänen vaaliipiiriään.

Tämän tarinan lisäksi kirjassa on paljon kiinnostavaa. Kuten mikä oli suojeluskuntaperhe. Sen muodostivat Suojeluskunta ja Lotta-Svärd sekä sotilaspojat ja pikkulotat.

Kirjan voi tilata 30 euron hintaan Suojeluskuntajärjestöjen perinteet ry:ltä Info@perinne.fi

Jukka Knuuti

Kun Moskovassa tähdättiin Venäjän jäsenyyteen Natossa

Kylmän sodan päätös

Draamaa Helsingissä, Moskovassa ja Berliinissä

Pekka Visuri – Heikki Talvitie

325 sivua, Into 2023

Moskovassa pidettiin Venäjän Natojäsenyyttä pitkän tähtäyksen tavoitteena. Edellytykset yhteistyölle Länsi-

Euroopan kanssa olivat paremmat kuin koskaan Venäjän tuhatvuotisen historian aikana, kirjoitti suurlähettiläs Talvitie. Yhdistyneen Saksan pelättiin tulevan liian vahvaksi, jopa ”neljänneksi valtakunnaksi”.

Tällaiset 1980 ja 1990-lukujen vaihteen esillä olleet teemat tuntuvat tänään todella kaukaiselta historialta. Suomen Moskovan suurlähettiläänä 1988-1992 ollut Heikki Talvitie on paras mahdollinen noiden aikojen kuvaaja. Pekka Visuri, valtiotieteen tohtori, eversti evp. tarkkaili erityisesti Saksojen yhdistymiseen liittyneitä tapahtumia.

Saksojen yhdistyminen johti operaatio Paxiin. Siinä Suomi yksipuolisesti totesi Pariisin rauhansopimuksen Suomen puolustusvoimia koskeneiden rajoitusten menettäneen merkityksensä.

Baltian maiden uudelleen itsenäistyminen Neuvostoliiton hajotessa aiheutti pohdintaa maiden tunnustamisesta. Pohdinnan kohteeksi nousi jopa Karjalan palauttaminen. Suomi kuitenkin varoi olemasta asiassa aktiivinen. Samoin ulkopoliittinen johto oli ihmeissä, pitikö Suomen olla yhteydessä Neuvostoliiton vai Venäjän ulkoministeriöön kun oltiin solmimassa uutta YYA:ta korvaavaa sopimusta. Edelleen seurauksena Neuvostoliito hajoamisesta Suomelle avautui myös mahdollisuus liittyä Euroopan Unionin jäseneksi.

Tämän päivän tilanteessa on murheellista lukea, kuinka 30 vuotta sitten Venäjän ja lännen välille olisi voinut kehittyä toimivat yhteistyösuhteet.

Jukka Knuuti

Miksi rikkaiden lapsista tuli taistolaisia

Rapistuvan Kremlin renkinä

Kommunismien usko, toivo ja tappio

Ilkka Lappalainen

240 sivua, Minerva 2022

Sosialismi oli uskontoni, kommunismi paratiisi johon olin matkalla kaikkien

maiden proletaarien rinnalla, toteaa aatteestaan tarpeekseen saanut entinen taistolainen toimittaja.. Moni ”tasisiti” on hänen laillaan tullut petetyksi, mutta harva on sen myöntänyt; vielä vähemmän pyytänyt anteeksi aatesekoiluun.

Ilkka Lappalainen on porvariskodin kasvatti. Hän lopetti koulunsa kesken ja siirtyi rakennuksille proletaariin töihin. Isä ei katsonut sitä hyvällä ja suuttuneena tokaisi: ”Tuollaisia rakennustyöläishiippareita ei täällä sitten katsella.” - Poika lähti!

On pohdittu paljon, että mikä sai monet rikkaiden lapset uskonnollisen hurmoksen lailla hurautamaan ääri-vasemmistolaisiksi. Jonkinlaista kapinaa se oli, mutta järjetöntä sellaista. Mitään hyvää taistolaishulinoinnista ei proletariaatille seurannut.

Taistolaisten syvin olemus oli ehdoton oikeassa oleminen kaikenlaisten vasemmistofraktioiden joukossakin. Neuvostoliitto oli ihannevaltio, jonka tekemisiä ei saanut kyseenalaistaa.

Ilkka Lappalainen toimi taistolaisaikanaan monien vasemmistolehtien toimittajana, pisimpään Hämeen Yhteistyön päätoimittajana. Myöhemmin hänet palkattiin

neuvostoliittolaisen propagandajulkaisun Maaailma ja Me-lehden päätoimittajaksi.

Kun Lappalaisella taistolaisuus katosi kuvioista hän päätyi Oulussa ilmestyvän Kalevan pääkirjoitustoimittajaksi.

Pertti Rampanen

”Pohjantähteläisyys” hallitsee historiankirjoitusta

Kaksi vapausotaa

Viha, vallankumous, terrori ja uuden alku. 1905–1921

Touko Perko

460 sivua, Atena 2022

Kun 2018 vietettiin sisällissodan (Touko Perko) 100-vuotismuistoa, vaiettiin sitä, kuka aloitti sodan. Terroria ja vankileirejä ei olisi ollut, elleivät punaiset olisi aloittaneet aseellista vallankumousta. Suurin sotarikos oli, että punakaartin ja työväen johto päätti lähteä vallankumouksen tielle.

Touko Perko käy järjestelmällisesti läpi, kuinka vuoden 1918 sotaan jouduttiin. Tuon ajan vihapuheesta vastasivat sosialidemokraattien agitattorit, jotka palkkatyönä kulkivat pitkin maata pitämässä kiihotuspuheitaan. Tuttuina esimerkkeinä Perko käyttää mm. tuttuja romaaneja: Ilmari Kiannon Ryysyrannan Jooseppia ja Punaista viivaa.

Ei valkoinen puolikaan Perkon analyysissä puhtain paperein pääse. Sodassa menehtyneistä lähes 34 000

suomalaista noin kolmannes kaatui taisteluissa, joka kolmas kuoli taistelujen ulkopuolisen terrorin uhrina ja joka kolmas menehtyi vankileireillä. Valkoisella terrorilla oli paljon enemmän uhreja kuin punaisella. Ja vankileirikuolleisuus jää valkoisen puolen synniksi. Kymmeniin tuhansiin vankeihin ei oltu mitenkään valmistauduttu. Elintarvikkeista oli pulaa kaikkialla ja kulkutaudit korjasivat synkkää satoa nälkäisten vankien joukossa.

Perko käy järjestelmällisesti läpi tuttuja tapahtumia muistuttaen aina välillä, mistä kaikki kurjuus lähti. Nykyistä historiankirjoitusta vallitsee ”pohjantähteläisyys”: hävinneen osapuolen kärsimys on pääasia haudaten alleen sodan sytymissyyn.

Jukka Knuuti

Panssarivoimien kehitys romuista Leopardeihin

Ylijohdon reservi

Suomalaisen panssaritaktiikan vuosisata

Petteri Jouko

325 sivua, Maanpuolustuskorkeakoulu 2019

Jos olet kiinnostunut suomalaisista panssarivoimista, Petteri Joukon kirjasta löydät kaiken sen, mitä haluat aiheesta tietää. Yksi mielenkiintoisin osa kirjan sisällöstä ovat kalustohankinnat. Panssarivoimat saivat tulla toimeen sodan ajan kalustolla aina 1960-luvun alkuun saakka, kun ilmavoimatkin sentään sai ensimmäiset suihkukoneensa Vampiret 1953.

Sodan jäljellä meillä oli sotasaaliina saatua kalustoa, kuten T-26- ja T-34-panssareita. Edelliset edustivat 1930-tekniikkaa ja eräänkin lausunnon mukaan niiden käyttö koulutuksessa oli suorastaan edesvastuutonta, koska T-26 ei vastannut miltään ominaisuuksiltaan nykyaikaista taisteluvaunua. Koska T-34 olisi hiukan parempi vaunu, niitä kyseltiin jopa Israelista, jolle niitä oli jäänyt sotasaaliina egyptiläisiltä Suezin sodasta 1956.

Väliin mahtuvat brittiläiset Chariotter- ja Comet-panssarit. Nekin edustivat toisen maailmansodan tekniikkaa, mutta sentään sodan viimeisiä vuosia.

1960-luvun alussa tilanne muuttui, kun saatettiin hankkia kalustoa Neuvostoliitosta. Seurasikausi, jolloin taistelupanssarit olivat tyyppiä T-54 ja T-55. Samasta suunnasta hankittiin myös panssaroidut ajoneuvot panssarijääkäreille. Sitten siirryttiin uudelle tasolle, kun voitiin hankkia T-72-vaunuja.

Tänä vuonna on voitu nähdä, että olemme melko hyvin varustautuneet panssarein, kun Saksan ja Hollannin myydessä romun hintaan Leopardiaan ja korjattiin talteen tänne pohjoiseen.

Jukka Knuuti

Aikamatka 1980-luvu varusmiespalvelukseen

Kylmän sodan varusmiehenä

Pekka Särkiö

285 sivua, Väyläkirjat 2022

Kenttäpiispa Pekka Särkiö on julkaissut muistelmakirjan varusmiesajaltaan 1980-luvun alkupuolelta. Asioiden

mieleen palauttamisen ovat mahdollistaneet varusmiesaikaiset muistiinpanot. Teos toimii myös nostalgialukemisena vuosikymmenten takaisille varusmiehille. Oman varusmiespalvelukseni suoritin neljä vuotta ennen Särkiötä ja elävästi palautui oma palvelusaika mieleeni.

Varusmiespalvelus on muuttunut monilla tavoin. Useat Särkiön aikaan normaalit käytännöt eivät enää olisi mahdollisia. Rutiininomaisetkin palvelustehtävät ovat muuttuneet esimerkiksi niin, että tavallisia varusmiehiä ei enää komenneta varuskunnan sisäisiin vartiotehtäviin. Ennen tiheästikin toistuneet ”väijyt” varastoalueilla tai peräti pääportilla olivat osa varusmiesten arkea.

Pekka Särkiö hakeutui palvelukseen Lapin Jääkäripataljoonaan Sodankylään. Hänen isänsä Hannu Särkiö pal-

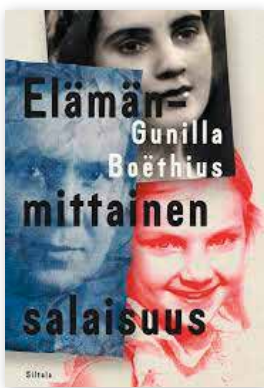
veli kyseisen pataljoonan komentajana Pekan ollessa teini-ikäinen. Asetelma on kiinnostava. Kuinka kantahenkilökunta suhtautuu entisen komentajansa poikaan varusmiehenä?

Loppusivuilla Särkiö pohtii sotilaspappien merkitystä sekä kirkollisen työn roolia ja oikeutusta Puolustusvoimissa. Sitäkin on pyritty kyseenalaistamaan maallistumisen ilmapiirissä. Hengellisestä työstä on yhä enemmän suuntauduttu kohti eettisen toimintakyvyn ylläpitoa.

Välillä Särkiö muistelee lapsuttaan ja kertoo roolistaan kenttäpiispana. Niinpä kirjan voi lukea kehityskertomuksena, eli miten kelpo krh-koelaasta kuoriutui palvelusajan lopulla varusmiespappi ja vuosikymmieniä myöhemmin kenttäpiispa.

Seppo Simola

Kenraalin salattu tytär

Elämänmittainen salaisuus

Gunilla Boëthius

262 sivua, Siltala 2023

Kylmäävä traumakuvaus kenraali Paavo Talvelan salatusta tyttärestä tämän kertomana. Vasta yli 70-vuotiaana

ruotsalainen kirjailija ja journalisti Gunilla Boëthius sai tietää, ettei hänen ruotsalainen isänsä ollut hänen oikea isänsä. Hänen äitinsä oli pitänyt visusti peitossa ihmiselle yhtä raskaimmista salaisuuksista: oman tyttärensä todellisen isän. Kyseessä oli vuosien takainen työromanssi kenraali Paavo Talvelan ja suomalaisen kuvankauniin Brita Andersenin kanssa.

”Elämänmittainen salaisuus” on kuin jännittävä rakkaus- ja juoruromaani, mutta totta ja jäätävä kirje haudan taakse. Välittömästi sodan jälkeen Talvela kävi muutaman päivän visiitillä

Tukholmassa ja tapasi rakkaansa. Vanha suola janotti, Andersen tuli rasakaaksi. Kuvion karmeus oli, että juuri siinä yhteydessä hän solmi avioliiton ruotsalaismiehen kanssa, jolla ei ollut aavistustakaan omaksi lapsekseen luo-

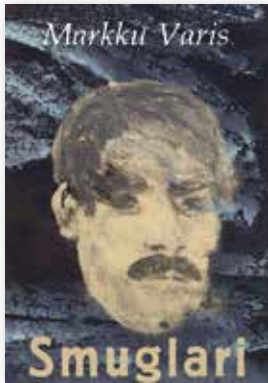
lemansa tyttärensä todellisesta isästä. Salaisuuden tiesivät vain Talvela ja salarakkaansa.

Kirja herättää kysymyksiä: miksi asia salattiin yli 70 vuoden ajan tyttäreltä? Moraalisen aprikoinnin sivuaiheeksi jää myös kysymys Talvelan ja Natsi-Saksan luonteesta. Hänen onnistui välttää Mannerheimin tavoin sotasyylisyys, vaikka oli läheisesti tekemisissä Saksan päämajassa yli kaksi vuotta ja Hitlerin ihailija.

Salaamisen selittää kenties se, että tieto olisi rikkonut avioliitot niin Suomessa kuin Ruotsissa. Se olisi aiheuttanut ikävän särön Talvelan sanakaruuskuvaan – elettiinhan silloinkin sensaatioille otollista aikaa.

Markku Jokipii

Salakuljettajatkin auttoivat jääkäreitä

Smuglari

Markku Varis

300 sivua, Atrain & Nord 2022

Kesällä edesmennyt tutkija, kaksinkertainen tohtori (FT, KT), opettaja ja kirjailija Markku Varis (1963–2023) alkoi 2010-luvun puolivälissä julkaista myös kaunokirjallista tekstiä. Smuglari jäi hänen ainoaksi varsinaisesti Suomen historiaan sijoittuvaksi romaaniksi, ikävä kyllä.

Ensimmäisen maailmansodan aikainen Tornio ympäristöineen oli aluetta, jossa yrittivät toimia niin salakuljettajat (jopparit ja smuglarit), kansainväliset vakoojat, epämääräiset liikemiehet ja vallankumoukselliset seikkailijat kuin Ruotsin ja Venäjän, ei aina niin lahjomattomat viranomaisetkin. Kirjan päähenkilö, Allu yritti luovia näiden välimaastossa siten, että oma etu oli ennen valtion etua tai lakia. Hän oli salakuljettaja, joka tavaroiden lisäksi salakuljetti myös ihmisiä ja sai

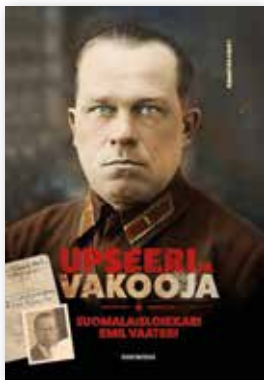
peräänsä niin viranomaisia kuin mustasukkaisia aviomiehiäkin.

Nopean veneen ansiosta Allusta tuli myös etappimies ja ihmissalakuljettaja. Rahaa vastaan hän opasti jääkäritarjokkaita Ruotsin puolelle. Paluulastina Ruotsista hän kuljetti rajan yli Pietariin matkalla olevia venäläisiä vallankumouksellisia.

Kirjan henkilöissä on useita todellisia historian vaikuttajia, jääkäreistä mm. Oiva Willamo ja Vilho Suvirinne. Historia on taustoitettu tässä kirjassa henkilöiden keskusteluissa turhankin pikkutarkasti, mutta asioita tuntemattomalle se voi olla hyväkin. Sujuva teksti ja veijarimainen käsittelytapa saavat aikaan, ettei pari historiallista kömmähdystä juurikaan haittaa.

Pasi Pulju

”Enkä antaudu, saatanan lahtarit!”

Upseeri ja vakooja

Laura Halminen

271 sivua, Docendo 2023

Suomalaisen punaupseeriksi koulutetun punakaartin loikkarin elämä päättyi laukaustenvaihdon jälkeen

heinäkuussa 1941 Raja-Karjalassa Lehmivaara-Uuksun tiellä

Laura Halmisen teos on vuonna 1900 syntyneen Emil Tobiaanpoika Vaaterin monipolvinen tarina. Hän oli kuulunut Suomen vapaussodan aikana Lappeenrannan punakaartin hiihtokomppaniaan. Kapinan jälkeen Vaateri pakeni rajan taakse.

Vaaterin kohtalo oli monin tavoin tyypillinen punakaartin loikkareille. Kostomenteliteetti eli vielä vahvana. Vaateri osallistui muun muassa Kuolajärvellä läskikapinana tunnettuun tukkityöläisten kapinaan. Sen epäonnistuttua joukko vetäytyi helmikuussa 1922 rajan taakse mukanaan metsätyömaan elintarvikevarasto ja kassa.

1930-luvun alussa Vaateri liikkui Etelä-Suomessa Neuvostoliiton vaakoilijana peitenimellä Einari Syrjänen.

Hän oli onnekas, että hän ei menettänyt henkeään Stalinin 1930-luvun lopussa suomalaisiin emigrantteihin kohdistamissa vainoissa, kuten moni muu.

Talvisotaan Emil osallistui puna-armeijan pataljoonankomentajana ja jatkosotaan suomalaisista koostuneen yksikön päällikkönä, jossa tehtävässä hän sai surmansa.

Halmisen kirja on monipolvinen ja -ulotteinen tarina yhden ihmisen ympäriltä. Yksi kohtalo Venäjälle paenneiden punakaartilaiden keskuudessa. Mielenkiintoisesti Halminen on löytänyt sille ulottuvuuden tähän päivään asti. Kirjassa valottuu loikkareiden muukin elämä kuin palvelu puna-armeijassa.

Ville Kaarnakari

Sotahistoriaa ”iltasaduiksi” sopivina artikkelina

Sukelluksia Suomen sotahistoriaan

Göran Lindgren

295 sivua, Helsingin Reserviupseeripiiri ry; Senioriupseerit 2021

Sukelluksia Suomen sotahistoriaan on Senioriupseereiden 70-vuotisjuhlakirja. Juhlakirjaa hankittaessa on hyvä miettiä, minkälaista lukijakuntaa tavoitellaan. Perinteinen historiikki toimintakuvauksineen ja johtohenkilöineen kiinnostaa järjestön aktiiveja, mutta ei välttämättä juuri muita.

Senioriupseerit ovat päätyneet erilaiseen ja hyvin onnistuneeseen ratkaisuun ja heillä oli onnekseen siihen hyvät edellytykset: Yksi heistä, Göran Lindgren on vuosia julkaissut eri maanpuolustuslehdissä sotahistoriallisia kirjoituksia. Hänen tekstejään löytyy Parolen lisäksi mm. Sotaveteraanista, nykyisestä Kenttäpostista, Vapaussoturista, Sotilasaikakauslehdestä ja Helsingin reservin sanomista.

Näissä tarinoissa oli materiaali juhla-
kirjaan. Kirjan tekstit keskittyvät

sotavuosiin 1939-44, mutta esillä ovat myös itsenäisyyden alkuvuodet. Hyvin kiinnostavia ovat luvut Sotien jälkeen, yhteenvetoja sotahistoriastamme sekä sotilasjohtamisesta.

Kun aiheet on valittu kiintoisista teemoista ja kun Lindgren on taitava kirjoittaja, tulos on mitä erinomaisin.

Kirjan sivumäärä antaa harhaanjohtavan kuvan sillä A4-formaattinen kirja on painettu kahdelle palstalle, mikä merkitsee 295 sivun lähes tuplaantumista pienempikoikoisilla sivuilla. Kirjan tarinat ovat eri mittaisia. Osa on suppeita, joita voi illalla viimeksi lukea kuin iltasaduiksi.

Lindgren tunnetaan myös opastuksistaan menetettyyn Karjalaan suuntauvilla ekskursioilla.

Jukka Knuuti

Säätiön varoilla pönkitettiin valtion budjettia

Maanpuolustus on tukemisen arvoista

Mikko Karjalainen

204 sivua, Maanpuolustuksen kannatussäätiö 1953-2023

Maanpuolustuksen kannatussäätiö perustettiin 1953 hoitamaan sotien jälkeen lakkautetun Suojeluskuntajär-

jestön varallisuutta. Säätiön varallisuus oli tuolloin nykyrahassa noin 2,6 miljoonaa euroa. Säätiön puheenjohtaja oli puolustusministeri.

Kun ensimmäiset apurahat jaettiin 1954, osa rahoista meni tutkimukseen ja stipendeihin, mutta myös puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen jokapäiväiseen toimintaan. Syynä oli vaatimattomat puolustusbudjetit.

Vasta 1991 säätiön hallituksessa todettiin, että valtionhallintoon kohdistusvasta avustustoiminnasta pitäisi päästä eroon. Olisi tuettava enemmän tutkimusta ja rahaa osoitettava stipendeihin.

Jaettavat summat olivat pitkään hyvin vaatimattomia, sillä säätiön varainhoito oli amatöörimaista. 60-luvun aikana säätiön varallisuus jopa supistui noin kahdesta miljoonasta eurosta puoleentoista miljoonan.

Tätä taustaa vasten onkin säätiön kehitys nykytilaan ollut upeaa: ammattimaisen varainhoidon ja hallinnon ansiosta säätiön omaisuuden arvo oli 2022 lähes 100 miljoonaa. Se tietysti mahdollistaa myös merkittävien apurahojen jaon, 2022 yhteensä seitsemän miljoonaa. Enää ei rahaa ei jaettu puolustusbudjetin puutteiden tilkitsemisen.

Maanpuolustuskorkeakoulun tukeminen on yksi säätiön apurahatoiminnan painopisteistä. Säätiö on tukenut tuntuvasti mm. Maanpuolustuskoulu ry:ä. Avustuksia on riittänyt parin elokuvan tekemiseenkin.. Samoin puolustusvoimien sodan ajan valokuvien saaminen vapaaseen käyttöön SA-kuva-arkiston kautta on osaltaan säätiön ansiota.

Jukka Knuuti

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	2,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	2,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Suomen jääkärit kortti 2-os. + kuori	2,00	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englanti ja latvia)	10,00
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Suomen Jääkärien elämäkerrasto, I täydennysosa 1957	5,00
Suomen Jääkärit	1,00	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20		
Wasserturm	0,20		
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00		
Laajempi tekstaus	13,00		
Muut tuotteet		Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Markku Aherto: Jääkäreitä ja latutarhoja.		Jääkäripienoismerkki	100,00
Lappilaiset jääkäriliikkeessä 1914-1918 ja jääkäriperinteen vaaliminen Lapissa	20,00	Jääkärihautamerkki	80,00
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	27,00		

Tilaukset JääkärikanSLiasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI • Puh. 050 377 8845 (myös tekstiviestit) • sposti: kanslia@jp27.fi
Toimitamme tuotteet kerran viikossa. Hintoihin lisätään postikulut.

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chfredaktör

Jukka Knuuti, 040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa: maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numerin i året, 20 €/årg

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagernäs Peter

Asiamies – Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala Jari

Berg Marjatta

Heiskanen Kari

Jordan Kari

Kesseli Pasi

Kivinen Timo

Kuljukka Antti

Pennanen Jukka

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Valtonen Vesa

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Jäsenet – Medlemmar

Aherto Markku

Hakola Terhi

Kinnarinen Tero

Latvala Raimo

Miettinen Helena

Vuontela Kyösti

KANSLIA: tiistaisin 9.00-15.00, muutoin sopimuksen mukaan. Va toiminnanjohtajan Pertti Ruotsalaisen tavoittaa kanslian numerosta 050 377 8845 ja sähköpostitse kanslia@jp27.fi

Kansliet: tisdagar 9-15, andra tider enligt överenskommelse. Tf verksamhetsledare Pertti Ruotsalainen är anträffbar på kansliet på nummer 050 377 8845 och per epost kanslia@jp27.fi

Retkeläiset poseeraavat Suomen ja manner-EU:n itäisimmässä pisteessä Virmajärvellä Hattujärven kylässä. Paikka sijaitsee noin 70 kilometriä idempänä kuin Pietarin kaupunki. Itäisimmässä pisteessä yhtyy kaksi eri-ikäistä rajaosuutta. Itäisimmän pisteen rajamerkistä pohjoiseen oleva rajaosuus on Stolbovan rauhassa (1617) Ruotsi Suomen ja Venäjän välille määritettyä rajaa. Rajamerkistä etelään oleva rajaosuus on Suomen talvisodan (1939-1940) jälkeen Moskovan rauhassa (13.3.1940) määritettyä valtakunnan rajaa.

